CĂRȚI CULT

KURT VONNEGUT

ABATORUL CINCI

ART

Digitized by the Internet Archive
in 2022 with funding from
Kahle/Austin Foundation

https://archive.org/details/abatorulcinci0000vonn

KURT VONNEGUT

ABATORUL CINCI

Kurt Vonnegut s-a născut la 11 noiembrie 1922 în Indianapolis, într-o familie de origine germană. A studiat la Cornell University, Carnegie Institute și University of Chicago. A participat la cel de-al doilea război mondial, fiind luat prizonier de război la Dresda, unde a fost martor la distrugerea orașului, în urma bombardamentului din februarie 1945, experiență pe care o va evoca mai târziu în romanul *Abatorul cinci*. În anul 1952 a publicat *Pianul mecanic*, primul său roman, urmat apoi de *Sirenele de pe Titan*, *Mama Noapte*, *Leagănul pisicii*, *Fii binecuvântat domnule Rosewater sau Nu strica orzul pe gâște*, *Abatorul cinci sau Cruciada copiilor: un dans obligatoriu cu moartea*, *Mic-dejunul campionilor sau La revedere, tristă zi de luni*, *Cutremur de timp* etc. Kurt Vonnegut a murit la 12 aprilie 2007.

KURT VONNEGUT
ABATORUL CINCI

Traducere din limba engleză
de Rodica Mihăilă

EDITURA
ART

Redactor: Iulia Pomagă
Tehnoredactor: Cristina Topuzaru
Copertă: Alexandru Daş
Ilustraţia copertei: Mircea Pop

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
VONNEGUT, KURT
Abatorul cinci / Kurt Vonnegut ; trad. de Rodica Mihăilă - Bucureşti : Art, 2014
ISBN 978-973-124-975-9

821.111(73)-31=135.1

Kurt Vonnegut
Slaughterhouse-Five

Copyright © 1969 by Kurt Vonnegut, Jr.

This translation published by arrangement with Delacorte Press, an imprint of the Random House Publishing Group, a division of Random House, Inc.

© Editura Art, 2014, pentru prezenta ediţie

Abatorul cinci

sau

Cruciada copiilor

Un dans obligatoriu cu moartea

de

Kurt Vonnegut

American dintr-o familie de nemți stabiliți în America de patru generații, care acum duce o viață îmbelșugată la Cape Cod (și fumează prea mult), care, ca cercetaș în infanteria americană *hors de combat*, ca prizonier de război, a fost cu mulți ani în urmă martor al bombardării orașului Dresda din Germania, „Florența Elbei", și a supraviețuit pentru a-i spune povestea în acest roman scris în maniera oarecum telegrafică și schizofrenică a povestirilor de pe planeta Trafalmadore, de unde vin farfuriile zburătoare.

Pace.

Pentru Mary O'Hare și
Gerhard Müller

Vaci mari mugesc în iesle
Și Pruncul îl trezesc,
Dar micul Prunc nu plânge,
Căci lacrimi nu-i mijesc.

Unu

Cele ce urmează s-au întâmplat mai mult sau mai puțin. În orice caz, episoadele cu războiul sunt în mare parte autentice. E adevărat că un cunoscut de-al meu a fost împușcat la Dresda pentru că luase un ceainic care nu-i aparținea. E tot atât de adevărat că un alt cunoscut de-al meu a amenințat că după război va tocmi niște ucigași profesioniști care să-i lichideze pe toți dușmanii săi personali. Și așa mai departe. Am schimbat însă toate numele.

E adevărat că în 1967 m-am reîntors la Dresda pe banii Fundației Guggenheim (fie binecuvântată!). Orașul aducea destul de bine cu Dayton, Ohio, numai că era mult mai aerisit. Sub el probabil că există tone întregi de făină de oase omenești.

M-am reîntors la Dresda însoțit de un vechi tovarăș de arme, Bernard V. O'Hare, și acolo m-am împrietenit cu un șofer de taxi care ne-a dus să vedem abatorul unde, ca prizonieri de război, ne petrecuserăm multe nopți în spatele porților zăvorâte. Pe șofer îl chema Gerhard Müller. Ne-a povestit că fusese și el o vreme prizonier – la americani. L-am întrebat cum era viața sub comuniști și ne-a răspuns că la început fusese îngrozitoare fiindcă toată lumea trebuia să muncească pe brânci și nu prea se găseau de nici unele: nici locuințe, nici haine, nici mâncare. Dar acum lucrurile mergeau mult mai bine. Avea un mic apartament confortabil, iar fiica lui primea o educație excelentă. Mama lui fusese incinerată în ploaia de foc abătută asupra Dresdei. Așa merg lucrurile.

De Crăciun șoferul i-a trimis lui O'Hare o felicitare, și iată ce-i scria:

„Vă urez dumneavoastră, familiei și prietenului dumneavoastră Crăciun fericit, un An Nou cu bucurie și sper să ne mai întâlnim, într-o lume a păcii și libertății, tot în taxi dacă va vrea întâmplarea".

Cel mai mult îmi plac ultimele cuvinte: „Dacă va vrea întâmplarea".

N-aș dori să vă împui capul spunându-vă câți bani, cât timp și câtă energie m-au costat amărâta asta de cărțulie. Când m-am întors acasă din cel de-al doilea război mondial, acum douăzeci și trei de ani, credeam că-mi va veni ușor să scriu despre cum a fost distrusă Dresda, de vreme ce nu trebuia decât să relatez cele văzute. Și mai credeam că această carte a mea cu un subiect atât de formidabil avea să devină o capodoperă sau cel puțin avea să-mi aducă o grămadă de bani.

Dar la vremea aceea n-am mai fost în stare să aștern pe hârtie prea multe cuvinte despre Dresda – în orice caz nu atâtea cât să umplu o carte. Și prea multe cuvinte nu sunt în stare să aștern nici acum, când am ajuns un babalâc răsuflat, cu toate amintirile mele, cu pachetele mele de Pall Mall, cu copii ajunși oameni în toată firea.

Când mă gândesc cât de inutile au ajuns în memoria mea toate amintirile legate de Dresda, dar totodată cât de ispitit mă simt să scriu despre acest oraș, îmi vine în minte celebra poezioară:

În Stanbul un tânăr trăia
Și despre scula lui zicea
Că averea i-o tocase,
Că puterea i-o secase,
Iar acum nici oala n-o mai nimerea.

Și-mi mai vine în minte și un cântecel care sună cam așa:

Mă numesc Yon Yonson,
Lucrez în Wisconsin
La o fabrică de cherestea.
Când mă plimb pe stradă
Lumea mă întreabă:
„Tu cum te numești?“
„Mă numesc Yon Yonson,
Lucrez în Wisconsin...“

Și așa mai departe, la infinit.

Toți cei pe care i-am întâlnit în decursul anilor m-au întrebat adesea la ce lucrez și de regulă le-am răspuns că în primul rând la o carte despre Dresda.

La fel i-am răspuns odată și lui Harrison Starr, producătorul de filme, iar el a ridicat din sprâncene și mi-a cerut să-i precizez:

— Este o carte antirăzboi?

— Da, am zis eu, cam așa ceva.

— Știi ce le spun eu celor despre care aud că se apucă să scrie cărți antirăzboi?

— Habar n-am. Dar, mă rog, ce le spui, Harrison Starr?

— Le spun: „De ce nu scrieți mai bine o carte antighețar?“. Voia bineînțeles să sublinieze că războaie o să tot fie, că ele pot fi stăvilite la fel de ușor ca și ghețarii. Sunt și eu de aceeași părere.

Și chiar dacă războaiele n-o să vină ca ghețarii, de bătrâna moarte n-o să ne putem descotorosi.

Pe când eram ceva mai tânăr și lucram la celebra mea carte despre Dresda, într-o bună zi i-am telefonat unui camarad de război pe nume Bernard V. O'Hare și l-am întrebat dacă pot să-i fac o vizită. El era procuror districtual în statul Pennsylvania. Eu eram scriitor la Cape Cod. În timpul războiului fuseserăm amândoi simpli soldați,

cercetași la infanterie. Pe atunci niciunul nu visa să facem și noi niscaiva bani după război, dar acum ne descurcam amândoi foarte bine.

Am rugat compania de telefoane Bell să mi-l găsească pe O'Hare. Cei de acolo se pricep de minune la astfel de treburi. Uneori, noaptea, mă apucă un fel de boală care are de-a face cu alcoolul și telefonul. Mă îmbăt bine, scap de nevastă trimițându-i în față o răsuflare cu miros de iperită și roze, iar apoi ridic receptorul și cu o voce gravă și distinsă le rog pe telefoniste să-mi dea legătura cu cutare sau cutare amic de care n-am mai auzit de-un car de ani.

Așa l-am prins și pe O'Hare. El e scund, iar eu, înalt. Parcă eram Pat și Patașon. Fuseserăm luați prizonieri împreună. I-am spus la telefon cine sunt. Nu i-a venit deloc greu să mă creadă. Nu se culcase încă. Citea. Dar, în rest, casa era cufundată într-un somn adânc.

— Ascultă, am început eu, scriu o carte despre Dresda. Aș avea nevoie de ajutor să-mi mai amintesc unele lucruri. Ce-ai zice să trec pe la tine să stăm la un pahar de vorbă și să depănăm amintiri?

Nu se arătă câtuși de puțin încântat. Mă avertiză că nu-și mai amintește mare lucru. Dar îmi spuse totuși să vin.

— Cred că punctul culminant al cărții o să fie execuția sărmanului, bătrânului Edgar Derby, am adăugat eu. Ce fantastică ironie a sorții! Când un oraș întreg e ars până la temelii și sunt omorâți zeci de mii de oameni, acest soldat amărât din infanteria americană e arestat în mijlocul ruinelor pentru că a luat un ceainic. Pe deasupra mai e și trimis în judecată și târât în fața plutonului de execuție!

— Hmm! făcu O'Hare.

— Ce părere ai, nu crezi că ăsta e punctul culminant?

— Habar n-am, nu mă pricep, ripostă el, tu ești scriitor, nu eu.

Ca un adevărat specialist în gradarea acțiunii și a emoțiilor, în arta caracterizării și a dialogului, în realizarea

momentelor de suspans și a marilor confruntări, am schițat de mai multe ori această povestire despre Dresda. Cea mai reușită variantă, sau în orice caz cea mai frumoasă, a fost cea așternută pe dosul unui sul întreg de tapet.

Am folosit creioanele colorate ale fiicei mele – câte o culoare pentru fiecare personaj principal. Un capăt al sulului marca începutul povestirii, celălalt capăt, sfârșitul, iar tot ce era între ele forma cuprinsul. O linie albastră se intersecta cu una roșie, apoi cu una galbenă, iar într-un anume punct linia galbenă se întrerupea brusc, căci personajul reprezentat prin linia galbenă se sfârșea din viață. Și așa mai departe. Distrugerea Dresdei era marcată printr-o bandă verticală de linii portocalii hașurate, și toate celelalte linii care se mai aflau încă în viață traversau această bandă, continuându-și drumul în cealaltă parte.

Sfârșitul, locul unde se opreau toate liniile, era un câmp de sfeclă pe malul Elbei, la marginea orașului Halle. Ploua cu găleata. În Europa războiul se terminase de câteva săptămâni. Aliniați în șiruri lungi, păziți de soldați ruși, stăteam cu toții – englezi, americani, olandezi, belgieni, francezi, canadieni, sud-africani, neo-zeelandezi, australieni, mii de oameni în așteptarea apropiatei clipe când nu vom mai fi prizonieri.

Iar de cealaltă parte a câmpului se aflau mii de ruși, polonezi, iugoslavi și așa mai departe, păziți la rândul lor de soldați americani. Schimbul se petrecu acolo, în ploaie – unu contra unu. O'Hare și cu mine și încă mulți alții neam urcat în spatele unui camion american. O'Hare nu luase cu el niciun suvenir. Restul, aproape toți aveam câte ceva. Eu eram, și încă mai sunt, fericitul posesor al unei săbii de paradă Luftwaffe. Un american mărunțel și năbădăios, pe care în această carte îl voi numi Paul Lazzaro, căra o cantitate apreciabilă de diamante, smaralde, rubine și așa mai departe. Le luase de la morții din beciurile Dresdei. Așa merg lucrurile.

Un englez sărac cu duhul, care nu știu prin ce împrejurare reușise să-și piardă toți dinții, își păstra suvenirul într-un sac din pânză de cort. Sacul se lăfăia exact pe labele picioarelor mele. Din când în când englezul arunca în sac o privire iscoditoare, iar apoi își rotea ochii și gâtul sfrijit în toate direcțiile, încercând să surprindă dacă nu cumva cineva se uită cu lăcomie la sacul său. Și mai sălta un picuț sacul pe picioarele mele.

La început crezusem că e un gest întâmplător, dar mă înșelam. Omul simțea neapărat nevoia să arate cuiva ce are în sac și ajunsese la concluzia că poate avea încredere în mine. Când privirile noastre se întâlniră, îmi făcu semn cu ochiul și desfăcu gura sacului. Înăuntru se vedea o machetă din ghips a Turnului Eiffel. Era vopsită în auriu. În mijloc avea fixat un ceas.

— Nu-i așa că-i de milioane?! exclamă el.

Am fost transportați cu toții la un centru de recuperare în Franța, unde am fost îndopați cu tot felul de *milkshake*-uri cu ciocolată și malț și alte mâncăruri consistente, până ne-am făcut rotofei ca niște bebeluși. După aceea am fost expediați la casele noastre și eu m-am însurat cu o fată drăguță, care era și ea rotofeie ca un bebeluș.

Curând am făcut și noi bebelușii noștri.

Și acum sunt toți oameni în toată firea, iar eu am ajuns un babalâc răsuflat, cu amintirile mele și cu pachetele mele de Pall Mall. Mă numesc Yon Yonson, lucrez în Wisconsin, la o fabrică de cherestea.

Uneori noaptea târziu, după ce nevastă-mea se culcă, încerc să mai caut la telefon vechi prietene din tinerețe.

— Dați-mi, vă rog, numărul doamnei Cutare-și-Cutare. Cred că locuiește pe strada Aici-și-Acolo, mă străduiesc să explic telefonistei.

— Regret, domnule, dar numele nu figurează printre abonați.

— Mulțumesc, domnișoară. Nu face nimic, mulțumesc foarte mult.

Uneori, dau drumul câinelui să iasă afară sau să intre în casă și atunci mai schimb o vorbă cu el. Îi dau de-nțeles că țin la el, iar el îmi dă de-nțeles că și el ține la mine. Pe el nu-l deranjează mirosul de iperită și roze.

— Ești un câine tare bun, Sandy, îl laud eu. Un câine pe cinste.

Alteori deschid radioul și ascult câte o emisiune de dezbateri transmisă de la Boston sau New York. Numai muzică să nu fie. Când beau mult, nu pot să suport muzica.

Mai devreme sau mai târziu mă bag în pat și nevastă-mea mă întreabă cât e ceasul. Trebuie să știe mereu cât e ceasul. Uneori nu știu nici eu și atunci îi spun:

— Habar n-am!

Câteodată mă gândesc la studiile mele. După cel de-al doilea război mondial am urmat o vreme cursurile Universității din Chicago. Studiam antropologia. Pe vremea aceea ni se spunea că nu există nicio diferență între oameni. Poate că încă se mai predau asemenea treburi.

O altă teorie care se preda era aceea că nu există oameni răi, ridicoli sau dezgustători. Nu mult înainte de-a muri, tatăl meu a făcut următoarea observație:

— Știi că printre personajele tale nu se numără nicio secătură?

L-am lămurit că asta se datora celor învățate la colegiu, după război.

În timp ce studiam să devin antropolog, lucram și ca reporter la Biroul de știri din Chicago pentru rubrica „faptul divers", câștigând douăzeci și opt de dolari pe săptămână. O dată m-au schimbat din tura de noapte în cea de zi și am fost nevoit să muncesc șaisprezece ore fără întrerupere. Biroul nostru era subvenționat de toate ziarele din oraș, precum și de Associated Press, United

Press International și alte asemenea mari agenții de presă. Aveam dreptul să ne culegem știrile de la secții de poliție, tribunale, pompieri, paza de coastă a lacului Michigan și din alte asemenea surse. Legătura dintre noi și instituțiile care ne patronau se realiza prin intermediul unor tuburi pneumatice trase pe sub străzile orașului Chicago.

Reporterii transmiteau știrile telefonic unor secretari tehnici cu căștile pe urechi, și aceștia le imprimau pe hârtie specială. Apoi știrile erau tipărite la mimeograf și băgate în niște capsule din cupru și catifea pentru a fi înghițite de tuburile pneumatice. Cei mai înverșunați secretari tehnici și reporteri erau femeile, care preluaseră respectivele posturi de la bărbații plecați pe front.

S-a nimerit ca prima mea relatare telefonică să trebuiască s-o dictez unui asemenea exemplar de femeie afurisită. În această relatare mă refeream la un tânăr veteran de război, care primise o slujbă de liftier în clădirea veche a unei instituții. Ușa liftului de la parter, unul din primele modele, era o adevărată dantelărie din fier forjat. Vițe de iederă metalică șerpuiau prin împletitura de fier, iar pe o rămurea, tot din fier, poposeau două turturele din același metal.

Dorind să coboare la subsol, veteranul nostru trase ușa, puse în mișcare liftul, dar își agăță din neatenție verigheta într-unul dintre acele ornamente metalice. În următoarea fracțiune de secundă omul simți că se înalță în aer, podeaua liftului îi fugi de sub picioare, lăsându-se rapid în jos, iar acoperișul îl strivi ca pe-un gândac. Așa merg lucrurile.

Prin urmare, am transmis toate acestea telefonic și, când am terminat, femeia care urma să imprime știrea mă întrebă:

— Și soția lui ce-a zis?

— Nu știe nimic, am lămurit-o eu, accidentul s-a întâmplat acum câteva minute.

— Atunci sun-o imediat și ia-i o declarație.

— Cum?

— Spune-i că ești căpitanul Finn de la poliție și că trebuie să-i dai o veste tristă. Dă-i vestea și vezi ce zice.

Am procedat întocmai. Sărmana femeie a zis cam tot ce mă așteptam și eu să zică. Aveau și un copil mic. Și așa mai departe.

Când am revenit la birou, colega mea, secretara, mă întrebă din pură curiozitate cum arăta omul strivit după ce fusese zdrobit de lift.

I-am dat amănunte.

— Te-a impresionat? se interesă ea, ronțăind un baton de ciocolată Three Musketeers.

— Pe naiba! i-am răspuns eu. Ce știi tu, Nancy? În timpul războiului am văzut lucruri mult mai îngrozitoare.

Încă de pe atunci toată lumea credea că scriu o carte despre Dresda. Pe vremea aceea în America nu se auziseră prea multe despre raidul aerian asupra Dresdei. Extrem de puțini americani știau că lucrurile fuseseră mult mai grave decât la Hiroshima, de pildă. Nici măcar eu nu bănuiam așa ceva. Nu se făcuse prea multă publicitate.

S-a întâmplat ca la un cocteil să povestesc unui profesor de la Universitatea din Chicago despre acest raid, așa cum îl văzusem eu, și despre cartea pe care intenționam s-o scriu. El făcea parte dintr-un fel de organizație numită Comitetul pentru probleme sociale. La rândul său, îmi povesti despre lagărele de concentrare, despre cum făcuseră nemții săpun și lumânări din grăsimea evreilor morți și așa mai departe.

N-am fost în stare să rostesc decât „Știu, știu. Bineînțeles că *știu*."

Nu încape îndoială că acest al doilea război mondial înăsprise sufletele tuturor. Tocmai atunci m-am angajat și eu la Serviciul de relații cu publicul al firmei General

Electric din Schenectady, New York, înrolându-mă totodată pompier voluntar în localitatea Alplaus, unde mi-am cumpărat de altfel și prima casă. Șeful meu era unul dintre cei mai duri indivizi din câți mi-a fost dat să întâlnesc. Fusese locotenent-colonel în cadrul Serviciului de relații cu publicul din Baltimore. Exact când mă stabilisem și eu în Schenectady, șeful meu deveni membru al Bisericii reformate olandeze, o biserică la fel de aspră ca și el.

Din când în când avea obiceiul să mă întrebe pe un ton sarcastic de ce n-am ajuns și eu ofițer, de parcă aș fi făcut ceva rău.

Și eu, și soția mea ne pierduserăm rotunjimile de bebeluși. Trăiam anii epocii costelive. Ne împrieteniserăm cu o mulțime de veterani costelivi cu neveste costelive. Ajunsesem la concluzia că cei mai simpatici veterani din Schenectady, cei mai cumsecade, și care urau cel mai mult războiul erau cei care luptaseră efectiv cu arma în mână.

Cam în aceeași perioadă am scris și Forțelor Aeriene, solicitând amănunte cu privire la raidul asupra Dresdei, cine îl ordonase, motivul, câte avioane participaseră, care fuseseră rezultatele scontate și așa mai departe. Mi-a răspuns un individ care, ca și mine, se ocupa de relații cu publicul. Îmi scria că regretă, dar că informațiile cerute sunt încă strict secrete.

I-am citit soției mele scrisoarea și-am exclamat:

— Strict secrete? Dumnezeule, și de cine le păzesc?

Pe vremea aceea făceam parte amândoi din Uniunea internațională a federaliștilor. Acum nu mai știu nici eu ce suntem. Bănuiesc că telefoniști. Dăm telefoane peste telefoane – cel puțin eu, unul, dau o mulțime, până noaptea târziu.

La câteva săptămâni după ce i-am telefonat vechiului meu camarad de arme, Bernard V. O'Hare, m-am și dus să-l văd. Asta trebuie să se fi întâmplat cam prin 1964,

în orice caz în anul când a avut loc ultimul Târg internațional de la New York. *Eheu, fugaces labuntur anni.* Mă numesc Yon Yonson. În Stanbul un tânăr trăia...

Le-am luat cu mine pe fiica mea Nanny și pe prietena ei cea mai bună, Allison Mitchell. Fetele nu mai ieșiseră niciodată din Cape Cod. Când au dat cu ochii de un fluviu, m-au rugat să oprim și au coborât până la mal, unde au rămas o vreme gândindu-se la el. Nu mai văzuseră o apă așa de îngustă și de lungă, ba pe deasupra și apă dulce. Era fluviul Hudson. În el se găseau crapi și i-am putut vedea cu ochiul liber. Erau de mărimea unor submarine atomice.

Am văzut și cascade, torente care coborau sprintene de pe stânci în valea fluviului Delaware. Și alte multe lucruri în fața cărora trebuia să oprim pentru a le putea contempla în voie. Dar timpul trecea repede, obligându-ne să plecăm mai departe, mereu mai departe. Fetițele purtau haine de sărbătoare: rochițe albe și pantofiori negri de lac, așa încât lumea să exclame de cum le vedea ce drăguțe sunt. „E timpul să mergem, fetelor!", le spuneam eu. Și o porneam cu toții mai departe.

Se lăsase asfințitul când am intrat să cinăm într-un restaurant italienesc, pentru ca la scurt timp după aceea să bat la ușa frumoasei case de piatră a camaradului meu Bernard V. O'Hare. Fluturam în mână o sticlă de whiskey irlandez, de parcă ar fi fost un clopoțel cu care anunțam masa.

Am făcut cunoștință cu Mary, soția amicului meu, căreia îi dedic această carte. I-o dedic și lui Gerhard Müller, taximetristul din Dresda. Mary O'Hare este asistent medical, meserie minunată pentru o femeie!

Mary admiră fetițele, apoi le prezentă copiilor ei și îi trimise pe toți la etaj, să se joace și să se uite la televizor. De-abia după plecarea copiilor am simțit că Mary nu mă

place sau că *ceva* o deranjează în legătură cu vizita noastră. Era politicoasă, dar rece.

— Aveți o casă frumoasă, confortabilă, am spus eu – și într-adevăr așa era.

— V-am aranjat un loc unde puteți vorbi în tihnă, a zis ea.

— Perfect! am exclamat.

Îmi și imaginam două fotolii de piele așezate în fața căminului, într-o cameră cu lambriuri de lemn, unde doi bătrâni soldați ca noi să poată bea un păhărel și trăncăni în liniște. Dar ea ne rezervase bucătăria. Așezase două scaune cu spetează tare lângă o masă cu tăblie de porțelan alb. Lumina unui bec de două sute de waţi fixat deasupra mesei se reflecta pe suprafața de porțelan, orbindu-te fără milă. Mary ne pregătise o sală de operație. Pe masă pusese un singur pahar, pentru mine, și preciză că de la război încoace bărbatul ei nu mai are voie să bea niciun fel de tărie.

Așadar, ne-am așezat. O'Hare părea stânjenit, dar nu-mi dădea nicio explicație. Nu-mi puteam imagina de ce prezența mea o irita pe Mary așa de tare. Eram familist, căsătorit o singură dată. Nu eram beţiv. Nu-i făcusem nicio porcărie soțului ei în timpul războiului.

Ea își turnă o sticlă de Coca-Cola și făcu o grămadă de zgomot trântind tăvița cu cuburi de gheață în chiuveta de inox. Apoi dispăru într-o altă parte a casei. Dar tot nu se potoli. Începu să se foiască prin toată casa, deschizând și trântind ușile, mutând până și mobilele din loc ca să-și domolească furia.

L-am întrebat pe O'Hare cu ce greșisem ca să-i aduc soția într-o asemenea stare.

— Stai liniștit, zise el. Nu-ți face probleme. Mary n-are absolut nimic cu tine.

Drăguț din partea lui, dar mințea. Era clar că numai eu eram de vină.

Prin urmare, am încercat s-o uităm pe Mary și să ne depănăm amintirile din război. Eu mai trăgeam câte o duşcă din băutura adusă. Din când în când chicoteam amândoi sau izbucneam într-un râs forțat, ca și cum am fi redescoperit în memorie istoriile din timpul războiului, dar de fapt nu reușeam să ne amintim nimic mai de Doamne-ajută. O'Hare își aduse aminte de un individ care înainte de bombardament se rătăcise la Dresda într-o pivniță cu vinuri, și pe care a trebuit să-l ducem acasă într-o roabă. Asta nu prea era subiect pentru o carte. Eu mi-am amintit de doi soldați ruși care prădaseră o fabrică de ceasuri. Mergeau cu o căruță plină de ceasuri, iar ei erau beți criță și fericiți. Fumau niște țigări imense pe care și le rulaseră din hârtie de ziar.

Cam atât în privința amintirilor. Cât despre Mary, ea continua să facă zgomot. În cele din urmă reveni în bucătărie pentru încă o sticlă de Coca-Cola. Își luă o altă tăviță cu gheață din frigider și o trânti și pe asta în chiuvetă, deși mai rămăseseră o mulțime de cuburi din prima tăviță.

Apoi se întoarse spre mine ca să-mi dau seama cât era de supărată și că era supărată pe mine. Vorbea de una singură, așadar ce spunea nu era decât un fragment dintr-o conversație mult mai lungă.

— Pe vremea aia erați niște *copii*! pufni ea.

— Cum adică? am întrebat-o eu.

— Când ați plecat la război erați toți niște copii – ca ai noștri, care se joacă aici sus!

Am dat din cap aprobator. Într-adevăr, plecaserăm la război niște suflete neprihănite, aflate la capătul copilăriei.

— Dar în carte n-o să scrii așa, nu? Nu era o întrebare, ci o acuzație.

— Nu prea știu încă, am șovăit eu.

— Ei bine, *eu* știu, continuă ea. Vei pretinde că ați fost bărbați adevărați, nu niște bieți copii, și veți fi interpretați pe ecrane de Frank Sinatra și John Wayne sau de alți asemenea indivizi fermecători și spurcați, pasionați de război. Iar războiul va părea ceva minunat, prin urmare vom mai avea încă multe asemenea războaie. Și în aceste războaie vor lupta copii asemenea copiilor noștri de sus.

De-abia atunci am înțeles. Așadar, ceea ce o înnebunea pe ea era ideea războiului. Nu voia să-i vadă pe copiii ei sau ai altora uciși în războaie. Și socotea că într-o oarecare măsură cărțile și filmele nu fac decât să ațâțe războaiele.

Drept urmare, am ridicat mâna dreaptă și i-am promis solemn:

— Mary, i-am zis, nu cred să termin vreodată cartea asta. Până acum să tot fi scris vreo cinci mii de pagini și pe toate le-am aruncat. Dar dacă totuși am s-o termin vreodată, îți dau cuvântul de onoare că în ea n-ai să găsești roluri nici pentru Frank Sinatra, nici pentru John Wayne.

— Știi ceva? am adăugat. O voi intitula *Cruciada copiilor.*

După asta ne-am împrietenit.

Sătui să tot scotocim prin memorie, O'Hare și cu mine ne-am retras în camera de zi și am început să discutăm despre altele. Adevărata Cruciadă a copiilor ne stârnise curiozitatea, prin urmare O'Hare se apucă să caute detalii în legătură cu ea într-o carte intitulată *Cele mai frecvente închipuiri extraordinare și demența gloatei,* de Charles Mackay, doctor în drept. Cartea apăruse la Londra, în 1841.

Mackay nu dădea un ban pe toate cruciadele la un loc. Socotea doar că aceea a copiilor fusese ceva mai odioasă decât celelalte zece ale adulților. O'Hare citi cu glas tare acest pasaj foarte reușit:

Istoria ne informează solemn că cruciații n-au fost decât niște ignoranți și niște primitivi, însuflețiți de un bigotism

acerb, care și-au stropit cu lacrimi și sânge calea aleasă. Pe de altă parte, literatura insistă asupra cucerniciei și eroismului lor, descriindu-le în cele mai strălucitoare și mai înflăcărate culori, virtutea și generozitatea, faima nepieritoare pe care și-au dobândit-o și marile servicii aduse Creștinătății.

În continuare O'Hare dădu citire următoarelor: *Ei bine, care au fost marile rezultate ale tuturor acestor lupte? Europa a irosit din avuția ei sute de milioane și sângele a două milioane de oameni; iar o mână de cavaleri belicoși au acaparat Palestina doar pentru aproximativ o sută de ani!*

Mackay ne mai informa că Cruciada copiilor începuse în 1213, când doi călugări avuseseră strălucita idee să adune o armată de copii în Germania și Franța pentru a-i vinde ca sclavi în nordul Africii. Treizeci de mii de copii se oferiseră voluntari, crezând că vor merge în Palestina. *Erau, fără îndoială, copii abandonați și fără căpătâi, din aceia care mișună în general prin marile orașe, crescuți la școala viciului și a cutezanței,* preciza Mackay, *și gata de orice.*

Papa Inocențiu al III-lea credea și el că băieții plecau în Palestina și era profund înduioșat. „Copiii aceștia sunt treji la datorie, în timp ce noi dormim!" a spus el.

Majoritatea copiilor s-au îmbarcat la Marsilia și cam jumătate din ei au căzut victime ale naufragiilor. Cealaltă jumătate au ajuns în Africa de Nord și au fost vânduți ca sclavi.

Din cauza unor neînțelegeri, o parte dintre copii s-au prezentat la datorie la Genova, unde nu se afla nicio corabie care să transporte sclavi. Niște localnici milostivi le-au oferit adăpost și hrană, ocupându-se cu compasiune de soarta lor, după care le-au dat câțiva gologani și o mulțime de sfaturi, trimițându-i înapoi de unde veniseră.

— Trăiască milostivii din Genova! exclamă Mary O'Hare.

În noaptea aceea am dormit într-unul dintre dormitoarele copiilor. O'Hare îmi așezase o carte pe noptieră. Se intitula *Dresda: Istorie, Scenă și Pinacotecă,* de Mary Endell. Fusese publicată în 1908 și introducerea începea în felul următor:

Sperăm ca această carte să se dovedească utilă. Ea încearcă să ofere cititorului de limbă engleză o privire de ansamblu asupra modului în care Dresda și-a dobândit actualul aspect arhitectonic; asupra modului în care s-a dezvoltat acest oraș din punct de vedere muzical, ajungând datorită câtorva oameni de geniu la renumele de astăzi; și să atragă totodată atenția asupra anumitor virtuți permanente ale artei, care fac din Galeria din Dresda locul de întâlnire a unor impresii și căutări trainice.

În continuare am citit câte ceva din istoricul orașului:

*Așadar, în 1760 prusacii asediară Dresda. Canonada începu la 15 iulie. Flăcările cuprinseră pinacoteca. Multe pânze fuseseră deja transportate la Königstein, dar unele, și în primul rând pictura lui Francia intitulată „*Botezul lui Hristos*", suferiră grave stricăciuni de pe urma schijelor de obuze. Totodată, falnicul turn al bisericii Kreuzkirche, de unde se urmăriseră zi și noapte mișcările inamicului, fu și el mistuit de incendiu, prăbușindu-se la scurt timp după aceea. În schimb, Frauenkirche, în al cărei dom de piatră bombele prusace ricoșau ca picăturile de ploaie, cunoscu exact opusul acestei soarte nemiloase. În cele din urmă, aflând de căderea orașului Glatz, punctul cel mai nevralgic al noilor sale cuceriri, împăratul Frederic fu silit să renunțe la asediu. „Trebuie s-o pornim în grabă spre Silezia, dacă nu vrem să pierdem tot ce-am cucerit."*

Nu se pot imagina dimensiunile pierderilor suferite de Dresda. Când tânăr student fiind, Goethe vizită acest oraș,

el mai găsi încă acolo jalnice ruine. „Von der Kuppel der Frauenkirche sah ich diese leidigen Trümmer zwischen die schöne städtische Ordnung hineingesät; da rühmte mir der Küster die Kunst des Baumeisters, welcher Kirche und Kuppel auf einen so unerwünschten Fall schon eingerichtet und bombenfest erbaut hatte. Der gute Sakristan deutete mir alsdann auf Ruinene nach allen Seiten und sagte bedenklich lakonisch: Das hat der Feind gethan!"[1]

În dimineața următoare, împreună cu fetițele am traversat fluviul Delaware pe unde îl traversase și George Washington.

Ne-am dus apoi să vizităm Târgul internațional de la New York, să vedem cum arăta trecutul în versiunea companiei de automobile Ford și a lui Walt Disney și cum avea să arate viitorul în versiunea companiei General Motors.

Pe mine mă preocupa prezentul: oare cât de întins e, ce adâncime are și cât din el mi se cuvine mie.

După un timp am început să predau scriere creativă în cadrul renumitului atelier de scriere al Universității din Iowa. Îmi luasem pe cap un bucluc de toată frumusețea, dar curând am reușit să mă descotorosesc de el. Aveam cursuri după-amiaza. Diminețile scriam. Nimeni n-avea voie să mă deranjeze. Lucram la faimoasa mea carte despre Dresda.

Și într-o bună zi, un om foarte simpatic pe nume Seymour Lawrence îmi oferi un contract pentru o serie de trei cărți, răspunsul meu fiind:

---

[1] „Din cupola bisericii Frauenkirche am zărit jalnicele ruine presărate pe străzile frumos aliniate ale orașului; apoi paracliserul mi-a lăudat arta constructorului care a clădit biserica și cupola astfel ca ele să reziste bombelor și unui asemenea eveniment nedorit. Bunul paracliser mi-a arătat apoi ruinele de jur-împrejur și a conchis laconic și îngândurat: Iată ce-a făcut dușmanul!" (în limba germană în original.)

— În regulă, prima dintre cele trei va fi celebra mea carte despre Dresda.

Lui Seymour Lawrence toți prietenii îi zic Sam. Acum pot să-i spun și eu Sam: „Sam, gata cartea".

Este o carte așa de scurtă și un asemenea talmeș-balmeș de lucruri dezlânate și inutile, numai pentru că, vezi tu, dragă Sam, despre un masacru nu se poate spune nimic inteligent. Toată lumea trebuie să moară pentru ca nimeni să nu mai vrea sau să nu mai poată spune nimic în vecii vecilor. După un masacru trebuie să se lase o tăcere adâncă și așa se și întâmplă, excepție făcând doar păsărelele.

Și ce spun păsărelele? Tot ce se poate spune despre un masacru, adică *„Cip-cirip?"* Mi-am povățuit copiii ca pentru nimic în lume să nu participe la vreun masacru sau să se umple de bucurie și satisfacție la vestea masacrării dușmanului.

I-am mai povățuit să nu se pună în slujba nici unei firme care produce mașinării destinate masacrării oamenilor și să-și exprime disprețul pentru cei ce cred că avem nevoie de asemenea mașinării.

Și, cum ziceam, nu de mult am vizitat din nou Dresda împreună cu prietenul meu O'Hare. Ne-am stricat de râs la Hamburg, în Berlinul de Vest și în cel de Est, la Viena, la Salzburg și la Helsinki, ca să nu mai vorbim de Leningrad. Pentru mine a fost o adevărată binefacere, ținând seama că m-am ales cu o mulțime de decoruri autentice pentru povestirile pe care le voi născoci mai târziu. Pe una o voi intitula *Baroc rusesc,* pe alta *Sărutatul interzis,* pe alta *Atotputernicul Dolar,* pe alta *Dacă va vrea întâmplarea* și așa mai departe. Și așa mai departe.

Avionul Companiei Lufthansa urma să zboare de la Philadelphia la Boston, și de aici la Frankfurt. O'Hare trebuia să ia avionul la Philadelphia, iar eu la Boston și de aici să călătorim împreună. Din cauza timpului

nefavorabil, aeroportul din Boston s-a închis, prin urmare avionul a zburat direct de la Philadelphia la Frankfurt. Iar eu am devenit o persoană oarecare în ceața Bostonului, până când Lufthansa m-a urcat într-o limuzină împreună cu alte persoane oarecare și ne-a expediat pe toți la un motel să petrecem o noapte oarecare.

Timpul nu voia deloc să treacă. Cineva se juca cu ceasurile, dar nu numai cu cele electronice, ci și cu cele mecanice. Secundarul ceasului meu se opintea o dată, mai trecea un an și de-abia atunci se mai opintea încă o dată.

N-aveam ce-i face. Ca locuitor al planetei Pământ trebuia să cred tot ce spun ceasurile – și calendarele.

Aveam la mine două cărți pe care intenționasem să le citesc în avion. Una se intitula *Vorbe pentru vânt* de Theodore Roethke, și iată ce am descoperit în ea:

Mă scol treptat, ca-n somn să intru iarăși,
Destin mi-apare-n tot ce nu mă sperie,
Învăț, urmându-mi calea ce mi-e dată.

Cealaltă carte era *Céline și viziunea sa,* de Erika Ostrovsky. Céline luptase ca brav ostaș în primul război mondial – până când cineva i-a crăpat țeasta. După care n-a mai putut să doarmă, și în cap au început să-i apară tot felul de sunete. S-a făcut doctor și ziua îi trata pe bieții bolnavi, iar cât era noaptea de lungă scria romane grotești. Nu poate face artă cel care n-a dansat nicicând cu moartea, scria el.

Și mai scria că *moartea este singurul adevăr. Am înfruntat-o cât am putut... am dansat cu ea, am împodobit-o cu panglici și ghirlande, m-am avântat cu ea într-un vals nebunesc... i-am gâdilat simțurile.*

Îl obseda timpul. Erika Ostrovsky mi-a amintit de scena uluitoare din *Moarte pe credit,* unde Céline vrea să oprească

puhoiul de oameni dintr-o stradă aglomerată. El urlă pe hârtie: *Opriți-i... să nu mai facă nicio mișcare... Să înghețe... o dată pentru totdeauna!... Ca să nu mai dispară niciodată!*

M-am apucat să răsfoiesc Biblia din camera mea de motel, în căutarea unor povestiri despre mari distrugeri. *Când s-a ridicat soarele deasupra pământului a intrat Lot în Țoar,* am citit. *Atunci Domnul a slobozit peste Sodoma și Gomora ploaie de pucioasă și foc din cer de la Domnul. Și a stricat cetățile acestea, toate împrejurimile lor, pe toți locuitorii cetăților și toate plantele ținutului aceluia.*

Așa merg lucrurile.

Amândouă orașele, după cum bine se știe, fuseseră pline de niște ticăloși. Lumea a respirat ușurată când a scăpat de ei.

Și, bineînțeles, nevestei lui Lot i se spusese să nu se uite înapoi spre locul unde se aflau toți acei oameni și casele lor. Dar ea tot s-a uitat și tocmai de aceea mi-e dragă, pentru că a făcut ceva atât de omenesc.

A fost transformată într-un stâlp de sare. Așa merg lucrurile.

Oamenii nu trebuie să privească în urmă. Cel puțin eu unul n-o s-o mai fac niciodată.

Mi-am isprăvit cartea despre război. Următoarea pe care o voi scrie va fi ceva de râs.

Asta de acum e un eșec total și nici că se putea altfel, de vreme ce-a fost scrisă de o stană de sare. Începe așa:

Ascultați:

Billy Pilgrim s-a desprins din strânsoarea timpului.

Și se încheie așa:

Cip-cirip?

Doi

Ascultați:

Billy Pilgrim s-a desprins din strânsoarea timpului.

S-a culcat văduv senil și s-a trezit în ziua propriei lui cununii. A intrat pe-o ușă în 1955 și a ieșit pe alta în 1941. S-a reîntors pe aceeași ușă și s-a pomenit în 1963. Și-a văzut de mai multe ori nașterea și moartea, pretinde el, și vizitează la întâmplare toate evenimentele plasate între ele.

Cel puțin așa pretinde el.

Billy e supus unor adevărate spasme temporale, habar n-are care-i va fi următoarea destinație, iar călătoriile lui nu sunt neapărat dintre cele mai vesele. Se află într-o permanentă stare de trac, zice el, căci nu știe niciodată ce scenă din viața lui va trebui să interpreteze dintr-o clipă într-alta.

Billy s-a născut în 1922, în orașul Ilium, statul New York, ca unic fiu al unui bărbier din localitate. A fost un copil cu o înfățișare caraghioasă și a devenit un tânăr cu o înfățișare la fel de caraghioasă – înalt, slab, semănând cu o sticlă de Coca-Cola. A absolvit liceul din Ilium clasându-se în prima treime a clasei și tocmai urma de un semestru cursurile serale la Școala de optometrie din Ilium, când se pomeni recrutat pentru serviciul militar în cel de-al doilea război mondial. Tatăl lui muri într-un accident de vânătoare în timpul războiului. Așa merg lucrurile. Billy își îndeplini stagiul militar ca infanterist în Europa și căzu prizonier în mâinile nemților. Fiind lăsat la vatră cu cinste în 1945, își reluă cursurile la Școala de optometrie din Ilium.

În ultimul an se logodi cu fiica fondatorului și proprietarului școlii, după care suferi o ușoară cădere nervoasă.

Billy se trezi internat într-un spital pentru veteranii de război de lângă Lake Placid. I se administrară șocuri electrice, apoi i se dădu drumul acasă. Se căsători cu logodnica lui, își termină studiile și socrul lui îl ajută să-și înjghebe o afacere proprie. Ilium este un loc ideal pentru optometriști, căci aici se află Compania generală de forjă și turnătorie. Toți angajații companiei sunt obligați să aibă ochelari de protecție, pe care să-i poarte în toate sectoarele unde se desfășoară producția. C.G.F. & T. Are numai în Ilium șaizeci și opt de mii de angajați. Ceea ce presupune o groază de lentile și o mulțime de rame.

Ramele sunt o adevărată mină de aur.

Billy se îmbogăți. Avu doi copii, pe Barbara și pe Robert. Când îi veni vremea, fiica sa, Barbara, se mărită și ea tot cu un optometrist, iar Billy la rândul său își ajută ginerele să-și deschidă o afacere proprie. Fiul lui Billy, Robert, se ținu numai de boacăne în liceu, dar mai apoi intră în rândurile faimoaselor Berete Verzi. Se dădu pe brazdă, deveni un tânăr destoinic și plecă să lupte în Vietnam.

La începutul anului 1968, un grup de optometriști, printre care și Billy, plecă de la Ilium la Montreal cu avionul pentru a participa la un Congres Internațional de Optometrie. Avionul se prăbuși pe vârful muntelui Sugarbush, în statul Vermont. Toți pasagerii își pierdură viața, cu excepția lui Billy. Așa merg lucrurile.

În vreme ce Billy se refăcea într-un spital din Vermont, soția lui muri accidental prin intoxicare cu monoxid de carbon.

Așa merg lucrurile.

Când Billy se văzu în sfârșit acasă după prăbușirea avionului, o bucată de vreme stătu liniștit. O cicatrice groaznică îi brăzda creștetul capului. Renunță să-și mai

practice meseria. Își angajă o menajeră. Fiica lui venea să-l vadă aproape zilnic.

Și deodată, fără să anunțe pe nimeni, Billy plecă la New York și vorbi la radio ca invitat al unei emisiuni de dezbateri care dura toată noaptea. Acolo relată pe larg cum ajunsese să scape din strânsoarea timpului. Mai adăugă și că în 1967 fusese răpit de un OZN. Farfuria zburătoare venea de pe planeta Tralfamadore, pretindea el. Fusese dus pe această planetă și expus gol într-o grădină zoologică, declară el. Acolo îl împerecheară cu Montana Wildhack, o fostă stea de cinema de pe Terra.

Câțiva huhurezi din Ilium îl auziră pe Billy la radio și unul dintre ei îi telefonă fiicei lui Billy, Barbara. Barbara se neliniști. Plecă împreună cu soțul ei la New York și îl aduseră pe Billy înapoi acasă. Billy insista cu jumătate de glas că tot ce spusese la radio era adevărat. Susținea că fusese răpit de tralfamadorieni chiar în noaptea nunții fiicei sale. Faptul trecuse neobservat, pretindea el, deoarece tralfamadorienii îl luaseră printr-o buclă temporală, datorită căreia el putea sta pe Tralfamadore ani de zile, lipsind, cu toate acestea, de pe Pământ doar o microsecundă.

Mai trecu încă o lună fără niciun incident și apoi, într-o bună zi, Billy trimise o scrisoare ziarului *News Leader* din Ilium, pe care ziarul o și publică. În ea se făcea o descriere a ființelor de pe Tralfamadore.

Se arăta că aceste ființe sunt verzi, înalte de șaizeci de centimetri și că au o formă asemănătoare cu o pompă de desfundat chiuvetele. Ventuza aspiratoare e partea așezată pe pământ, iar coada, sau mânerul, extrem de flexibilă, e orientată de obicei spre cer. La capătul fiecărui mâner se află o mânuță cu un ochi verde în mijlocul palmei. Tralfamadorienii sunt prietenoși și văd în patru dimensiuni. Ei îi compătimesc pe locuitorii Pământului pentru că aceștia nu văd decât în trei dimensiuni. Ar putea să-i învețe pe

pământeni o mulțime de lucruri formidabile, îndeosebi despre timp. Billy promitea că într-o scrisoare viitoare se va referi la unele dintre aceste lucruri formidabile.

Când i se publică prima scrisoare, Billy tocmai o redacta pe cea de-a doua. Aceasta începea în felul următor:

„Lucrul cel mai important pe care l-am învățat pe Tralfamadore este că, atunci când cineva moare, moartea e doar o *aparență*. Persoana respectivă este de fapt foarte vie în trecut, prin urmare e o prostie ca oamenii să jelească la înmormântare. Toate clipele, trecute, prezente și viitoare, au existat și vor exista veșnic. Tralfamadorienii contemplă toate aceste clipe separate la fel cum contemplăm noi un perete al Munților Stâncoși, de pildă. Ei văd cât sunt de permanente toate aceste clipe și pot privi orice clipa care-i interesează. Ideea că o clipă urmează alteia ca niște mărgele înșirate pe o ață și că, odată trecută, clipa s-a dus pe vecie este doar o închipuire a noastră, a celor de pe Pământ.

Când vede cadavrul cuiva, orice tralfamadorian socotește că respectiva persoană se află în acel moment într-o stare proastă, dar că ea se simte perfect într-o mulțime de alte momente. Ei bine, și eu când aud acum că a murit cineva, pur și simplu ridic din umeri și spun același lucru ca și tralfamadorienii, adică «Așa merg lucrurile» ".

Și așa mai departe.

Billy compunea această scrisoare în camera de relaxare de la subsolul casei sale pustii. Era ziua liberă a menajerei. În cameră se afla o mașină veche de scris. O adevărată calamitate! Cântărea cât o baterie de acumulatori. Billy nu putea s-o care foarte ușor prea departe, ceea ce explică faptul că scria în această cameră și nu altundeva.

Instalația de căldură se defectase. Un șoarece rosese izolația unui fir care ducea la termostat. Temperatura în casă coborâse la 10° C, dar Billy nu băgase de seamă. Nici

măcar nu-și pusese pe el ceva mai gros. Era tot în pijama, cu un halat de baie și cu picioarele goale, deși după-amiaza aproape că se sfârșise. Picioarele goale i se învinețiseră.

În orice caz, în străfundurile inimii, simțămintele lui Billy străluceau ca tăciunii aprinși. Focul era întreținut de credința că adevărul revelat de el despre timp va aduce mângâiere unui mare număr de oameni. Soneria de la parter începu să sune în disperare. La ușă se afla fata lui, Barbara, care voia să intre în casă. Până la urmă își descuie singură cu cheia ei, iar Billy o auzi pășind pe podeaua de deasupra capului său și strigând: „Tată? Tati, unde ești?“ Și așa mai departe.

Billy nu catadicsi să-i răspundă, așa că ea era mai să-și iasă din minți, așteptându-se dintr-o clipă într-alta să dea peste cadavrul lui. Până când, în sfârșit, îi veni ideea să caute și în ultimul loc unde mai era de căutat – adică în camera de la subsol.

— De ce nu mi-ai răspuns când te-am strigat? dori Barbara să știe, stând în ușa camerei. Avea la ea ziarul de după-amiază, cel în care Billy își descria prietenii de pe Tralfamadore.

— Nu te-am auzit, spuse Billy.

Scena avea următoarea explicație: Barbara avea doar douăzeci și unu de ani, dar își considera tatăl senil, chiar dacă acesta nu avea decât patruzeci și șase de ani – senil din cauza leziunilor cerebrale pricinuite de prăbușirea avionului. Se considera totodată capul familiei, de vreme ce ea fusese nevoită să se îngrijească de înmormântarea mamei sale, tot ea îi căutase lui Billy o menajeră și așa mai departe. În plus, Barbara și soțul ei trebuiau să se ocupe și de afacerile lui Billy, care nu erau deloc de neglijat și aceasta deoarece, după toate aparențele, lui Billy nu-i mai păsa de afaceri nici cât negru sub unghie. Toate aceste responsabilități la o vârstă atât de fragedă o

transformaseră într-o femeie afurisită și rea de gură. Iar între timp sărmanul Billy încerca cu disperare să-și păstreze demnitatea, să îi convingă pe Barbara și pe restul lumii că e departe de-a fi nebun, că, din contră, se dedică unei chemări mult mai înălțătoare decât afacerile.

Acum, socotea el, se ocupă, nici mai mult, nici mai puțin, cu prescrierea lentilelor de corecție pentru sufletele pământenilor. Un număr atât de mare de suflete erau distruse și nefericite, credea Billy, pentru că nu reușeau să vadă la fel de bine ca micii lui prieteni de pe Tralfamadore.

— Pe mine să nu mă minți, tată! zise Barbara. Știu foarte bine că ai auzit când te-am strigat.

Fata era destul de drăguță, doar că avea niște picioare ca un pian mare de concert din epoca victoriană. Acum era foc și pară pe el din cauza scrisorii din ziar. Zicea că, din cauza ei, el și toți cei care au vreo legătură cu el ajunseseră de râsul lumii.

— Tată, tată, se lamentă Barbara, ce ne facem cu tine? Vrei să ne obligi să te ducem acolo unde stă și mama ta?

Mama lui Billy era încă în viață. Zăcea la pat într-un azil de bătrâni numit Pine Knoll, la marginea orașului Ilium.

— Și, mă rog, ce anume din scrisoarea mea te înfurie așa de tare? dori Billy să afle.

— E o idioțenie de la un cap la altul. Nimic nu-i adevărat din tot ce scrie acolo!

— Ba-i adevărul adevărat.

Billy nu intenționa să-și dea frâu liber furiei, așa cum făcea ea. Pe el nimic nu-l scotea din sărite. În privința asta era formidabil.

— Planeta Tralfamadore nici măcar nu există.

— Nu poate fi detectată de pe Pământ, dacă asta vrei să spui, preciză Billy. Și, dacă-i vorba pe-așa, nici Pământul nu se poate detecta de pe Tralfamadore. Ambele planete sunt foarte mici. Și sunt foarte departe una de alta.

— De unde-ai mai scos și numele ăsta cretin „Tralfamadore“?

— De la ființele care locuiesc acolo.

— Doamne Dumnezeule! exclamă Barbara și se întoarse cu spatele la el, bătând din palme pentru a-și exprima frustrarea. Pot să-ți pun o întrebare foarte simplă?

— Bineînțeles.

— Cum se face că n-ai pomenit nimic despre planeta asta înaintea accidentului de avion?

— Am considerat că nu sosise încă momentul potrivit.

Și așa mai departe. Billy susținea că pentru prima oară s-a desprins din strânsoarea timpului în 1944, cu mult înainte de călătoria pe Tralfamadore. Tralfamadorienii nu avuseseră nicio contribuție la aceasta. Ei nu făcuseră decât să-i dea puterea de pătrundere în ceea ce se întâmpla în realitate.

Billy ieșise pentru prima dată din strânsoarea timpului când cel de-al doilea război mondial era în plină desfășurare. Billy fusese ajutor de preot în timpul războiului. În rândurile armatei americane ajutorul preotului este prin tradiție un pretext de amuzament. Billy nu constituia o excepție. Era la fel de neputincios și când trebuia să pricinuiască vreun rău inamicului, și când trebuia să-și ajute prietenii. De fapt, nici nu avea prieteni. Era un soi de valet al preotului, nu aștepta niciun fel de promovări sau de medalii, nu purta niciun fel de însemne și nutrea o credință umilă întru Iisus cel iubitor, pe care majoritatea soldaților o găseau dezgustătoare.

În tot timpul manevrelor din Carolina de Sud, Billy cânta imnuri știute din copilărie. Le cântă la o orgă mică, neagră, garantată împotriva umezelii. Orga avea treizeci și nouă de clape și două pedale – *vox humana* și *vox celeste*. Billy mai avea în grijă și un altar portabil, un fel de geantă diplomat oliv-maronie, prevăzută cu picioare telescopice. Geanta era

căptușită cu pluș purpuriu și cuibărite în acel pluș arzător se găseau o cruce lucioasă din aluminiu și o Biblie.

Altarul și orga erau făcute de o firmă din Camden, New Jersey, care fabrica aspiratoare de praf – fapt consemnat pe ambele obiecte.

Într-o zi, în timpul manevrelor, Billy tocmai executa la orgă *Domnul nostru este o falnică cetate* pe muzică de Johann Sebastian Bach și pe versuri de Martin Luther. Era o dimineață de duminică. Billy și preotul reușiseră să strângă pe coasta unui deal din Carolina un grup de aproximativ cincizeci de soldați. La un moment dat își făcu apariția și un așa-zis „arbitru". Peste tot mișunau asemenea arbitri, persoane care spuneau cine câștiga sau pierdea bătăliile teoretice, cine mai rămânea în viață și cine era mort.

Arbitrul aducea vești comice. Grupul credincioșilor fusese reperat teoretic din aer de către un inamic teoretic. Teoretic, acum erau cu toții lichidați. Cadavrele teoretice se tăvăliră pe jos de râs și înfulecară un prânz copios.

Amintindu-și acest incident după ani de zile, Billy constată cu surprindere cât de tralfamadoriană fusese acea aventură cu moartea: să fii mort și în același timp să-ți înfuleci prânzul!

Către sfârșitul manevrelor, Billy primi o permisie specială să plece acasă, întrucât tatăl său, frizer în Ilium, New York, murise împușcat de un prieten la o vânătoare de căprioare. Așa merg lucrurile.

Când Billy reveni din permisie, află că îi sosise ordin să plece în Europa. Era nevoie de el la compania de stat-major a unui regiment de infanterie care lupta în Luxemburg. Ajutorul preotului regimentului fusese omorât pe câmpul de luptă. Așa merg lucrurile.

Când Billy se prezentă la regiment, acesta era tocmai pe punctul de a fi spulberat de nemți în faimoasa bătălie

de la Bulge. Billy nici măcar n-a mai ajuns să-l cunoască vreodată pe preotul al cărui ajutor ar fi trebuit să fie și n-a mai apucat să-și primească nici casca și nici bocancii. Toate acestea se întâmplau în decembrie 1944, în timpul ultimei ofensive puternice a Germaniei.

Billy supraviețui, dar se pomeni un biet pribeag, bâjbâind undeva în spatele noilor linii germane. Alți trei pribegi, dar nu atât de dezorientați ca el, îi acordară lui Billy permisiunea să se țină după ei. Doi erau cercetași, iar unul artilerist antitanc. Nu aveau nici hrană, nici hărți. Încercând să-i evite pe nemți, se afundau tot mai adânc în pustietățile rurale. Mâncau zăpadă.

Mergeau în șir indian. În frunte erau cercetașii: inteligenți, zvelți, tăcuți. Aveau și puști. După ei venea artileristul greoi și stângaci, pregătit să-i pună pe nemți pe goană cu un pistol automat Colt de calibrul 45 într-o mână și cu un pumnal în cealaltă.

La urmă venea și Billy Pilgrim, cu mâinile goale, așteptând descurajat moartea. Billy era ceva de nedescris – înalt de un metru nouăzeci, cu umerii și pieptul ca o cutie de chibrituri.

N-avea nici cască, nici manta, nici bocanci și nici vreo armă oarecare. În picioare purta niște pantofi ieftini, ușori, pe care-i cumpărase pentru înmormântarea tatălui său. Între timp pierduse unul din tocuri, ceea ce îl făcea să șchiopăteze. Din cauza acestui șchiopătat involuntar începură să-l doară articulațiile.

Billy purta un veston subțire, o cămașă și pantaloni din lână aspră și rufărie de corp care mustea de sudoare. Dintre toți era singurul care avea barbă. O barbă țepoasă, crescută la întâmplare, în care se răzleteau și fire albe, deși Billy n-avea decât douăzeci și unu de ani. Mai avea și-un început de chelie. Din cauza vântului, a frigului și a efortului fizic, fața i se înroșise puternic.

N-arăta deloc a soldat. Arăta ca un flamingo jegos.

Și, în a treia zi de când tot rătăceau așa, cineva începu să tragă în cei patru, de undeva de departe – trase patru focuri, în timp ce tocmai traversau un drum îngust pavat cu piatră cubică. Primul glonț fusese destinat cercetașilor. Următorul, artileristului pe nume Roland Weary.

Cel de-al treilea glonț era pentru jegosul flamingo, care înmărmurise drept în mijlocul drumului când auzi trecându-i pe lângă ureche bâzâitul albinei fatale. Billy rămase nemișcat, politicos, pentru a-i mai da trăgătorului încă o șansă. Imaginea lui aiurită despre regulile războiului era că oricărui țintaș *trebuie* să i se ofere o a doua șansă. Următorul glonț, judecând după sunet, trecu razant la câțiva milimetri de genunchii lui Billy.

Roland Weary și cercetașii se adăpostiseră într-un șanț și de acolo Weary începu să se stropșească la Billy: „Mișcă din drum, futu-ți mama mă-tii de idiot!“

Expresia constituia încă o noutate pentru vocabularul albilor în 1944. Pentru Billy, care nu futuse niciodată pe nimeni, cuvântul era inedit și surprinzător – și își atinse scopul. Adică îl dezmetici și-l făcu să se dea la o parte din drum.

— Iar ți-am salvat viața, nepricopsitule, îi zise Weary lui Billy, când acesta ajunse în șanț. Îi mai salvase viața lui Billy de nenumărate ori, înjurându-l, înghiontindu-l, dându-i palme, obligându-l să se miște. Duritatea era absolut necesară, întrucât Billy nu voia să facă nimic ca să se salveze. Billy dorea să fie lăsat în plata Domnului. Era flămând, înghețat, dezorientat, neajutorat. Acum, în ziua a treia, de-abia dacă mai făcea vreo deosebire între somn și starea de veghe și nici că mai vedea vreo diferență între a merge și a sta pe loc.

Ar fi vrut să-l lase toată lumea în pace. „Plecați fără mine, fraților!“ repeta întruna.

Weary era la fel de neinițiat în ale războiului ca și Billy. Și el venise pe front tot ca înlocuitor – într-o echipă de artileriști. Contribuise la trimiterea unui singur obuz aprig – dintr-un tun antitanc de 57 de milimetri. Tunul scosese un sunet strașnic, de parcă Dumnezeu Atotputernicul și-ar fi tras în jos fermoarul de la șliț. Din gura lui țâșni o flacără care topi zăpada și pârjoli vegetația pe o distanță de zece metri. Flacăra lăsă pe pământ o săgeată, indicând nemților cu precizie unde era ascuns tunul. Obuzul nu-și nimerise ținta.

Ținta fusese un tanc Tigru. Acesta își roti botul de 88 de milimetri adulmecând împrejurimile, văzu săgeata de pe pământ. Trase. Ucise toți artileriștii, cu excepția lui Weary. Așa merg lucrurile.

Roland Weary avea doar optsprezece ani și era la capătul unei copilării nefericite, petrecută aproape în întregime în Pittsburgh, Pennsylvania. Nu se bucurase de simpatie în Pittsburgh. Nu fusese simpatizat fiindcă era prost, gras și meschin și, oricât s-ar fi spălat, tot mirosea a slănină. Mereu se găsea câte cineva în Pittsburgh care să vrea să se descotorosească rapid de compania lui.

Pe Weary îl înnebunea să fie lăsat baltă. Ori de câte ori rămânea cu ochii în soare, Weary găsea pe câte cineva și mai antipatic decât el și un timp se afișa peste tot cu acea persoană, simulând o mare prietenie. Apoi, într-o bună zi, găsea el un pretext să-i tragă individului o mamă de bătaie soră cu moartea.

Se comporta după un tipar. Relația stabilită de el cu cei pe care până la urmă îi bătea măr era ceva dement, dictat de porniri criminale și de alte instincte refulate. Întâi le povestea acestor indivizi despre colecția tatălui său, care includea arme, săbii, instrumente de tortură, cătușe pentru picioare și așa mai departe. Tatăl lui Weary, care era instalator, colecționa într-adevăr asemenea obiecte, colecția fiind asigurată pentru suma de patru mii de dolari.

Nu era singurul. Făcea parte dintr-un club mare, ai cărui membri colecționau cu toții obiecte de felul ăsta.

Odată, tatăl îi dădu în dar mamei lui Weary o menghină spaniolă în stare de funcționare – ca s-o folosească la bucătărie. Altă dată îi dădu o veioză al cărei postament era o imitație a celebrei Fecioare de Fier din Nurnberg. Adevărata Fecioară de Fier fusese un instrument de tortură din Evul Mediu, un fel de recipient care pe dinafară arăta ca o femeie, iar pe dinăuntru era căptușit cu șepușe. Partea din față a femeii se compunea din două uși batante. Ideea era să bagi răufăcătorul înăuntru și apoi să închizi ușile cât mai încet. În dreptul ochilor erau două ținte speciale. Jos se deschidea un orificiu prin care se scurgea sângele.

Așa merg lucrurile.

Weary îi povestise lui Billy Pilgrim tot ce se putea povesti despre Fecioara de Fier, despre orificiul din partea inferioară și la ce folosea acesta. Îi mai spusese și despre gloanțele dum-dum și despre faptul că tatăl său avea un pistol Derringer care încăpea în buzunarul de la vestă, dar care era în stare să facă într-un om o asemenea gaură, încât „un liliac se putea strecura prin ea fără măcar să-i atingă marginile cu aripile".

Odată, disprețuitor, Weary parie cu Billy că acesta habar n-avea ce era un jgheab pentru scurgerea sângelui. Billy își dădu cu părerea că ar putea fi vorba de orificiul Fecioarei de Fier, dar se înșela. Jgheabul pentru scurgerea sângelui era mică adâncitură de-a lungul lamei de la sabie sau baionetă.

Weary îi descrise lui Billy toate torturile rafinate despre care aflase din cărți, din filme sau de la radio – plus alte torturi, tot atât de rafinate, inventate de el personal. Una dintre invenții era să dai drumul unei freze dentare în urechea celui torturat. Weary îl întrebă pe Billy care era,

după părerea lui, cea mai îngrozitoare formă de execuție. Billy n-avea nicio părere. Răspunsul corect se dovedi a fi următorul: „Legi fedeleș un individ și-l lași pe un mușuroi de furnici în deșert – pricepi? ÎI pui cu fața în sus, îi ungi frumușel cocoșelul și oușoarele cu miere și-i tai pleoapele ca să-l obligi să privească soarele până-și dă duhul". Așa merg lucrurile.

În vreme ce stătea ghemuit în șanț împreună cu Billy și cercetașii, după ce se trăsese asupra lui, Weary îl puse pe Billy să-i cerceteze cu atenție pumnalul pentru lupta corp la corp. Pumnalul nu semăna cu cele din dotarea armatei. Weary îl primise în dar de la tatăl lui. Avea o lamă de douăzeci și cinci de centimetri, triunghiulară în secțiune transversală. Mânerul din metal era alcătuit dintr-un șir de inele prin care Weary își strecura degetele butucănoase. Și nu niște inele obișnuite, ci prevăzute cu o groază de ținte ascuțite.

Weary apropie mânerul de fața lui Billy și, cu un gest tandru, de cruzime reținută, îi atinse obrazul cu țintele.

— Ia zi, cum ți-ar plăcea să primești o lovitură cu ăsta, ai?! voia el să știe.

— Nu mi-ar plăcea, răspunse Billy.

— Știi de ce-i lama triunghiulară?

— Nu.

— Ca să facă o rană care să nu se mai închidă.

— Aha!

— Ăsta face o gaură cu trei laturi. Când înfigi un cuțit obișnuit într-un individ, îi faci doar o tăietură. Așa-i? Tăietura se închide una-două. Așa-i?

— Așa-i.

— Pe dracu'! Ce știi tu? Ce naiba vă învață la colegiu?

— Păi, n-am apucat să stau prea mult la colegiu, spuse Billy – ceea ce era adevărat. Făcuse doar șase luni de

colegiu, și nici măcar nu fusese un colegiu în toată regula. Urmase cursurile serale ale Școlii de optometrie din Ilium.

— Nu dau doi bani pe niciun colegiu, replică Weary ironic.

Billy ridică din umeri.

— Viața-i mult mai complicată decât se spune în cărți, adăugă Weary. O să vezi tu.

Ghemuit în șanț, Billy nu răspunse nici de data aceasta, căci nu dorea ca discuția să se prelungească mai mult decât era necesar. Deși la un moment dat fusese tentat să spună că mai știe și el câte ceva despre răni și sânge. La urma urmelor, aproape în toate zilele copilăriei sale, dimineața și seara, Billy contemplase îndelung torturi și răni cumplite. Pe peretele micului său dormitor din Ilium atârna un crucifix înspăimântător. Orice chirurg militar ar fi admirat fidelitatea cu care artistul redase din punct de vedere clinic toate rănile lui Hristos – rănile pricinuite de suliță, de spini, găurile făcute de piroanele de fier. Acest Hristos al lui Billy avusese o moarte oribilă. Era de compătimit.

Așa merg lucrurile.

Billy nu era catolic, deși crescuse cu un crucifix înspăimântător atârnat pe peretele dormitorului. Tatăl lui nu era adeptul nici unei religii. Mama lui cânta la orgă în diferite biserici din oraș, atunci când se întâmpla să lipsească organistul. Ori de câte ori cânta, îl lua și pe Billy cu ea, învățându-l și pe el câte ceva. Ea spunea că se va alătura vreuneia dintre biserici atunci când se va lămuri care dintre ele are dreptate.

De lămurit, nu s-a lămurit niciodată. În schimb, i se trezi o dorință teribilă de-a avea un crucifix. Își cumpără unul dintr-o prăvălie cu cadouri din Santa Fe, pe când mica lor familie făcea o călătorie în Vest, tocmai în perioada marii crize economice. Ca atâția alți americani, încerca

și ea să dea un sens vieții cu ajutorul obiectelor găsite în magazinele de cadouri.

Și crucifixul a fost așezat pe un perete în camera lui Billy Pilgrim.

Privindu-și admirativ paturile din lemn de nuc ale pușt ilor, cei doi cercetași anunțară în șoaptă că e timpul să iasă cu toții din șanț. Trecuseră zece minute și nu venise nimeni să vadă dacă erau sau nu răniți și să-i lichideze. După toate aparențele, cel care trăsese se afla undeva departe și era singur.

Așa că cei patru se târâră afară din șanț fără să mai tragă niciun foc de armă, furișându-se într-o pădure, ca niște mamifere nenorocite ce erau. Apoi se ridicară în picioare și grăbiră pasul. În pădure era frig și întuneric. Pinii se înălțau ca niște șiruri de soldați. Sub ei nu mai creștea nimic. Pământul era acoperit cu o pătură de zăpadă neatinsă, groasă de zece centimetri. Americanii n-aveau de ales – lăsau pe zăpadă niște urme la fel de precise ca schemele explicative dintr-un manual de dans – *un pas, o alunecare, pauză – un pas, o alunecare, pauză.*

— Să-ți ții gura! O vorbă să nu scoți! îl avertiză Roland Weary pe Billy Pilgrim în timp ce mergeau. Weary umbla echipat de luptă până-n dinți ca Tweedledum sau Tweedledee. Era un om scund și îndesat.

Căra cu el toate efectele primite și toate darurile căpătate de-acasă: cască, fular, căciulă de lână, mănuși, flanelă de bumbac, flanelă de lână, cămașă de lână, pulover, veston, manta, indispensabili de bumbac, indispensabili de lână, pantaloni de lână, ciorapi de bumbac, ciorapi de lână, bocanci, mască de gaze, gamelă, set de tacâmuri, trusă de prim-ajutor, pumnal, pătură, cort pentru o persoană, manta de ploaie, o Biblie blindată, o broșură intitulată *Cunoaște-ți dușmanul,* încă o broșură intitulată *De ce luptăm noi* și o alta conținând expresii nemțești

transcrise cu ajutorul alfabetului fonetic englezesc, care să-i dea posibilitatea lui Weary să pună în nemțește întrebări cum ar fi: „Unde se află cartierul vostru general?“ și „Câte obuziere aveți?“ sau să spună: „Predați-vă! Nu aveți scăpare!“. Și așa mai departe.

Weary avea și o bucată de lemn de plută, care să-i servească drept pernă în tranșee. Mai avea și o trusă profilactică în care se găseau două prezervative rezistente. „Exclusiv pentru prevenirea bolilor!“ Avea și un fluier pe care nu intenționa să-l arate nimănui până în ziua când va fi avansat caporal. În sfârșit, mai avea și o poză obscenă cu o femeie pe cale să se împreuneze cu un ponei. Weary îl obligase de câteva ori pe Billy Pilgrim să admire această poză.

Femeia și poneiul erau pozați între două coloane dorice, în fața unor draperii de catifea cu ciucuri. Lângă una din coloane se înălța un palmier într-un ghiveci. Poza lui Weary era o reproducere a primei fotografii obscene din istoria omenirii. Cuvântul *fotografie* fusese folosit pentru prima oară în 1839, exact în anul când Louis J.M. Daguerre demonstrase Academiei Franceze că orice imagine formată pe o placă metalică argintată, acoperită cu o peliculă subțire de iodură de argint, se poate developa în prezența vaporilor de mercur.

După numai doi ani, în 1841, André Le Fèvre, un asistent al lui Daguerre, era arestat în Grădinile Tuileries pentru încercarea de a vinde unui domn o poză cu o femeie și un ponei. Tot de acolo își cumpărase și Weary poza – din Grădinile Tuileries. Le Fèvre se străduise să explice că poza reprezintă o operă de artă și că intenția lui fusese de a reînvia mitologia greacă. Mărturie, susținea el, stăteau coloanele dorice și palmierul.

Întrebat ce mit dorise să ilustreze, Le Fèvre răspunsese că există sute de mituri ca acela ales de el, în care femeia este o simplă muritoare, iar poneiul, un zeu.

Îl condamnară la șase luni închisoare. Acolo muri de pneumonie. Așa merg lucrurile.

Billy și cercetașii erau sfrijiți. În schimb, Roland Weary avea grăsime de consumat, nu glumă. Duduia ca un furnal sub toate straturile lui de pânză, stofă și lână. Avea atâta energie, încât alerga întruna de la Billy la cercetași și înapoi cu niște mesaje idioate, pe care nu le trimitea nimeni și pe care nimeni nu se bucura să le primească. Totodată, fiind atât de activ în comparație cu ceilalți, începu să se închipuie șeful lor.

De fapt, era atât de înfierbântat și de înfofolit, încât n-avea nici cea mai mică senzație de pericol. Imaginea sa despre lumea înconjurătoare se limita la ce putea el să vadă prin crăpătura îngustă dintre marginea căștii militare și fularul de acasă, care îi ascundea fața de bebeluș, de la rădăcina nasului până jos, sub bărbie. Se simțea așa de bine la cald, încât putea chiar să-și închipuie că se afla în siguranță la el acasă, după ce supraviețuise războiului și că tocmai le povestea părinților și surorii lui o întâmplare reală din timpul războiului – când de fapt această întâmplare reală era încă în plină desfășurare.

În versiunea lui Weary, această întâmplare reală din timpul războiului suna cam așa: nemții au pornit un atac puternic, iar Weary și camarazii lui din echipa de artileriști s-au luptat cu înverșunare, până când au murit cu toții, în afară de Weary. Așa merg lucrurile. După care, Weary s-a întâlnit cu doi cercetași, imediat au devenit toți trei prieteni la cataramă și au hotărât să-și croiască drum înapoi spre propriile linii. Intenționau să meargă cât mai repede și să nu se predea nici în ruptul capului. Și-au strâns mâinile cu toții și s-au autointitulat „Cei trei muschetari".

Numai că un blestemat de student, un puști așa de jigărit că nici n-ar fi avut ce căuta în armată, i-a rugat să-l ia și pe

el. N-avea nici măcar o pușcă sau un cuțit. N-avea nici măcar o cască sau o bonetă pe cap. Nici să umble ca lumea nu putea – șchiopăta, exasperându-i pe toți și deconspirându-le poziția. Era ceva jalnic! Cei trei muschetari l-au împins, l-au cărat și l-au târât după ei pe nepricopsitul de student tot drumul, până când au ajuns la liniile lor, continua povestirea Weary. Și astfel i-au salvat nenorocitului pielea!

În viața reală, Weary tocmai se reîntorcea pe propriile lui urme, încercând să afle ce se întâmplase cu Billy. Le spusese cercetașilor să-l aștepte până avea să se ducă să-l aducă pe prăpăditul de student. Acum trecea pe sub o creangă joasă. Creanga îl lovi în vârful căștii făcând *poc*. Weary nu auzi nimic. Undeva începu să latre un dulău. Weary nu auzi nimic nici de data asta. Povestea lui cu războiul tocmai ajunsese într-un punct palpitant. Se făcea că un ofițer îi felicita pe cei trei muschetari, promițându-le că-i va propune pentru decorare cu „Steaua de bronz".

— Vă mai pot ajuta cu ceva, băieți? îi întrebă ofițerul.

— Da, să trăiți! răspunse unul din cercetași. Am dori să rămânem împreună tot restul războiului. Puteți face ceva pentru ca nimeni să nu-i despartă pe cei trei muschetari?

Billy Pilgrim rămăsese în pădure. Stătea sprijinit de un copac, cu ochii închiși. Capul îi era dat pe spate și nările îi fremătau. Semăna cu un poet în mijlocul Partenonului.

Asta se întâmplă exact când Billy se desprinse pentru prima oară din strânsoarea timpului. Atenția începu să-i lunece vertiginos de-a lungul întregului arc al vieții, trecând în moarte, adică într-o lumină violetă. Nu mai era nimeni și nimic acolo. Doar o lumină violet și un murmur.

Iar apoi Billy se întoarse la viață, lunecând lin înapoi, până la faza dinaintea nașterii, care era o lumină roșie și niște sunete ca un lichid bolborosind. Și de aici, Billy lunecă din nou în viață și se opri. Acum, băiețel fiind, făcea duș împreună cu tatăl său la Clubul tinerilor creștini

din Ilium. Vedea corpul păros al tatălui, în nări simțea mirosul de clor din bazinul de înot de alături, auzea zgomotul făcut de scândura trambulinei.

Micuțul Billy era îngrozit, căci tatăl său îi spusese că îl va învăța să înoate după metoda „ori înoți, ori te duci la fund". Tatăl lui urma să-l arunce pe Billy unde era apa mai adâncă, iar Billy trebuia să facă bine și să înoate.

A fost ca la execuție. În timp ce tatăl său îl ducea de la dușuri spre bazin, Billy se simțea ca paralizat. Ținea ochii închiși. Când i-a deschis, s-a trezit pe fundul bazinului și de pretutindeni răsuna o muzică minunată. Își pierdu cunoștința, dar muzica tot o mai auzea. Simți vag că cineva încerca să-l salveze. Lui Billy îi displăcu lucrul acesta.

De acolo călători mai departe în timp, ajungând la anul 1965. Avea patruzeci și unu de ani și tocmai își vizita mama bătrână și bolnavă, la Pine Knoll, un azil pentru bătrâni, unde o adusese cu o lună înainte. Bătrâna făcuse pneumonie și nu mai erau speranțe să trăiască. Totuși a mai trăit, și încă mulți ani.

Vocea îi era stinsă de tot, și, ca s-o audă, Billy își lipi urechea dreaptă de buzele ei ca pergamentul. Era clar că dorea să-i spună ceva important.

— Cum...? începu ea și se opri. Era prea istovită. Spera că n-o să mai fie nevoie să rostească restul propoziției, că o va termina Billy în locul ei.

Dar Billy n-avea cum să bănuiască ce-i trecea ei prin minte.

— Ce *cum*, mamă? șopti el.

Ea înghiți în sec cu multă greutate, lăsă să-i picure câteva lacrimi. Apoi își adună toate forțele din corpul ei împuținat, chiar și din vârfurile degetelor de la mâini și de la picioare. Și în cele din urmă acumulă suficientă energie ca să rostească în șoaptă această propoziție inteligibilă:

— Cum am ajuns așa *bătrână*?

Bătrâna mamă a lui Billy își pierdu cunoștința și atunci o infirmieră drăguță îl conduse pe Billy afară din rezervă. Exact când Billy ajunse în coridor, văzu cum prin fața lui e transportat sub un cearșaf cadavrul unui bătrân. În tinerețe omul fusese un celebru maratonist. Așa merg lucrurile. Toate acestea se petrecuseră înainte ca Billy să-și fi spart capul în accidentul de avion; și pentru că veni vorba, înainte de-a începe să trâmbițeze atâtea și atâtea despre farfurii zburătoare și călătorii în timp.

Billy se afla acum într-o sală de așteptare. Nu rămăsese încă văduv. Deodată simți ceva tare sub perna umflată a scaunului. Scotoci și descoperi o carte: *Execuția soldatului Slovick,* de William Bradford Huie. Cartea era o relatare veridică a împușcării de către un pluton de execuție american a soldatului Eddie D. Slovick, nr. 36896415, singurul soldat american executat pentru lașitate de la războiul civil încoace. Așa merg lucrurile.

Billy citi concluziile unui procuror militar care revizuise cazul lui Slovick și care conchidea astfel: *Slovick a sfidat autoritatea guvernului și de răspunsul hotărât dat faptei sale depinde menținerea pe viitor a disciplinei. Dacă e vorba ca pedeapsa cu moartea pentru dezertare să se impună vreodată, în cazul de față ea trebuie să se impună nu ca măsură represivă sau ca un fel de răsplată, ci pentru a menține acea disciplină fără de care o armată nu-și poate înfrânge dușmanul, în cazul în speță nu s-au făcut recomandări pentru clemență și nici în prezent nu se fac asemenea recomandări.* Așa merg lucrurile.

Billy închise ochii în 1965 și călători în timp până în anul 1958. Era la un banchet dat în cinstea unei echipe de juniori din care făcea parte și fiul său, Robert. Antrenorul, care nu fusese nicicând căsătorit, ținea o cuvântare. Omul se îneca de emoție.

— Pe cinstea mea, zicea el, m-aș simți onorat și numai să car apă pentru băieții ăștia minunați.

Billy închise ochii în 1958 și călători în timp până în anul 1961. Era noaptea de revelion și Billy se îmbătase îngrozitor la o petrecere unde toți invitații se ocupau cu optometria sau erau căsătoriți cu persoane care se ocupau cu optometria.

De obicei, Billy nu se omora cu băutul, deoarece în timpul războiului își nenorocise stomacul, dar de data aceasta nu încape îndoială că întrecuse măsura și pentru prima și ultima oară îi era necredincios soției sale, Valencia. Nu se știe prin ce mijloace reușise s-o convingă pe una dintre invitate să vină cu el în spălătorie și apoi să se așeze pe uscătorul de rufe care mergea. Femeia băuse și ea foarte mult și-l ajută pe Billy să-și scoată cureaua.

— Ce ziceai că vrei să-mi spui? întrebă ea.

— N-are importanță, răspunse Billy. El chiar credea că toată treaba n-avea nicio importanță. Nu-și putea aminti numele femeii.

— Cum de ți se spune Billy, și nu William?

— Din motive publicitare, preciză Billy. Era perfect adevărat.

Socrul lui, proprietarul Școlii de optometrie din Ilium, cel care-l lansase pe Billy în meserie, era un geniu în felul lui. El își sfătuise ginerele să încurajeze lumea să-i zică Billy – ca fiind un nume care se fixează ușor în memorie. Totodată, acest nume îl învestea parcă pe Billy cu un fel de puteri magice, de vreme ce printre cei numiți astfel era singurul adult. În același timp, numele de Billy îi făcea pe oameni să se gândească la Billy ca la un prieten.

La un moment dat se petrecu o scenă oribilă: toată lumea își exprima dezgustul pentru Billy și respectiva femeie, iar Billy se trezi în propria lui mașină, încercând să găsească volanul.

Cel mai important lucru acum era să găsească volanul. Mai întâi Billy se apucă să-și rotească brațele ca o moară de vânt, sperând să aibă norocul să dea peste el. Când văzu că nu obține niciun rezultat, o porni metodic, căutând să procedeze în așa fel încât volanul să nu-i mai scape. Se propti bine de ușa din stânga și începu să cerceteze centimetru cu centimetru porțiunea din fața lui. Nereușind să găsească volanul, se deplasă cam cu cincisprezece centimetri mai la dreapta și își reluă căutările. În mod surprinzător se trezi până la urmă proptit de ușa din dreapta, fără să fi depistat totuși volanul. De unde trase concluzia că cineva îl furase. Această constatare îl înfurie atât de tare, că-l luă cu leșin.

De fapt, se așezase pe bancheta din spate a mașinii, ceea ce explica de ce nu reușea să-și găsească volanul.

În clipa asta cineva îl zgâlțâia pe Billy ca să-l dezmeticească. Billy se mai simțea încă beat și furios din cauza volanului. Se trezise din nou în cel de-al doilea război mondial, în spatele liniilor germane. Cel care îl zgâlțâia era Roland Weary. Weary îl apucă zdravăn pe Billy de veston cu amândouă mâinile. Îl izbi de copac, apoi îl trase înapoi și-i făcu vânt în direcția în care ar fi trebuit s-o ia din proprie inițiativă.

Billy se opri, clătinând din cap.

— Du-te singur, zise el.

— Ce?

— Mergeți fără mine. Mă descurc și singur.

— Ce faci?

— Mă descurc și singur.

— Pe crucea mea, nu-mi face nicio plăcere să văd pe cineva cotonogit, îl amenință Weary prin cele cinci straturi de lână de acasă. Billy nu văzuse niciodată fața lui Weary. O dată încercase să și-o imagineze; și-o imaginase ca pe-o broască râioasă într-un acvariu.

Vreo patru sute de metri Weary îl ținu pe Billy numai în șuturi și în ghionturi. Cercetașii așteptau între malurile unui pârâu înghețat. Ei auziseră dulăul. Mai auziseră și niște oameni care se strigau de la distanță – ca vânătorii atunci când reușesc să dea de urma vânatului. Malurile pârâului erau destul de înalte pentru a le permite să stea în picioare fără a fi văzuți. Billy coborî malul bălăbănindu-se caraghios. După el venea Weary înfierbântat, zdrăngănind și zbârnâind:

— L-am adus, fraților! spuse Weary. I s-a urât cu viața, dar tot n-o să-l lăsăm noi să moară. Când o să se vadă scăpat, să mă bată Dumnezeu dacă n-o să-și datoreze viața celor trei muschetari. Era pentru prima oară când cercetașii îl auzeau pe Weary vorbind despre ei ca despre cei trei muschetari.

Acolo, în albia râului, Billy Pilgrim crezu că el, Billy Pilgrim, se transforma lin într-un fel de abur. Numai de l-ar lăsa puțin în pace, gândea el, n-ar mai pricinui nimănui niciun fel de necazuri. S-ar transforma într-un abur și ar pluti printre vârfurile copacilor.

Undeva, dulăul începu din nou să latre. Din cauza spaimei, ecourilor și tăcerilor hibernale, lătratul răsuna ca un uriaș gong de bronz.

Roland Weary, în vârstă de optsprezece ani, se strecură între cei doi cercetași, cuprinzându-i pe amândoi pe după umeri cu brațele lui greoaie.

— Și acum ce-o să mai facă cei trei muschetari? întrebă el.

Billy Pilgrim avea o halucinație încântătoare. Se făcea că poartă niște ciorapi albi, uscați, moi și călduroși și că lunecă pe parchetul unei săli de bal. Îl aplaudau mii de oameni. Nu era vorba de o călătorie în timp. Scena aceasta nu se întâmplase și nu se va întâmpla nicicând. Era nebunia unui tânăr aflat în ghearele morții, cu pantofii plini de zăpadă.

Unul din cercetași își întoarse capul și trimise un scuipat printre dinți. Celălalt făcu la fel. Amândoi studiau efectele infinitezimale ale scuipatului asupra zăpezii și istoriei. Erau niște oameni plăcuți, mărunței de statură. Mai fuseseră de multe ori în spatele liniilor germane – descurcându-se ca niște vietăți ale pădurii, trăind de la o clipă la alta în prezența utilă a spaimei, judecând fără creier, doar cu măduva spinării.

Acum tocmai reușiseră să scape de brațele afectuoase ale lui Weary. Îl sfătuiră pe Weary că el și Billy ar face mai bine să găsească pe cineva căruia să i se predea. Cercetașii nu mai aveau de gând să aștepte.

Și îi abandonară pe Weary și pe Billy în albia pârâului.

Billy Pilgrim continua să patineze în ciorapi pe parchetul sălii de bal, executând tot felul de figuri considerate de majoritatea oamenilor imposibile – se mișca în cerc, făcea piruete strânse și multe altele. Ovațiile nu pregetaseră, dar tonul lor se schimbă pe măsură ce halucinația făcea loc călătoriei în timp.

Billy încetă să mai patineze și se trezi la o măsuță, într-un restaurant chinezesc din orașul Ilium, New York, la începutul unei după-amieze de toamnă în anul 1957. Era sărbătorit de membrii Clubului Lions. Fusese ales președinte al clubului și trebuia să le adreseze câteva cuvinte. Era înțepenit de groază, credea că se comisese o eroare teribilă. Toți oamenii aceia serioși, prosperi, adunați acolo vor descoperi acum că își dăduseră voturile unui caraghios și unui neisprăvit. Înghițî în sec, îi vor auzi cu toții vocea pițigăiată, cea pe care o avusese în timpul războiului. Știa că laringele lui nu era decât un biet fluieraș tăiat dintr-o crenguță de salcie. Și mai rău – n-avea nimic de spus. În jurul lui toți amuțiră. Toate fețele străluceau trandafirii și zâmbitoare.

Billy deschise gura și din ea ieși pe dată un sunet cu rezonanțe adânci. Vocea lui se transformase într-un instrument miraculos. Începu cu niște glume care stârniră aplauze furtunoase. Deveni serios, spuse din nou o serie de glume și sfârși într-o notă de umilință. Explicația miracolului era simplă: Billy frecventase un curs de oratorie.

Și, în clipa următoare, se găsea din nou în albia pârâului înghețat. Roland Weary se pregătea să-l snopească în bătaie.

Weary era cuprins de o furie tragică. Din nou cineva se descotorosise de el. Își îndesă pistolul în toc. Își băgă pumnalul în teacă – cel cu lama triunghiulară și cu adânciturile prin care se scurgea sângele de pe cele trei fețe. Și apoi îl zgâlțâi pe Billy atât de tare, încât îi trosniră oasele și îl izbi de mal.

Weary se răstea și scheuna jalnic prin straturile de lână de acasă. Vorbea fără șir despre sacrificiile pe care le făcuse pentru Billy. Insista asupra cucericiei și eroismului celor trei muschetari, descria în culorile cele mai vii și strălucitoare virtutea și generozitatea lor, gloria nepieritoare pe care și-o dobândiseră și marile servicii aduse creștinătății.

Numai Billy era de vină că acest brav grup de viteji nu mai exista, simțea Weary, și Billy avea să plătească. Weary îi trase un pumn zdravăn în falcă, proiectându-l de lângă mal tocmai pe stratul de zăpadă care acoperea pârâul înghețat. Billy căzu pe gheață în patru labe, iar Weary începu să-l lovească cu bocancii în coaste, răsturnându-l pe-o parte. Billy încercă să se strângă ghem.

— Nici n-ar trebui să fii în armată, strigă Weary.

Billy scotea involuntar niște sunete convulsionate, care semănau foarte bine cu un râs înfundat.

— Ți se pare caraghios, nu-i așa? îl întrebă Weary.

Apoi trecu în spatele lui Billy. Vestonul, cămașa și maioul acestuia se ridicaseră până la umeri din cauza bătăii și prin urmare spinarea rămăsese complet goală. Acolo, la numai câțiva centimetri de vârfurile bocancilor lui Weary, se profilau jalnice vertebrele lui Billy.

Luându-și o oarecare distanță, Weary se pregătea să trimită cu bocancul drept o lovitură directă în șira spinării, în tubul prin care treceau atâtea circuite importante din corpul lui Billy. Weary intenționa să sfarme tubul acela.

Dar în aceeași clipă observă că are și spectatori. Cinci soldați germani și un câine polițist în lesă urmăreau ce se petrecea jos, în albia pârâului. Ochii albaștri ai soldaților, plini de o curiozitate tulbure, tipică civililor, se întrebau nedumeriți de ce oare un american încerca să omoare un alt american la o distanță așa de mare de patria lor și de ce victima râdea.

Trei

Nemții și câinele erau angajați într-o operațiune militară a cărei simplă denumire oferă o definiție amuzantă – o activitate umană descrisă doar rareori în detaliu, dar care atunci când e menționată ca știre sau ca amănunt în paginile istoriei provoacă celor pasionați de războaie un fel de satisfacție postcoitală. În închipuirea acestor entuziaști ea reprezintă senzația divină de moleșeală care succedă orgasmului victoriei. Numele ei este „curățarea terenului de inamici".

Dulăul, al cărui lătrat răsunase atât de fioros din depărtările hibernale, era o cățea ciobănesc german. Tremura toată cu coada între picioare. Cățeaua fusese împrumutată pentru dimineața aceea de la un țăran. Până atunci nu mai văzuse un câmp de luptă. Nu avea nici cea mai vagă idee despre jocul la care lua parte. Se numea Prințesa.

Doi dintre nemți erau niște băiețandri cărora de-abia le mijiseră tuleiele. Lângă ei stăteau doi hodorogi – niște găgăuțe cu gurile știrbe căscate nătâng. Făceau parte din trupele neregulate și erau echipați și înarmați la nimereală cu gioarse luate de pe la soldații adevărați care își dăduseră duhul de curând. Așa merg lucrurile. Erau cu toții țărani din niște ținuturi nu prea îndepărtate, aflate chiar dincolo de granița germană.

Comandantul lor era un caporal între două vârste – cu ochii roșii, uscățiv, înăsprit ca o vită care trage la jug, sătul de-atâta război. Fusese rănit de patru ori – cârpit la loc

și trimis din nou pe front. Era un soldat foarte bun – pe punctul de a depune armele, dornic să găsească pe cineva căruia să i se predea. Picioarele lui strâmbe erau vârâte în niște cizme aurii de cavalerist, luate pe frontul rusesc de la un colonel ungur mort. Așa merg lucrurile.

Cizmele acelea erau aproape singura lui avere. Îi țineau până și loc de casă. O anecdotă: într-o zi, pe când un recrut îl urmărea cum își curăța și își lustruia cizmele aurii, caporalul ridică una în sus și, arătând-o recrutului, îi spuse: „Dacă te uiți atent în luciul ei, o să-i vezi pe Adam și Eva".

Billy Pilgrim nu auzise anecdota asta. Dar, cum zăcea acolo pe gheața întunecată, Billy își ațintì privirea pe lustrul cizmelor caporalului și în străfundurile aurii îi zări pe Adam și pe Eva, amândoi goi-goluți. Arătau atât de nevinovați, de vulnerabili, de dornici să se poarte cum se cuvine!

Billy Pilgrim simți o mare dragoste pentru ei.

Lângă cizmele aurii se vedeau niște picioare înfofolite în cârpe, legate cu fâșii de pânză înfășurate cruciș, încălțate cu niște saboți de lemn. Billy își ridică privirile până la fața posesorului saboților. Era o față de înger blond, fața unui băiat de cincisprezece ani. Băiatul era frumos ca Eva.

Acest băiat încântător, divinul androgin, îl ajută pe Billy să se ridice în picioare, iar ceilalți veniră să-l scuture de zăpadă, după care îl controlară dacă n-avea arme. N-avea de nici unele. Obiectul cel mai primejdios găsit asupra lui era un capăt de creion de vreo cinci centimetri.

Din depărtare se auziră trei focuri inofensive de armă. Erau de proveniență germană. Tocmai fuseseră împușcați cei doi cercetași care îi abandonaseră pe Billy și pe Weary. Se așezaseră la pândă, dar fuseseră descoperiți și

împușcați pe la spate. Acum se stingeau în zăpadă, fără să simtă nimic, împrumutând zăpezii culoarea șerbetului de zmeură. Așa merg lucrurile. Prin urmare, Roland Weary rămânea ultimul dintre cei trei muschetari.

Iar Weary, îngrozit, cu ochii cât cepele, vedea cum i se iau toate armele. Caporalul îi dădu băiatului cu fața de înger pistolul luat de la Weary. Se minună de crâncenul pumnal și spuse în nemțește că fără îndoială lui Weary i-ar fi plăcut să folosească acest pumnal împotriva lui, să-i sfâșie fața cu țintele de la prăsele, să-i înfigă tăișul în burtă sau în beregată. Caporalul nu vorbea englezește, iar Billy și Weary nu înțelegeau o iotă nemțește.

— Văd că ai o groază de jucării, care mai de care, îi zise lui Weary caporalul, oferind pumnalul unuia din cei doi bătrâni.

— Nu-i așa că-i ceva frumos?

Apoi, repezindu-se la Weary, îi deschise dintr-o smucitură mantaua și vestonul. Nasturii de alamă săriră care-ncotro ca grăunțele de porumb de floricele. Caporalul își vârî mâna în sânul lui Weary, de parcă ar fi vrut să-i smulgă din piept inima care-i bătea puternic, dar în locul ei scoase la iveală Biblia blindată a lui Weary.

O Biblie blindată este o Biblie atât de mică, încât orice soldat și-o poate pune în buzunarul de la piept, peste inimă. Copertele ei sunt de oțel. În buzunarul de la spate al pantalonilor lui Weary, caporalul găsi poza deocheată cu femeia și poneiul.

— Ce ponei norocos! exclamă el. Așa-i? N-ai vrea să fii tu în locul lui? Și întinse poza celuilalt bătrân. Captură de război! Ia-o, a ta e, norocosule!

Apoi îl puse pe Weary să se așeze în zăpadă și să-și scoată bocancii, pe care îi dădu băiatului cu chip de înger. Lui Weary îi dădu în schimb saboții băiatului. Prin

urmare, acum nici Weary și nici Billy nu aveau o încălțăminte militară onorabilă, fiind nevoiți să meargă kilometri întregi, Weary bocănind întruna cu saboții, iar Billy șchiopătând și ciocnindu-se din când în când de Weary.

„Pardon", ar spune atunci Billy, sau „Scuzați-mă".

În cele din urmă ajunseră la o casă de piatră situată la o răscruce a drumului. Aici se afla punctul unde erau strânși prizonierii de război. Billy și Weary se treziră într-o încăpere încălzită și plină de fum. În vatră pârâia și trosnea un foc strașnic. Drept combustibil se foloseau diverse piese de mobilier. În încăpere se mai găseau vreo douăzeci de americani așezați pe podea, sprijiniți cu spinările de perete, cu privirile ațintite asupra flăcărilor – cugetând cu toții la ceea ce era de cugetat, adică la nimic.

Nimeni nu scotea o vorbă. Nimeni n-avea de istorisit povești interesante din război.

Billy și Weary își găsiră și ei niște locuri, iar Billy adormi cu capul pe umărul unui căpitan tăcut. Căpitanul era preot militar. Rabin. Fusese împușcat în mână.

Billy își continuă călătoria în timp, deschise ochii, se trezi privind țintă în ochii de sticlă ai unei bufnițe mecanice, verzi ca jadul. Bufnița atârna cu capul în jos de o vergea de oțel inoxidabil. Această bufniță era de fapt optometrul folosit de Billy în cabinetul său din Ilium. Optometrul este un instrument cu care se măsoară erorile de refracție ale ochilor – pentru a se putea prescrie lentile de corecție.

Billy tocmai adormise examinând o pacientă așezată pe un scaun aflat de cealaltă parte a bufniței. Mai adormise el și în alte dați. La început fusese ceva amuzant, acum însă Billy începea să se neliniștească. Îl neliniștea în general ce se petrecea în creierul lui. Încercă să-și aducă aminte câți ani are. Degeaba! Încercă să-și amintească în ce an era. Nici asta nu-și amintea.

— Domnule doctor! se străduí pacienta să-i capteze atenția.

— Hmm? mormăi el.

— Sunteți așa de tăcut.

— Scuzați-mă.

— Bolboroseați ceva întruna – și deodată ați devenit așa de tăcut.

— Îmi cer scuze.

— Am ceva chiar așa de grav?

— Cum adică grav?

— Vreo boală de ochi?

— Nu, nicidecum, o liniști Billy, care ar fi vrut să mai moțăie puțin. N-aveți nimic la ochi. Vă trebuie doar niște ochelari pentru citit.

Apoi o sfătui să se ducă în încăperea de vizavi să-și aleagă o pereche de rame din gama largă de modele de care dispuneau.

După ce femeia ieși din cabinet, Billy trase draperiile, dar tot nu se lămuri ce se petrecea afară. În calea privirilor lui mai stătea jaluzeaua, pe care o ridică cu zgomot. Razele soarelui năvăliră în încăpere. Afară erau parcate mii de automobile, strălucind pe asfaltul care se întindea ca apele negre ale unui lac imens. Cabinetul și atelierul lui Billy erau situate într-un mare complex comercial de la marginea orașului.

Chiar în fața ferestrei, Billy dădu cu ochii de propria lui mașină, un Cadillac El Dorado, Coupe de Ville. Citi etichetele lipite pe bara de protecție: „Vizitați cheile râului Ausable“ – scria pe una dintre ele. „Dați ajutor poliției din cartierul dumneavoastră“ – te îndemna o alta. Și mai era încă una pe care scria: „Să fie pus sub acuzare Earl Warren!“ Etichetele cu poliția și cu Earl Warren fuseseră primite în dar de la socrul lui Billy, membru al Societății

John Birch. Anul înscris pe plăcuța de înmatriculare a mașinii era 1967, ceea ce însemna că Billy Pilgrim avea patruzeci și patru de ani. Întrebarea pe care tocmai și-o punea era: „Când naiba au trecut atâția ani?“

Billy își îndreptă atenția asupra biroului său, pe care se afla *Revista de optometrie.* Revista era deschisă la un editorial pe care Billy începu să-l citească, mișcând ușor din buze.

Pentru următorii cincizeci de ani, soarta optometriștilor europeni va depinde de ceea ce se va întâmpla în 1968! citi Billy. *Cu acest avertisment, Jean Thiriart, secretar al Sindicatului național al opticienilor din Belgia, cere înființarea unei* Asociații europene de optometrie. *Cele două alternative, declară el, vor fi obținerea unui statut profesional sau, până în 1971, scăderea rolului optometriștilor.*

Billy Pilgrim se străduia din răsputeri să-i pese.

O sirenă începu să urle, mai să-l scoată din minți. Billy se aștepta în orice clipă la un al treilea război mondial. Sirena nu făcea altceva decât să anunțe amiaza. Era instalată sub cupola de pe acoperișul clădirii pompierilor, de cealaltă parte a străzii.

Billy închise ochii. Când îi deschise, se trezi din nou pe vremea celui de-al doilea război mondial. Își odihnea capul pe umărul unui rabin rănit. Un neamț îl lovea cu bocancii, urlând la el să se scoale și s-o ia din loc.

Americanii, printre care și Billy, se aliniară afară într-un șir jalnic.

Era de față și un fotoreporter, un corespondent german de presă, cu un aparat Leica. El fotografie picioarele lui Billy și ale lui Roland Weary. Două zile mai târziu poza apărea în toate ziarele și revistele, drept mărturie încurajatoare a faptului că, în ciuda reputației sale, în numeroase cazuri armata americană era echipată lamentabil.

Cu toate acestea, fotoreporterul voia ceva și mai convingător – o capturare pe viu. Prin urmare, paznicii se apucară să regizeze o asemenea scenă. Îl aruncară pe Billy în niște tufe, iar când Billy ieși de acolo cu fața luminată de o bunăvoință nătângă, îl amenințară cu automatele ca și cum atunci l-ar fi luat prizonier.

Surâsul lui Billy pe când ieșea din tufișuri era cel puțin tot atât de ciudat ca și al Mona Lisei, căci în același timp el se afla pe propriile-i picioare în Germania anului 1944 și își conducea Cadillacul în 1967. Germania se pierdu în ceață și anul 1967 deveni clar și luminos, detașându-se distinct din amestecul altor epoci. Acum Billy se găsea în drum spre dejunul oficial oferit de Clubul Lions. Era un august torid, dar mașina avea aer condiționat. Billy se văzu nevoit să oprească la un stop, chiar în mijlocul ghetoului negrilor din Ilium. Locuitorii de aici ajunseseră să-și urască până într-atât cartierul, încât cu o lună în urmă dăduseră foc la o mare parte din case. Oamenii aceștia n-aveau nimic altceva și totuși distruseseră și puținul pe care îl aveau. Ghetoul îi amintea lui Billy de unele orașe văzute în timpul războiului. Bordurile și trotuarele erau surpate pe mai multe porțiuni, indicând locurile pe unde trecuseră tancurile și autoblindatele cu șenile ale Gărzii Naționale.

„Frate de sânge“ scria cu vopsea roz pe zidul unei băcănii distruse.

Cineva ciocăni în parbrizul mașinii lui Billy. Era un negru.

Omul voia să-i spună ceva. Semaforul tocmai își schimbă culoarea. Billy făcu lucrul cel mai simplu cu putință. Apăsă pe accelerație și o porni mai departe.

Acum Billy străbătea o zonă și mai devastată. Ceva care arăta ca Dresda după bombardament – ca suprafața

Lunii. Casa unde copilărise Billy fusese cândva prin aceste locuri, rămase acum pustii. Iată ce înseamnă reînnoire urbanistică! În curând aici se vor ridica noul centru administrativ al orașului Ilium, un pavilion al artelor alături de o lagună a păcii și blocuri înalte de locuit.

Billy Pilgrim n-avea nimic împotrivă.

În ziua aceea, vorbitorul de la întrunirea membrilor Clubului Lions era un maior de infanterie marină. El demonstra că pentru americani nu exista altă alternativă decât să continue lupta în Vietnam până la victoria finală sau până când comuniștii își vor da seama că nu pot impune modul lor de viață în niște țări slabe. Maiorul fusese de două ori în misiune în Vietnam, și povesti despre o mulțime de lucruri minunate și despre o mulțime de lucruri groaznice văzute acolo. Personal, se pronunța în favoarea escaladării războiului, a bombardării Vietnamului de Nord până când, dacă nu-și vor înțelege propriul interes, li se va oferi vietnamezilor o nouă epocă de piatră.

Billy nu simțea nicio nevoie să protesteze împotriva bombardării Vietnamului de Nord, nu îl cutremurau hidoșeniile provocate de bombardamente, pe care le văzuse el însuși. Se mulțumea pur și simplu să ia masa cu membrii Clubului Lions, al cărui președinte fusese până nu demult.

Billy agățase pe unul din pereții cabinetului său textul înrămat al unei rugăciuni, care exprima metoda sa de supraviețuire, în ciuda faptului că el unul nu punea mare preț pe viață. O mulțime de pacienți care văzuseră textul în cabinetul lui Billy îi mărturisiseră că cele scrise acolo îi ajutaseră și pe ei să nu se dea bătuți. Și iată ce scria acolo:

SĂ-MI DEA DOMNUL
PUTEREA DE-A ACCEPTA CE NU POT SCHIMBA,
CURAJUL DE-A SCHIMBA CE POT
ȘI ÎNȚELEPCIUNEA DE-A PRICEPE CE POT ȘI CE NU

Printre lucrurile pe care Billy Pilgrim nu le putea schimba se numărau trecutul, prezentul și viitorul.

În clipa aceasta Billy era prezentat maiorului de marină. Persoana care făcea prezentările îi explica maiorului că Billy era veteran de război și că avea un fiu sergent în Beretele Verzi – în Vietnam.

Maiorul împărtăși lui Billy convingerea sa că Beretele Verzi făceau o treabă nemaipomenită și că Billy trebuia să fie mândru de fiul lui.

— Sunt. Cum să nu fiu?! exclamă Billy Pilgrim.

După dejun Billy plecă acasă să tragă un pui de somn. Doctorul îi prescrisese o scurtă odihnă obligatorie în fiecare după-amiază, sperând că în felul acesta va ameliora o tulburare care-l supăra pe Billy: din când în când, fără vreun motiv aparent, Billy Pilgrim începea să plângă. Nimeni nu-l surprinsese într-un asemenea moment. Doar doctorul știa. Plângea în tăcere, fără risipă de lacrimi.

Billy deținea în Ilium o casă minunată în stil georgian.

Ajunsese bogat ca legendarul Cresus, cum nu se gândise el s-ajungă în vecii vecilor. La firma lui din marele complex comercial avea angajați în prezent încă cinci optometriști și realiza un profit net anual de peste șaizeci de mii de dolari. În plus, deținea a cincea parte din acțiunile investite în noul complex turistic Holiday Inn de pe drumul național 54 și jumătate din câștigurile aduse de cele trei chioșcuri de răcoritoare Tastee-Freeze. Tastee-Freeze era un fel de șarlotă congelată. Produsul oferea toate deliciile înghețatei, dar fără a fi atât de tare și îngrozitor de rece.

Casa lui Billy era pustie. Barbara se pregătea de nuntă, și împreună cu mama ei plecaseră în oraș să aleagă niște seturi de tacâmuri și pahare. Un bilet lăsat pe masa din bucătărie dădea toate informațiile în acest sens. Nu aveau servitoare. Nimeni nu mai era interesat de o carieră în muncile casnice. Nici câine nu aveau.

Mai demult avuseseră un câine pe nume Spot, dar murise.

Așa merg lucrurile. Billy fusese foarte atașat de Spot și Spot de el.

Billy urcă scara mochetată și intră în dormitorul lui și al soției. Camera avea tapet înflorat. Patul dublu era străjuit de două noptiere, iar pe una din ele stătea un radio electronic cu ceas. Tot pe noptieră se aflau și niște butoane pentru reglarea temperaturii păturii electrice, precum și un întrerupător cu care se punea în funcțiune un vibrator slab, fixat de arcurile de la saltea. Marca vibratorului era *Degetele Magice*. Și vibratorul fusese tot ideea doctorului.

Billy își scoase ochelarii cu lentile trifocale, haina, cravata și pantofii, trase jaluzelele și draperiile și se întinse direct pe cuvertură. Dar somnul întârzia să vină. În schimb, îi veniră lacrimile. Se prelingeau încet pe obraji. Billy dădu drumul la *Degetele Magice* și continuă să plângă în timp ce îl legănau.

Soneria de la intrare începu să sune. Billy se dădu jos din pat și se uită pe fereastră să vadă cine era jos la ușă. Văzu un invalid supus unor adevărate spasme în spațiu, tot așa cum Billy Pilgrim era supus unor spasme în timp. Convulsiile făceau ca omul să-și miște corpul într-un fel de dans neîntrerupt și să-și schimbe mereu expresia feței, ca și cum ar fi încercat să imite diferite celebrități ale ecranului.

Un alt invalid suna la ușa unei case de peste drum. Omul umbla în cârje. Avea un singur picior. Era atât de înghesuit între cele două cârje, încât umerii îi acopereau complet urechile.

Billy știa ce voiau cei doi invalizi: vindeau abonamente la niște reviste care nu mai soseau în vecii vecilor.

Oamenii se abonau din milă pentru bieții invalizi. Cu două săptămâni în urmă, la Clubul Lions, Billy auzise pe cineva de la Biroul pentru perfecționarea tranzacțiilor comerciale vorbind despre acest gen de escrocherie. Respectiva persoană susținea că toți cei care văd în cartierul lor vreun invalid încercând să vândă abonamente la reviste trebuie să cheme neîntârziat poliția.

Billy se uită de-a lungul străzii și văzu un automobil nou-nouț, Buick Riviera, parcat cu câteva case mai jos. În mașină aștepta un bărbat, și Billy socoti, pe bună dreptate, că era vorba de individul pentru care lucrau cei doi invalizi. Privind îndelung pe cei doi invalizi și pe șeful lor, Billy continuă să plângă. Soneria de la intrare suna de mama focului.

Billy închise ochii și îi deschise din nou. Tot mai plângea, dar acum se afla din nou în Luxemburg. Mărșăluia alături de-o mulțime de alți prizonieri. Vântul iernii îi umplea ochii de lacrimi.

De când fusese aruncat în tufe de dragul acelei poze, Billy începu să vadă focul Sfântului Elmo, un fel de nimb electronic în jurul capetelor camarazilor și paznicilor săi, dar și în vârful copacilor și pe acoperișurile caselor din Luxemburg. Era ceva minunat.

Billy mărșăluia cu mâinile puse pe creștetul capului, la fel ca toți ceilalți americani. Mergea șchiopătând. La un moment dat, din întâmplare, se izbi de Roland Weary.

— Pardon, se scuză el.

Și ochii lui Weary erau plini de lacrimi. Weary plângea din cauza durerilor insuportabile de picioare: saboții de lemn îi transformaseră picioarele în niște caltaboși plini de sânge.

La fiecare răspântie de drum, grupului din care făcea parte Billy i se alăturau mereu alți americani cu mâinile

pe creștetele capetelor aureolate. Billy surâse pentru ei toți. Coborau ca apele, în jos pe coasta dealului, până când, în cele din urmă, se revărsară într-o șosea principală care trecea prin fundul unei văi. Prin această vale curgea acum un adevărat Mississippi de americani înfrânți și umiliți. Zeci de mii de americani cu mâinile împreunate pe creștetele capetelor mergeau spre est, târșâindu-și cu greu picioarele, oftând și gemând.

Billy și grupul său se pierdură și ei în fluviul umilinței, iar soarele amurgului își făcu apariția din spatele norilor. Americanii nu erau singurii de pe drum. În sens invers, spre vest, banda șoselei duduia și fierbea de iureșul vehiculelor care duceau pe front trupe germane de rezervă; oameni brutali, arțăgoși, cu fețe arse de vânt. Dinții lor semănau cu clapele de pian.

Toți erau împodobiți cu benzi de mitralieră, fumau trabucuri și trăgeau tare la măsea. Înfulecau hulpavi din tot felul de cârnați și cântăreau în palmele bătătorite câte o grenadă.

Un soldat în negru, beat criță, ieșise la un picnic de unul singur pe acoperișul unui tanc. El, eroul, putea să-i scuipe pe americani. Flegma lui se opri direct pe umărul lui Roland Weary, dându-i lui Weary o *fourragère* formată din muci, cârnați, tutun și rachiu.

Pentru Billy după-amiaza aceea a fost de-a dreptul palpitantă. Erau atâtea de văzut – obstacole antitanc din colți de beton, tot felul de arme ucigătoare, cadavre cu picioarele goale, galbene ca fildeșul, cu pete vinețiii. Așa merg lucrurile.

Înaintând șontâc-șontâc, Billy se lumină de un zâmbet tandru în fața unei case cu ziduri de un albastru strălucitor, ciuruite de rafalele mitralierelor. În pragul ușii strâmbe stătea un colonel neamț. Alături de el era o târfă nefardată.

Billy se clătină din nou izbindu-se de umărul lui Weary și Weary răcni hohotind:

— Mergi ca lumea! Mergi ca lumea!

Acum tocmai urcau o pantă lină. Odată ajunși în vârf, nu mai erau în Luxemburg. Erau în Germania.

La graniță fusese instalat un aparat de filmat – pentru a imortaliza pe peliculă fantastica victorie. Când Billy și Weary trecură pe lângă aparat, doi civili în haine de blană stăteau sprijiniți de el. Se scurseseră deja câteva ore bune de când se consumase tot filmul.

Unul dintre civili remarcă pentru câteva clipe figura lui Billy, după care își pironi din nou privirea undeva în infinit: acolo se vedea o dâră subțire de fum. Acolo se dădeau lupte. Acolo mureau oameni. Așa merg lucrurile.

Soarele dispăru la apus, iar Billy se trezi în triajul unei gări, săltând pe loc, când pe un picior, când pe celălalt. Pe toate liniile așteptau șiruri nesfârșite de vagoane de marfă. În ele sosiseră rezervele pentru front, iar acum tot în ele urmau să fie transportați prizonierii spre inima Germaniei.

Razele proiectoarelor se învălmășeau într-un dans nebunesc.

Nemții triaseră prizonierii după grade. Puseseră sergenții cu sergenții, maiorii cu maiorii și așa mai departe. Un grup de colonei se nimeri chiar lângă Billy. Unul dintre ei făcuse dublă pneumonie. Avea amețeli și febră mare. Deoarece totul în jurul lor se clătina și se prăbușea, el încerca să-și păstreze echilibrul privind țintă în ochii lui Billy.

Colonelul tuși câteva minute în șir și apoi îl întrebă pe Billy:

— Ești din regimentul meu?

Omul acesta își pierduse tot regimentul, cam patru mii cinci sute de suflete, dintre care de fapt cei mai mulți erau niște copii. Billy nu răspunse. Întrebarea n-avea niciun sens.

— În ce unitate ai fost? se interesă colonelul. Tusea lui nu mai contenea. Ori de câte ori trăgea aer în piept, plămânii îi hârșâiau ca o pungă de hârtie cerată.

Billy nu-și putea aminti numărul unității.

— Nu cumva în patru-cinci-unu?

— Ce-i asta, patru-cinci-unu? întrebă Billy. Se lăsă un moment de tăcere.

— Un regiment de infanterie, îl lămuri colonelul în cele din urmă.

— Aha! exclamă Billy Pilgrim.

Se lăsă din nou un moment lung de tăcere, timp în care colonelul murea puțin câte puțin, sufocându-se acolo, în picioare. Și deodată, strigă ca un om gata să se înece:

— Eu sunt, băieți! Aprigul Bob! întotdeauna își dorise ca soldații să-i zică „Aprigul Bob".

De fapt, nimeni dintre cei care îl puteau auzi acum nu era din regimentul lui, în afară de Roland Weary, dar Weary nu asculta. Lui nu-i stătea mintea decât la durerea cumplită din propriile picioare.

Dar colonelul își închipuia că se adresa pentru ultima dată trupelor sale dragi și le spunea că nu aveau de ce să se rușineze, că tot câmpul de luptă era plin de nemți morți, care ar fi dat orice să nu fi auzit în viața lor de unitatea patru-cinci-unu. Le spunea că după război o să organizeze el o întâlnire cu tot regimentul în orașul lui, care era în statul Wyoming și se numea Cody. O să pună la fript juncani întregi.

Spunea toate acestea în timp ce privea țintă în ochii lui Billy. Din cauza tâmpeniilor lui, în craniul lui Billy răsunau tot felul de ecouri.

— Domnul să vă aibă în pază, băieți! zise el și cuvintele acestea stârniră ecou după ecou. Iar mai apoi adăugă:

— Dacă se-ntâmplă să treceți prin Cody, Wyoming, întrebați de Aprigul Bob!

Eu, unul, m-am dus. La fel și vechiul meu camarad de arme, Bernard V. O'Hare.

Lui Billy Pilgrim i se făcu vânt într-un vagon de marfă încărcat până la refuz cu soldați. Fusese despărțit de Weary. Roland Weary nimerise în același tren, dar în alt vagon.

La colțurile vagonului, imediat sub streașină, erau niște deschideri înguste pentru ventilație. Billy stătea lângă una dintre ele și, deoarece se simțea înghesuit din toate părțile, ca să facă mai mult loc se ridică puțin mai sus pe o bară diagonală, care sprijinea colțul. Datorită acestui fapt ochii îi ajunseră la nivelul gurii de ventilație, ceea ce îi dădu posibilitatea să vadă un alt tren, cam la zece metri de al lor.

Niște nemți scriau pe vagoane cu cretă albastră numărul de persoane, gradul, naționalitatea, data la care fuseseră îmbarcați cei din vagonul respectiv. Alți nemți întăreau zăvoarele de la ușile vagoanelor cu sârme, cuie și alte resturi găsite pe marginea liniei. Billy auzi pe cineva scriind pe vagonul lor, dar nu reuși să vadă cine anume făcea treaba asta.

Majoritatea soldaților din vagonul lui Billy erau foarte tineri – de-abia ajunși la capătul copilăriei. Dar înghesuit în același colț cu Billy se afla și un fost vagabond de vreo patruzeci de ani.

— Am fost eu și mai flămând decât sunt acuma, îi spuse el lui Billy. Am cunoscut și locuri mai proaste ca ăsta. Aici nu-i chiar așa rău.

Un om din vagonul de vizavi strigă prin gaura de ventilație că la ei tocmai murise cineva. Așa merg lucrurile. Patru paznici îl auziră, dar vestea nu produse niciun efect asupra lor.

— Ia, ia, zise unul, dând din cap visător. Ia, ia.

Și paznicii nu catadicsiră să deschidă vagonul unde se afla mortul. În schimb, deschiseră vagonul alăturat și

Billy Pilgrim rămase încântat de cele văzute înăuntru. Era un adevărat paradis. Paznicii aveau lumină și paturi acoperite cu o grămadă de pături și plăpumi. Dintr-un ibric de cafea pus pe o sobiță de fier se ridicau aburi îmbietori. Pe o masă se vedeau o sticlă de vin, o franzelă și niște cârnați. Mai erau și patru farfurii pentru supă.

Pe pereți atârnau poze cu castele, lacuri și fete frumoase. Aici era casa pe roți a însoțitorilor trenului, oameni a căror treabă era invariabil aceea de a asigura paza încărcăturii transportate dintr-un loc într-altul. Cei patru se urcară în vagon și traseră ușa după ei.

Nu după mult timp ieșiră cu toții afară cu trabucuri în gură, satisfăcuți, discutând molcom în registrul de jos al limbii germane. Unul dintre ei zări la gura de ventilație fața lui Billy. Îl dojeni părintește cu degetul și-i spuse să fie cuminte.

Americanii de vizavi amintiră din nou paznicilor de mortul din vagonul lor. Paznicii luară o brancardă din confortabilul lor vagon, deschiseră ușa de la vagonul mortului și pătrunseră înăuntru. Vagonul mortului nu era deloc aglomerat, înăuntru se aflau doar șase colonei vii – și unul mort.

Nemții scoaseră afară cadavrul. Era cadavrul Aprigului Bob. Așa merg lucrurile.

În timpul nopții câteva locomotive începură să șuiere amical între ele și apoi să se pună în mișcare. Locomotiva și ultimul vagon al fiecărui tren erau însemnate cu un fanion în dungi negre și portocalii pentru a atrage atenția avioanelor să-și vadă de drum – întrucât trenul transporta prizonieri de război.

Războiul era pe sfârșite. Locomotivele își începură drumul spre est la sfârșitul lui decembrie, iar războiul avea să se termine în mai. Pretutindeni închisorile nemțești erau

pline până la refuz, nu mai existau nici alimente și nici combustibil pentru a se da hrană și căldură prizonierilor. Și cu toate acestea – iată că mai sosea încă un transport de prizonieri.

Trenul lui Billy Pilgrim, cel mai lung dintre toate, nu se urni din loc timp de două zile.

— Nu-i chiar așa de rău, îi spuse lui Billy în ziua a doua prietenul său, vagabondul. Nu-i nicio pagubă.

Billy aruncă o privire prin gura de ventilație. Triajul era pustiu acum, singura excepție făcând-o un tren sanitar însemnat cu cruci roșii – tras undeva departe, pe o linie secundară. Locomotiva trenului sanitar scoase un țignal. Locomotiva trenului în care se afla Billy Pilgrim îi răspunse tot cu un țignal. Își spuneau una alteia „Salut".

Cu toate că trenul lui Billy nu se clintise din loc, vagoanele rămăseseră bine zăvorâte. Nimeni nu avea voie să coboare înainte de-a se ajunge la destinație. Pentru paznicii care se plimbau în sus și-n jos de-a lungul trenului, fiecare vagon devenise un organism separat care mânca, bea și își făcea nevoile prin găurile de ventilație. Fiecare asemenea organism vorbea și uneori zbiera tot prin aceleași găuri. Înăuntru se introduceau apă, pâine neagră, cârnați și brânză, iar afară ieșeau excremente, urină și vorbe.

Ființele umane din interior își făceau nevoile în niște căști de oțel, care erau apoi date celor de lângă gura de ventilație pentru a le goli conținutul. Prin urmare, Billy era vidanjor. Ființele umane mai trimiteau afară și gamele, pe care paznicii le umpleau cu apă. Atunci când se introducea mâncarea, ființele umane erau liniștite, încrezătoare și frumoase. Împărțeau totul.

Aceste ființe umane se culcau și stăteau în picioare cu rândul. Picioarele celor care stăteau în picioare erau

ca niște stâlpi de gard, înfipți într-un pământ cald, fără astâmpăr, care trăgea vânturi și scotea oftaturi adânci. Acest pământ straniu era un mozaic de oameni adormiți, cuibăriți unul într-altul ca niște linguri.

Deodată trenul își începu alene drumul spre răsărit. Acolo, undeva, se sărbătorea Crăciunul. În noaptea de Crăciun, Billy Pilgrim se cuibări lângă bătrânul vagabond ca o lingură lângă altă lingură, căzu într-un somn adânc și din nou reveni, călătorind în timp, la anul 1967 – la noaptea când fusese răpit de o farfurie zburătoare de pe planeta Tralfamadore.

Patru

În noaptea nunții fiicei sale, de Billy Pilgrim nu se lipi somnul. Billy avea patruzeci și patru de ani. Nunta avusese loc în după-amiaza aceea, într-un cort cu dungi vesele, ridicat în curtea din spatele casei lui Billy. Dungile erau portocalii și negre.

În patul lor dublu, Billy și soția sa, Valencia, se cuibăriseră unul într-altul ca două linguri. *Degetele Magice* îi legănau ușor. Valencia dormea și fără legănatul lor. Sforăia ca un ferăstrău. Biata femeie nu mai avea nici uter, nici ovare. I le scosese un chirurg, coacționar la noul complex turistic Holiday Inn.

Era lună plină.

Billy coborî din pat în lumina lunii. Se simțea fantomatic și fosforescent, ca și cum ar fi fost înfășurat într-o blană răcoroasă încărcată cu electricitate statică. Își privea picioarele goale. Erau de culoarea fildeșului, cu pete vinețiii.

Billy o porni târându-și picioarele de-a lungul holului de la etaj, conștient că în curând urma să fie răpit de o farfurie zburătoare. Holul întunecat era dungat ca o zebră din cauza luminii lunii care pătrundea prin ușile întredeschise ale camerelor pustii ale celor doi copii ai lui Billy, care acum nu mai erau copii. Plecaseră pentru totdeauna. Pe Billy îl ghidau frica și absența fricii. Frica îi spunea când să se oprească, iar absența fricii îi spunea când s-o pornească din nou. Se opri în loc.

Intră în camera fiicei lui. Se vedeau sertarele goale, iar dulapul de haine era și el gol. În mijlocul încăperii stăteau

îngrămădite tot felul de lucruri personale, pe care fata nu reușise să le ia în voiajul de nuntă. Avea și un telefon, numai al ei – pe pervazul ferestrei. Un beculeț aprins îl fixa pe Billy de pe carcasa aparatului. Și deodată telefonul începu să sune.

Billy ridică receptorul. La celălalt capăt al firului era un individ beat. Billy aproape că-i simțea mirosul respirației – de iperită și roze. Individul greșise numărul. Billy așează din nou receptorul în furcă. Pe pervaz mai era și o sticlă cu o băutură răcoritoare. Pe eticheta ei, la loc de cinste, stătea scris că respectiva băutură nu conținea nicio calorie.

Billy Pilgrim coborî ușor treptele cu picioarele lui goale, de culoarea fildeșului, cu pete vinețiii. Intră în bucătărie, unde lumina lunii îi îndreptă atenția spre masa pe care se afla o sticlă de șampanie pe jumătate goală – tot ce mai rămăsese de la petrecerea din cort. Cineva astupase sticla cu un dop.

„Bea-mă", părea ea să spună.

Așadar, Billy împinse dopul cu degetul mare. Nu se auzi niciun pocnet. Șampania era răsuflată. Pieriseră toate bulele. Așa merg lucrurile.

Billy aruncă o privire spre ceasul de la aragaz. Mai avea de omorât o oră întreagă până la sosirea farfuriei zburătoare. Se îndreptă spre camera de zi, fluturând în mână sticla de parcă ar fi fost un clopoțel cu care anunța masa, intră, deschise televizorul. Treptat începu să se desprindă din strânsoarea timpului și vizionă filmul de la acea oră târzie de la coadă la cap și apoi din nou de la cap la coadă. Era un film despre niște bombardiere americane din timpul celui de-al doilea război mondial și despre curajoasele lor echipaje. Văzută de Billy de la coadă la cap, acțiunea filmului se desfășura după cum urmează:

Niște avioane americane, ciuruite de gloanțe și pline de răniți și cadavre, decolează invers, cu coada înainte, de pe

un aeroport din Anglia. Deasupra Franței, se năpustesc asupra lor, tot invers, niște avioane de vânătoare germane, care încep să aspire gloanțe și schije de obuze din unele avioane americane și din trupurile membrilor echipajelor. Același lucru îl fac avioanele germane și cu bombardierele americane prăbușite la sol, după care aceste bombardiere se ridică în zbor și reintră în formația inițială.

Întreaga formație se îndreaptă invers spre un oraș german în flăcări. Bombardierele își deschid ușile de la compartimentul bombelor, exercită un fel de magnetism miraculos care face ca flăcările să se micșoreze, le strânge în niște containere cilindrice de oțel și ridică aceste containere până când reintră toate în pântecele avioanelor. Containerele sunt aranjate în ordine pe polițe. Jos, pe pământ, nemții au și ei niște dispozitive miraculoase, un fel de țevi lungi de oțel. Le folosesc pentru a mai absorbi și ele schije și gloanțe din echipajele și avioanele americane. Cu toate acestea, mai rămân încă destui americani răniți, precum și câteva bombardiere avariate. Avioanele de vânătoare germane reapar deasupra Franței și totul arată din nou ca la început.

Când bombardierele se întorc la bază, cilindrii de oțel sunt luați de pe polițe și expediați înapoi în Statele Unite ale Americii, unde, în fabrici care lucrează zi și noapte, se demontează, descompunându-li-se conținutul primejdios în mineralele componente. Și, lucru de-a dreptul emoționant, majoritatea celor care execută această operațiune sunt femei. Apoi mineralele sunt trimise unor specialiști din niște ținuturi îndepărtate. Treaba acestor specialiști este să le introducă înapoi în pământ, să le găsească niște ascunzători ingenioase, așa încât în vecii vecilor să nu mai pricinuiască nimănui niciun rău.

Aviatorii americani își predau uniformele și devin din nou elevi. Chiar și Hitler, bănuia Billy Pilgrim, se transforma în prunc nevinovat. Asta nu era în film. Billy făcea

doar o extrapolare. Toată lumea, socotea el, se reîntorcea la vârsta prunciei și toată omenirea, fără excepție, complota biologic pentru a produce două ființe perfecte numite Adam și Eva.

Billy vizionă filmele cu războiul de la coadă la cap și de la cap la coadă – până când deodată veni timpul să iasă în curte la întâlnirea cu farfuria zburătoare. O zbughi pe ușă afară, strivind sub tălpile picioarelor lui de culoarea fildeșului, cu pete vinețiii, gazonul ca o salată proaspătă. Apoi se opri și dădu pe gât o gură de șampanie răsuflată. Șampania semăna la gust cu 7-UP. Billy nu-și ridică ochii spre cer, deși știa că acolo, sus, se află farfuria zburătoare de pe planeta Tralfamadore. O s-o vadă el în curând, și pe dinafară și pe dinăuntru – în privința asta n-avea nicio îndoială; și tot foarte curând o să vadă și locul de unde vine.

Deasupra capului auzi un sunet care ar fi putut proveni de la o bufniță cu glas melodios. Dar nu era vorba de nicio bufniță. Era o farfurie zburătoare de pe Tralfamadore, care naviga atât în spațiu, cât și în timp, poate tocmai de aceea dându-i lui Billy impresia că apăruse pe neașteptate de nicăieri. Undeva, în depărtare, începu să latre un dulău mare.

Farfuria zburătoare avea un diametru de vreo treizeci de metri și hublouri de-a lungul întregii circumferințe. Prin hublouri se răspândeau în jur pulsațiile unei lumini purpurii. Singurul zgomot care se auzea era cântecul bufniței. Zgomotul se lăsă ușor deasupra lui Billy și îl închise într-un cilindru de lumină purpurie, intermitentă. Brusc se auzi un sunet ca un sărut și pe fundul farfuriei se deschise o trapă etanșă. O scară cu marginile luminate feeric, ca o roată de bâlci, se lăsă în jos cu mișcări șerpuite. Voința lui Billy fusese complet paralizată de o armă infernală îndreptată asupra lui de la unul dintre hublouri. Pentru Billy devenise acum imperios necesar să se apuce

de ultima treaptă a scării șerpuite, ceea ce și făcu de altfel. Scara era încărcată cu electricitate și prin urmare mâinile lui Billy înțepeniră pe ea. În secunda următoare Billy se găsea în camera de depresurizare, iar trapa etanșă se închise automat. De-abia atunci scara se strânse sul, iar Billy reuși să-și elibereze mâinile. De-abia atunci creierul lui Billy începu din nou să funcționeze.

În interiorul camerei de depresurizare erau două vizete în care se vedeau doi ochi galbeni. Pe perete se afla un difuzor. Tralfamadorienii nu aveau laringe. Comunicau prin telepatie. Cu Billy vorbeau utilizând un computer și un fel de aparat electric care reproducea toate sunetele vorbirii pământenilor.

— Bun venit la bord, domnule Pilgrim, rosti difuzorul. Aveți vreo nelămurire?

Billy își umezi buzele, se gândi puțin și în cele din urmă întrebă:

— De ce tocmai eu?

— E o întrebare tipic *pământeană,* domnule Pilgrim. De ce *dumneavoastră?* Dacă o luăm așa, atunci de ce *noi?* De ce *așa,* de ce *pe dincolo.* Pentru simplul fapt că această clipă *există* și nimic mai mult. Ați văzut vreodată insecte prinse în chihlimbar?

— Da.

De fapt, Billy avea pe biroul lui, drept prespapier, o bucată de chihlimbar transparent în care se vedeau trei buburuze.

— Ei bine, domnule Pilgrim, iată-ne și pe noi captivi în chihlimbarul clipei. Nu există niciun *de ce.*

Acestea fiind zise, extratereștrii introduseră un anestezic în atmosfera respirată de Billy și îl adormiră. Apoi îl cărară într-o cabină, unde îl legară cu niște curele de o canapea furată dintr-un depozit al magazinelor Sears Roebuck. Spațiul de înmagazinare al navei gemea de tot felul

de mărfuri furate, care urmau să fie folosite la amenajarea unui habitat artificial pentru Billy, într-o grădină zoologică pe Tralfamadore. Creșterea vertiginoasă a accelerației farfuriei zburătoare în momentul desprinderii de Pământ contorsionă corpul moleșit al lui Billy, îi schimonosi fața, îl dislocă pe Billy în timp, trimițându-l înapoi pe front.

Când își veni în fire, Billy nu se mai afla în farfuria zburătoare. Se afla din nou într-un vagon de marfă, străbătând întinderile Germaniei. În jurul lui, unii se ridicaseră de pe podeaua vagonului, iar alții le luaseră locurile. Billy intenționa să se întindă și el puțin. Ar fi fost așa de bine să poată dormi! În vagon era întuneric și întuneric era și dincolo de pereții vagonului, care parcă mergea cu trei kilometri pe oră. După toate aparențele, vagonul nu putea să se miște mai repede. Între două păcănituri succesive, până ce vagonul să ajungă de la o joantă la alta a șinei, se scurgea timp îndelungat. Se auzea un păcănit, apoi mai trecea un an și din nou se auzea un păcănit.

De multe ori trenul se oprea pentru a permite trenurilor cu adevărat importante să treacă pe lângă el ca fulgerul. Uneori se mai oprea și pe câte o linie secundară în preajma vreunei închisori și lăsa câteva vagoane. Se târa agale pe întinderile Germaniei, devenind, cu timpul, din ce în ce mai scurt.

Iar Billy începu acum să se lase încet, încet în jos, ținându-se de bara diagonală din colț ca să pară cât mai ușor celor de pe podea, lângă care voia să se culce. Știa cât e de important ca atunci când ajunge jos să pară cât mai imaterial. Nu-și mai amintea de ce era bine așa, dar explicația nu întârzie să sosească.

— Pilgrim, i se adresă persoana lângă care se pregătea să se cuibărească, tu ești?

Billy nu rosti o vorbă, ci, cuibărindu-se foarte politicos, închise ochii.

— Fir-ar să fie! se înfurie respectiva persoană. Tu ești, nu-i așa? Omul se ridică în capul oaselor și începu să-l pipăie furios pe Billy. E clar, tu ești. Șterge-o naibii de-aici.

Acum se ridică și Billy în capul oaselor – nenorocit, gata să-i dea lacrimile.

— Cară-te de-aici! Lasă-mă să dorm!

— Gura! se răsti altcineva.

— O să tac când o să se care Pilgrim de lângă mine.

Așa că Billy se ridică din nou în picioare ținându-se de bară.

— Și eu unde să dorm? întrebă el pașnic.

— Nu cu mine.

— Nici cu mine, nenorocitul naibii, interveni altcineva. N-am nevoie să răcnești și să dai din picioare.

— Fac eu așa ceva?

— Ba bine că nu. Te mai și smiorcăi pe deasupra.

— Chiar așa?

— Să nu care cumva să-ndrăznești să te-apropii!

Și pe dată se porni un madrigal ale cărui sunete veneau din toate colțurile vagonului. După câte se părea, aproape fiecare din cei prezenți avea de spus câte ceva cumplit despre ce făcea Billy în somn. Cu toții îl avertizară pe Billy Pilgrim să stea dracului cât mai departe de ei.

Prin urmare, Billy Pilgrim trebuia fie să doarmă în picioare, fie să nu doarmă deloc. Hrana încetă să mai soseasc că prin gurile de ventilație, iar zilele și nopțile deveniră tot mai reci.

În cea de-a opta zi, vagabondul în vârstă de patruzeci de ani îi mărturisi lui Billy:

— Nu-i rău deloc. Eu mă simt bine oriunde.

— Serios? se miră Billy.

În a nouă zi omul muri. Așa merg lucrurile. Ultimele lui cuvinte au fost:

— Crezi că-i chiar așa de rău? Nu-i rău deloc.

Exista parcă o legătură între moarte și ziua a noua. Mai murise cineva în ziua a noua, în vagonul dinaintea vagonului unde se afla Billy.

Murise Roland Weary – din cauza unei cangrene care îi pornise de la picioarele mutilate. Așa merg lucrurile.

Delirând aproape fără întrerupere, Weary pomenea întruna de cei trei muschetari, își dădea seama că se stinge, spunea o mulțime de lucruri care să fie transmise familiei lui din Pittsburgh. Mai presus de orice, dorea să fie răzbunat, așa că se repeta întruna numele celui care îl omorâse. Toți cei din vagon învățaseră lecția pe de rost.

— Cine m-a omorât? întreba el.

Și toată lumea știa răspunsul, adică:

— Billy Pilgrim.

Ascultați! În a zecea noapte cineva trase piedica de la zăvorul ușii vagonului în care se afla Billy și deschise larg ușa. Billy Pilgrim zăcea în poziție înclinată pe bara diagonală din colț, răstignit din propria-i voință și, ca să nu cadă, își încleștase ca o gheară mâna de culoarea fildeșului, cu pete vinețiii, de marginea gurii pentru ventilație. Când ușa se deschise, Billy strănută și, când strănută, dădu drumul în pantaloni unui terci subțire. Totul se petrecea conform legii a treia a mecanicii formulate de Sir Isaac Newton. Potrivit acestei legi, fiecărei acțiuni îi corespunde o reacție egală cu ea și de sens contrar.

Constatarea poate fi utilă în tehnica lansării rachetelor. Trenul trăsese pe o linie secundară, lângă o închisoare care fusese construită inițial ca lagăr de exterminare pentru prizonierii ruși.

Paznicii aruncară o privire de bufniță în vagonul lui Billy și gânguriră ceva liniștitor. Până atunci nu mai avuseseră de-a face cu americani, dar nu încape îndoială că înțelegeau ce fel de încărcătură li se încredințase. Știau că acești

americani sunt ca un lichid a cărui scurgere o poți dirija încet-încet spre gângureală și lumină. Acum era noapte.

Singura lumină venea de afară, de la un bec care atârna solitar în vârful unui stâlp înalt – undeva în depărtare. Afară domnea liniștea, excepție făcând doar paznicii, care gângureau ca porumbeii. Și deodată lichidul începu să curgă. La ușile vagoanelor se strângeau cantități mari, care mai apoi se revărsau pe pământ cu un pleoscăit greoi.

Dintre toate acele ființe omenești, Billy ajunse la ușă penultimul. Ultimul rămase vagabondul. Vagabondul nu mai putea să urmeze cursul acelei revărsări, și nici măcar să mai atingă pământul cu un pleoscăit. Așa merg lucrurile.

Billy nu voia să-și dea drumul jos din vagon. Era convins că o să se facă țăndări, de parcă ar fi fost de sticlă. Prin urmare, paznicii îl ajutară să coboare, continuându-și gânguritul. ÎI puseră jos, cu fața spre tren. Trenul ajunsese acum un trenuleț mic de tot.

Se compunea dintr-o locomotivă, un tender și trei vagoane mici de marfă. Ultimul vagon era paradisul pe roți al paznicilor care însoțeau trenul. În acel paradis pe roți masa era din nou pusă. Se servea cina.

După toate aparențele, la baza stâlpului de care atârna becul se ridicau trei căpițe de fân. Împinși, mai cu o promisiune, mai cu o vorbă de duh, americanii ajunseră la cele trei căpițe, care până la urmă se dovediră a nu fi căpițe de fân. Erau mantale luate de la prizonierii morți. Așa merg lucrurile.

Paznicii își exprimară dorința fermă că toți americanii fără mantale să-și ia câte una din grămadă. Hainele se cimentaseră într-un adevărat bloc de gheață, așa că paznicii se văzură nevoiți să-și folosească baionetele drept cazmale, înfigându-le la nimereală în gulere, pulpane, mâneci și așa mai departe, desprinzând mantalele una câte una și

distribuindu-le apoi la întâmplare. Hainele erau țepene și luaseră toate formă de cupolă, așezate unele peste altele în grămezi.

Haina primită de Billy Pilgrim fusese mototolită într-așa un hal când înghețase și era atât de mică, încât parcă nici nu semăna cu o haină, ci cu un fel de pălărie mare, neagră, în trei colțuri. Mai era plină și de niște pete lipicioase, ca de ulei de mașină sau de gem vechi de zmeură. În ea parcă înghețase și un animal ciudat, păros. De fapt, animalul nu era decât gulerul de blană al hainei.

Billy privi posomorât mantalele vecinilor săi. Toate aveau nasturi de alamă, vipuști, trese, numere, tot felul de zorzoane strălucitoare, vulturi, stele sau semiluni care se bălăbăneau încoace și-ncolo. Toate erau mantale militare. Billy era singurul care avea o haină luată de pe cadavrul unui civil. Așa merg lucrurile.

Îmbărbătați de îndemnurile paznicilor, Billy și restul prizonierilor, târșâindu-și picioarele, ocoliră trenulețul și pătrunseră în lagăr. Nimic în jurul lui nu inspira viață sau căldură – totul se reducea la mii de barăci lungi, joase și înguste, fără nicio lumină în interior.

Undeva lătra un dulău mare. Frica, ecourile și tăcerile hibernale făceau ca lătratul câinelui să răsune ca un uriaș gong de bronz.

La cererile stăruitoare ale paznicilor, Billy și restul prizonierilor trecură prin mai multe porți la rând, iar Billy văzu pentru prima oară în viață un rus. Omul era singur în noapte – o adunătură de zdrențe cu o față plată, rotundă, care strălucea ca un cadran fosforescent.

Billy trecu la un metru de el. Îi despărțea doar un gard de sârmă ghimpată. Rusul nu rosti nicio vorbă și nici nu făcu vreun semn cu mâna, ci privi direct în sufletul lui Billy, plin de o dulce speranță, ca și cum s-ar fi putut ca

Billy să-i aducă veşti bune – veşti pe care era posibil ca din prostie el să nu le priceapă, dar totuşi veşti bune.

În timp ce trecea prin toate aceste porţi, Billy îşi pierdu cunoştinţa. Ajunse într-un loc care, după părerea lui, putea fi o clădire de pe Tralfamadore. Clădirea, luminată orbitor, avea pereţii acoperiţi cu faianţă albă. Cu toate acestea, se afla pe Pământ. Era un punct de deparazitare, pe unde trebuiau să treacă toţi prizonierii nou-sosiţi.

Billy făcu întocmai ce i se spuse, adică îşi dădu jos toate hainele. Acesta fusese primul lucru care i se ceruse să-l facă şi pe Tralfamadore.

Un neamţ măsură cu palma braţul lui Billy de la umăr până la cot şi întrebă pe un altul ce fel de armată o fi aia care trimite pe front un asemenea pricăjit. După aceea, cei doi se uitară şi la ceilalţi americani şi constatară că mai erau încă mulţi tot atât de sfrijiţi ca şi Billy.

Unul din cele mai vânjoase corpuri aparţinea unui american care era pe departe cel mai bătrân dintre toţi – profesor la un liceu din Indianapolis. Îl chema Edgar Derby. El nu fusese în vagonul lui Billy. Fusese în vagonul lui Roland Weary; sprijinise capul lui Weary când acesta îşi dăduse sufletul. Aşa merg lucrurile. Derby avea patruzeci şi patru de ani. Era aşa de bătrân, încât avea chiar şi un fiu soldat în infanteria marină pe frontul din Pacific.

Derby trăsese multe sfori şi îşi folosise toate relaţiile pentru a fi primit în armată la vârsta lui. Cursul predat de el la Indianapolis se intitula „Probleme contemporane ale civilizaţiei occidentale“. Mai era şi antrenor al echipei de tenis şi acorda o deosebită atenţie îngrijirii propriului său corp.

Fiul lui Derby avea să supravieţuiască războiului. Nu însă şi Derby. Şaizeci şi opt de zile mai târziu, în faţa unui pluton de execuţie, vânjosul lui trup avea să fie ciuruit de gloanţe. Aşa merg lucrurile.

Cel mai sfrijit corp nu era al lui Billy. Cel mai sfrijit corp aparținea unui hoț de automobile din Cicero, Illinois. Hoțul se numea Paul Lazzaro. Era mărunțel și nu numai că-i putreziseră oasele și dinții, dar mai avea și o piele respingătoare. Lazzaro era plin de niște cicatrice de mărimea unei monede de zece cenți. Avusese furunculoză în repetate rânduri.

Lazzaro fusese și el în vagonul lui Roland Weary și îi dăduse lui Weary cuvântul de onoare că o să găsească el o soluție și o să-l facă pe Billy să plătească pentru moartea lui. Acum își rotea privirile de jur-împrejur, întrebându-se care din aceste ființe goale-goluțe ar putea fi Billy.

După ce se dezbrăcară, americanii își ocupară locurile sub dușurile înșiruite de-a lungul unui perete acoperit cu faianță albă. Nu existau robinete pe care să le poată manevra cei de sub dușuri. Nu puteau face altceva decât să aștepte ce avea să se mai întâmple. Penisurile li se chirciseră cu totul, iar testiculele li se retrăseseră. Firește, reproducerea nu se număra printre activitățile serii.

O mână nevăzută dădu drumul unei supape de control. Din dușuri se porni o ploaie fierbinte.

Ploaia era ca o lampă de lipit, care nu dă căldură. Ploaia dansa și sălta pe pielea lui Billy, fără a reuși să-i topească gheața din măduva oaselor sale lungi.

Între timp hainele americanilor erau trecute printr-un gaz otrăvitor. Păduchii, bacteriile și puricii muriră cu miliardele. Așa merg lucrurile.

Iar Billy se trezi proiectat înapoi în timp, la zilele prunciei: era din nou bebeluș și mama lui tocmai îl îmbăiase. Îl înveli într-un prosop și-l duse într-o cameră roz, inundată de razele soarelui. Îl scoase din prosop, îl culcă pe un cearșaf flaușat și, pudrându-l cu talc între piciorușe, îl dezmierdă și-l bătu tandru pe burtica moale. Palma răsuna pe burtica lui moale ca niște pleoscăituri în noroi.

Billy bolborosea ceva și gângurea.

Și apoi, deodată, Billy redeveni un optometrist între două vârste, care de data aceasta juca o partidă de golf – într-o dimineață însorită de duminică. Billy renunțase de mult să se mai ducă la biserică. Juca golf împreună cu alți trei optometriști. Din șapte lovituri Billy ajunse lângă gaură și acum era rândul lui să trimită mingea în ea.

Era o lovitură de la doi metri și jumătate și Billy o execută impecabil. Când se aplecă să scoată mingea din gaură, soarele dispăru în spatele unui nor. O clipă, Billy fu cuprins de amețeala. Când își reveni, nu se mai găsea pe terenul de golf. Era legat cu niște curele de o canapea galbenă într-o cameră albă, la bordul unei farfurii zburătoare, cu destinația Tralfamadore.

— Unde mă aflu? întrebă Billy Pilgrim.

— Prins în capcana unui alt strop de chihlimbar, domnule Pilgrim. Ne aflăm cu toții unde trebuie să ne aflăm acum – la patru sute optzeci și două de milioane, șapte sute de mii de kilometri de Pământ, supuși unei deformări a timpului care ne va permite să ajungem pe Tralfamadore în câteva ore în loc de câteva secole.

— Cum... cum am ajuns eu aici?

— Asta nu v-ar putea-o explica decât tot un pământean. Pământenii sunt maeștri în explicații. Ei explică de ce un anume eveniment e structurat așa cum este și spun cum se poate ajunge la alte evenimente sau cum pot fi ele evitate. Eu sunt tralfamadorian și văd timpul în totalitatea lui, așa cum ar vedea cineva straturile geologice pe un perete din Munții Stâncoși. Totalitatea timpului trebuie luată ca atare. Ea nu se schimbă, nu se supune nici avertismentelor și nici explicațiilor. Ea pur și simplu *există*. Luați-o moment cu moment și veți constata că, așa cum v-am spus, noi toți nu suntem decât niște insecte prinse în chihlimbar.

— După câte îmi dau seama, nu credeți în „liberul arbitru“, remarcă Billy Pilgrim.

— Dacă nu mi-aș fi petrecut atâta timp să-i studiez pe pământeni, spuse tralfamadorianul, n-aș fi avut nici cea mai vagă idee despre ce se înțelege prin „liber arbitru“. Personal am vizitat în univers treizeci și una de planete locuite și în plus am studiat rapoarte despre încă o sută. Pământul este singurul loc unde se pomenește de liberul arbitru.

Cinci

Billy Pilgrim susține că făpturile de pe Tralfamadore nu văd universul ca o puzderie de puncte mici, strălucitoare. Aceste făpturi percep simultan locul unde s-a aflat fiecare stea și direcția pe care o urmează fiecare, așa încât cerul le apare plin de spaghete luminoase. Și nici pe ființele umane tralfamadorienii nu le văd numai cu două picioare. Le văd ca niște uriașe miriapode – „la un capăt cu piciorușe de bebeluș și la celălalt, cu picioare de om bătrân", susține Billy Pilgrim.

Billy ceru ceva de citit în timpul călătoriei spre Tralfamadore. Cei care îl luaseră captiv dețineau pe microfilme cinci milioane de cărți scrise de pământeni, dar nu aveau niciun mijloc de-a le proiecta în cabina lui Billy. Erau în posesia unei singure cărți adevărate în limba engleză, care urma să fie expusă într-un muzeu de pe Tralfamadore. Cartea, scrisă de Jacqueline Susann, se intitula *Valea păpușilor.*

Billy o citi și socoti că pe alocuri era bunicică. Nu s-ar fi putut spune că personajele nu cunoscuseră capriciile sorții. Dar Billy se săturase să tot citească despre aceleași urcușuri și coborâșuri. Rugă să i se dea, dacă se putea, să mai citească și altceva.

— N-avem decât romane tralfamadoriene, pe care mă tem că nici n-ați fi în stare să le înțelegeți, îl informă difuzorul din perete.

— Arătați-mi și mie unul.

Îi trimiseră deîndată câteva. Erau foarte subțiri. De-abia dacă vreo zece, douăsprezece la un loc ajungeau la dimensiunile *Văii păpușilor* – cu toate urcușurile și coborâșurile ei.

Bineînțeles că Billy nu putea citi în tralfamadoriană, dar cel puțin putea să vadă cum arătau cărțile. Paginile erau acoperite cu niște grupări scurte de simboluri, separate prin steluțe. Billy își dădu cu părerea că acele grupări de simboluri semănau cu niște telegrame.

— Exact, spuse vocea.

— Cum, chiar sunt telegrame?

— Pe Tralfamadore nu există telegrame. Dar aveți dreptate: fiecare grupare reprezintă un mesaj scurt și important – descrie o anumită situație sau scenă. Noi, tralfamadorienii, citim toate aceste mesaje simultan, nu unul după altul. Între mesaje nu există niciun fel de legătură, exceptând faptul că autorul le-a ales cu grijă, așa încât percepute simultan să transmită o imagine a vieții care să fie frumoasă, profundă și sugestivă. Nu există nici început, nici mijloc, nici sfârșit; nu există nici suspans, nici morală, nici cauze, nici efecte. Noi apreciem în cărțile noastre adâncimile mai multor momente minunate, văzute toate în același timp.

Doar la câteva clipe după aceea, farfuria zburătoare intră într-o buclă temporală și Billy se trezi azvârlit înapoi în zilele copilăriei. Avea doisprezece ani și, tremurând, stătea alături de mama și de tatăl lui pe marginea Marelui Canion. Mica familie de oameni cerceta cu privirile fundul canionului, aflat la un kilometru și jumătate sub picioarele lor.

— Care va să zică, exclamă tatăl lui Billy făcând bărbătește vânt cu piciorul unei pietricele drept în jos, asta e!

Veniseră până la acest loc vestit cu mașina. Pe drum avuseseră câteva pene de cauciuc.

— Merită drumul, zise mama lui Billy fascinată. Doamne, și cum mai merită!

Lui Billy nu-i plăcea deloc canionul. Era sigur că va cădea în el. Mama îl mângâie și Billy își simți pantalonii uzi.

Mai erau și alți turiști care scrutau și ei adâncurile canionului, și un paznic gata să răspundă la orice întrebare. Un francez, venit tocmai din Franța, îl întrebă pe paznic într-o engleză stâlcită dacă existau mulți care se sinucideau aruncându-se în genune.

— Da, domnule, răspunse paznicul. Cam trei pe an. Așa merg lucrurile.

Și Billy o porni din nou într-o scurtă călătorie în timp, făcu un minuscul salt de numai zece zile, rămânând prin urmare tot la vârsta de doisprezece ani, tot în perioada excursiei făcute cu familia în vestul țării. Acum se aflau la Peșterile Carlsbad, iar Billy se ruga Domnului să-l scoată de-acolo până nu se va prăbuși plafonul.

Un paznic dădea explicații, spunând că peștera fusese descoperită de un cowboy care într-o bună zi zărise un nor uriaș de lilieci ridicându-se dintr-o gaură din pământ. Iar apoi anunță că va stinge lumina și că probabil majoritatea celor prezenți va avea astfel prilejul de-a se găsi pentru prima oară în viață într-o beznă totală.

Cât ai zice pește se stinseră toate luminile. Billy nu mai știa nici dacă mai era sau nu viu. Și deodată ceva spectral începu să plutească prin aer, în stânga lui. Ceva pe care erau înscrise niște cifre. Tatăl lui tocmai își scosese ceasul de buzunar. Ceasul avea un cadran fosforescent.

Billy trecu de la o beznă totală la o lumină puternică și se trezi din nou în timpul războiului, tot la punctul de deparazitare. Dușul nu mai curgea. O mână nevăzută oprise apa.

Când Billy își primi înapoi hainele, constată că nu erau cu nimic mai curate, în schimb toate vietățile mărunte care se cuibăriseră în ele erau acum moarte. Așa merg lucrurile. Iar paltonul lui cel nou se dezgheța și atârna lălâu, fără nicio vlagă. Era mult prea mic pentru Billy. Avea guler de blană, căptușeală de mătase stacojie

și fusese probabil făcut pentru un impresar de mărimea unei maimuțe din cele care-i însoțesc pe flașnetari. Era ciuruit de gloanțe.

Billy Pilgrim se îmbrăcă. Își puse și paltonașul. Nici nu-l îmbrăcă bine, că îi plesni în spate, iar în dreptul umerilor mânecile se descusură de tot. Paltonul se transformase într-un fel de vestă cu guler de blană. Inițial fusese croit mai larg de la talie în jos, acum însă lărgimea pornea de la subțiorile lui Billy. Văzându-l, nemții ajunseră la concluzia că Billy reprezintă unul dintre cele mai caraghioase și haioase lucruri din câte văzuseră în tot timpul celui de-al doilea război mondial. Să se prăpădească de râs, nu alta.

Apoi nemții ordonară tuturor celorlalți să se încolonezе în șiruri de câte cinci, luându-l pe Billy drept pivot. Și parada ieși afară, trecând din nou prin nenumărate porți, una după alta. Acum se puteau zări mai mulți prizonieri ruși înfometați, cu fețele ca niște cadrane fosforescente. Americanii se mai însuflețiseră puțin. Dușul fierbinte îi înviorase. Și ajunseră la o baracă unde un caporal cu un singur braț și un singur ochi scria într-un registru mare, roșu, numele și numărul fiecărui prizonier. Acum, din punct de vedere legal, toți erau în viață. Înainte fuseseră socotiți fie dispăruți, fie probabil morți. Așa merg lucrurile.

În timp ce americanii așteptau s-o pornească mai departe, în ultimul rând al coloanei izbucni un schimb de cuvinte. Un american bombănise ceva ce nu fusese pe placul unui paznic. Paznicul știa englezește. Îl trase pe american afară din coloană și dintr-o lovitură îl trimise direct la pământ.

Americanul rămase perplex. Se ridică buimac în picioare, scuipând sânge și doi dinți. Evident, nu intenționase nimic rău cu vorbele lui și nici nu-i trecuse prin minte că paznicul o să-l audă și-o să înțeleagă.

— De ce tocmai eu? îl întrebă el pe neamț. Neamțul îi făcu vânt înapoi în coloană.

— Te ce *tu*? Te ce *altcineva*? zise el.

După ce Billy Pilgrim își văzu numele înscris în registrul lagărului, primi și el un număr și o plăcuță metalică pe care era ștanțat respectivul număr. Numerele fuseseră ștanțate de un rob din Polonia. Acum era mort. Așa merg lucrurile.

Lui Billy i se spuse să-și atârne plăcuța de gât, alături de plăcuțele americane cu numere, ceea ce și făcu. Plăcuța era perforată la jumătate, așa încât o persoană puternică putea s-o rupă în două chiar cu mâna. În caz că Billy ar fi murit, ceea ce nu s-a întâmplat, jumătate din plăcuță ar fi servit la marcarea cadavrului, iar cealaltă, la marcarea mormântului.

Mai târziu, după ce sărmanul Edgar Derby, profesorul de liceu, muri executat la Dresda, un medic constată decesul și rupse în două plăcuța cu numărul. Așa merg lucrurile.

Înmatriculați și numerotați cum se cuvine, americanii își continuară drumul. Peste două zile familiile lor aveau să afle de la Crucea Roșie Internațională că sunt în viață.

Lângă Billy se afla mărunțelul Paul Lazzaro, care promisese că-l va răzbuna pe Roland Weary. Lazzaro nu se gândea acum la răzbunare. Îl chinuiau niște dureri de burtă îngrozitoare.

Stomacul i se strânsese, ajungând de mărimea unei nuci. Punguța aceea uscată și zbârcită îl ardea ca un furuncul.

Alături de Lazzaro pășea sărmanul, bătrânul Edgar Derby, osânditul sorții, cu plăcuțele americane și cu cea germană atârnând ca un colier deasupra mantalei. Având în vedere vârsta și înțelepciunea sa, se așteptase să devină căpitan, comandant de companie. Și acum iată-l aici, la granița cehoslovacă, în miez de noapte.

— Oprește! strigă un paznic.

Americanii se opriră. Rămaseră tăcuți în aerul rece. Pe dinafară, barăcile printre care se găseau acum semănau cu alte mii de barăci pe lângă care trecuseră. O diferență exista totuși: barăcile acestea aveau niște coșuri de fum din tablă, iar din coșuri se ridicau în cercuri mari adevărate constelații de scântei.

Un paznic bătu la una dintre uși.

Cineva dinăuntru deschise ușa trântind-o cu putere de perete. Lumina se năpusti afară pe ușă, evadând din temniță cu 290274 kilometri pe secundă. După ea ieșiră în marș cincizeci de englezi între două vârste. Cântau „Ura! Ura! Strânsă-i ceata!" din *Piraților din Penzance*.

Acești cântăreți vânjoși și rumeni în obraji se numărau printre primii prizonieri vorbitori de limbă engleză capturați în cel de-al doilea război mondial. Și acum ajunseseră să le cânte poate ultimilor. Oamenii aceștia nu văzuseră de patru ani, sau chiar de mai mult, nicio femeie și niciun copil. Nu văzuseră nici măcar o pasăre. Căci nici măcar vrăbiile nu veneau în lagăr.

Englezii erau ofițeri. Fiecare încercase cel puțin o dată să evadeze din închisoarea în care se aflase. Acum erau cu toții aici, într-un punct mort, în mijlocul unei mări de ruși muribunzi. N-aveau decât să sape tuneluri cât le poftea inima. Oriunde ar fi încercat să iasă la suprafață, ar fi nimerit tot într-un triunghi de sârmă ghimpată, s-ar fi trezit salutați apatic de niște ruși muribunzi, care nu vorbeau engleza, n-aveau nici hrană, nici informații utile și nici planuri de evadare. Puteau ei să încerce cât pofteau să se ascundă în vreun vehicul sau să fure vreunul – niciun fel de vehicul nu intra niciodată în zona lor. Dacă doreau, se puteau preface că sunt bolnavi, dar nici asta nu le servea la nimic. Singurul spital din tot lagărul – șase paturi mari și late – se afla exact în zona englezilor.

Englezii erau curați, viguroși, amabili și entuziaști. Cântau senzațional. De ani de zile cântau împreună seară de seară.

De ani de zile englezii aceștia făceau flotări și ridicau greutăți. Abdomenele lor erau tari ca niște scânduri. Mușchii brațelor și ai picioarelor arătau ca niște ghiulele. Erau cu toții maeștri la dame, șah, bridge, domino, la jocuri de cărți, anagrame și șarade, precum și la ping-pong și biliard.

În privința alimentelor, erau oamenii cei mai bogați din Europa. La începutul războiului, când alimentele reușeau să ajungă la prizonieri, dintr-o eroare funcționărească, Crucea Roșie le expedia în fiecare lună cinci sute de pachete în loc de cincizeci. Englezii depozitaseră proviziile cu atâta iscusință, încât și acum, când războiul era pe sfârșite, mai aveau încă trei tone de zahăr, o tonă de cafea, nouăzeci de kilograme de ciocolată, trei sute douăzeci de kilograme de tutun, șapte sute șaptezeci de kilograme de ceai, două tone de făină, o tonă de conserve de carne de vită, șase sute de kilograme de unt conservat, șapte sute douăzeci și cinci de kilograme de brânză conservată, trei sute șaizeci și trei de kilograme de lapte praf și două tone de marmeladă de portocale.

Nemții îi adorau pe acești englezi, considerând că sunt exact așa cum trebuiau să fie englezii. Datorită lor războiul dobândise o oarecare eleganță, părea amuzant și rezonabil. De aceea nemții le permiteau să folosească patru barăci, deși ar fi încăput într-una singură. Iar în schimbul cafelei, ciocolatei sau tutunului, nemții le dădeau vopsea, scânduri, cuie și pânză pentru diverse reparații.

Englezii aflaseră de douăsprezece ore că urmau să le sosească oaspeți americani. Până atunci nu mai avuseseră oaspeți și se apucară ca niște spiriduși să mătură, să spele și să gătească, să facă saltele din paie și din saci de

ambalaj, să așeze mesele și să pună câte o mică atenție în dreptul fiecărui loc.

Acum, în noaptea rece de iarnă, își întâmpinau oaspeții cu un cântec de bun-venit. Hainele lor răspândeau deja aromele ospățului pe care îl pregătiseră. Erau îmbrăcați pe jumătate ca pentru atac, pe jumătate ca pentru tenis sau crochet. Fiind atât de încântați de propria lor ospitalitate și de toate bunătățile care așteptau înăuntru, cât cântaseră nici nu apucaseră să se uite bine la oaspeți. Și își imaginau că cei pentru care cântau erau ofițeri ca și ei, veniți recent de pe câmpul de luptă.

Îi împinseră cu afecțiune pe americani spre ușa barăcii, umplând aerul nopții cu trăncăneala lor bărbătească și cu fanfaronada lor frățească. Se adresau americanilor cu „yankeilor", exclamau: „de milioane!", dădeau asigurări că „Fritz e pe ducă" și așa mai departe.

Billy Pilgrim se întreba vag cine mai era și Fritz ăsta.

Acum Billy era înăuntru, lângă plita de fier care dogorea roșie ca o cireașă. Pe plită erau puse la fiert zeci de ceainice, dintre care unele aveau și fluiere. Mai era și un ceaun mare, plin cu supă aurie. Supa era groasă, ca fiertura din ceaunele vrăjitoarelor. Sub privirile lui Billy Pilgrim, la suprafața lichidului se ridicau cu letargică maiestate niște bule care aminteau de începuturile lumii.

Mesele lungi erau pregătite pentru ospăț. În dreptul fiecărui loc era câte un castron făcut dintr-o cutie goală de lapte praf. O cutie mai mică ținea loc de cană. Niște cutii mai înalte și mai subțiri serveau drept pahare. Fiecare pahar era plin cu lapte cald.

Pentru fiecare invitat mai erau câte o mașină de bărbierit, un prosop mic, un pachet cu lame, un baton de ciocolată, două trabucuri, un săpun, zece țigări, chibrituri, un creion și o lumânare.

Doar lumânările și săpunul erau de proveniență germană. Aveau același aspect lăptos, spectral. Englezii nu aveau cum să știe, dar lumânările și săpunul erau făcute din grăsimea evreilor, țiganilor, poponarilor, comuniștilor și a altor dușmani ai statului. Așa merg lucrurile.

Sala de ospăț era luminată cu lumânări. Pe mese se lăfăiau mormane de pâine albă proaspătă, calupuri de unt, borcane de marmeladă. Erau și platouri cu felii de carne conservată. Mai urmau supă, jumări de ouă, plăcintă caldă cu marmeladă.

Iar în celălalt capăt al barăcii, Billy văzu niște arcade roz de care atârnau draperii albastre. Mai văzu și un orologiu imens, două tronuri aurite, o găleată și o cârpă de spălat podelele. Era decorul în care urma să aibă loc spectacolul serii – o versiune muzicală a *Cenușăresei,* cea mai cunoscută dintre toate poveștile.

La un moment dat, Billy Pilgrim luă foc din cauză că stătea prea aproape de soba încinsă. Poalele paltonașului său fumegau. Era un foc molcom, mocnit – ca un foc de iască.

Billy tocmai se întreba dacă nu cumva exista vreun telefon prin apropiere. Voia să o sune pe mama lui, să-i spună că trăia și că era sănătos.

Se lăsă o liniște adâncă. Englezii priveau cu uimire ce adunătură de indivizi se străduiseră ei să întâmpine cu surle și trâmbițe. Un englez observă că Billy luase foc.

— Ai luat foc, băiete! zise el, și îl trase pe Billy de lângă sobă, scuturându-i de pe spate scânteile aprinse.

Întrucât Billy nu reacționa în niciun fel, englezul îl întrebă:

— Poți să vorbești? Auzi bine? Billy dădu din cap că da.

Englezul îl cercetă mai atent, plin de milă.

— Doamne Sfinte – ce ți-au făcut, băiete? Ăsta nu mai arată a om. Parc-ar fi un zmeu de hârtie făcut ferfeniță.

— Ești într-adevăr american? întrebă englezul.

— Da, răspunse Billy.

— Și ce grad ai?

— Sunt soldat.

— Și cum de n-ai bocanci, băiete?

— Nu-mi mai aduc aminte.

— Și ce-i cu haina asta? E cumva vreo farsă?

— Poftiți?

— De unde ai luat-o?

Billy făcu un efort de gândire.

— Mi-au dat-o, zise el într-un târziu.

— Nu cumva ți-a dat-o Fritz?

— Cine?

— Nemții ți-au dat-o?

— Da.

Lui Billy îi displăceau aceste întrebări. Erau obositoare.

— Of! yankeule, yankeule, oftă englezul. Haina asta a fost o *insultă.*

— Poftim?

— A fost o încercare deliberată de-a te umili. Să nu-i permiți lui Fritz să-ți facă așa ceva.

Billy Pilgrim își pierdu cunoștința.

Când își reveni, Billy era așezat pe un scaun, cu fața spre scenă. Mâncase, nici el nu știa cum, iar acum privea un spectacol cu *Cenușăreasa.*

Era evident că ceva din ființa lui gusta spectacolul de mai multă vreme. Căci Billy se prăpădea de râs.

Femeile din piesă erau bineînțeles bărbați. Orologiul tocmai bătuse miezul nopții și Cenușăreasa se văicărea: „Doamne, ora mi-a sunat,/ Mă tem că de dracu'-am dat."

Cupletul i se păru lui Billy atât de amuzant, încât nu numai că râdea în hohote – râdea cu sughițuri. Și o ținu așa, până când îl scoaseră pe sus din baracă și îl cărară

într-alta, unde se găsea spitalul. Spitalul avea șase paturi. Nu se zărea niciun alt bolnav.

Billy se trezi așezat în pat și legat bine. I se făcu o injecție cu morfină. Un alt american se oferi să stea să-l păzească.

Acest voluntar nu era altul decât Edgar Derby, profesorul de liceu care avea să fie executat la Dresda. Așa merg lucrurile.

Derby stătea pe un scăunel cu trei picioare. I se dăduse o carte de citit. Cartea era *Semnul roșu al curajului,* de Stephan Crane. Derby o mai citise. Acum se apucă s-o recitească, în timp ce Billy Pilgrim intra în paradisul morfinei.

Sub efectul drogului, Billy avu un vis cu niște girafe într-o grădină. Girafele se plimbau de-a lungul potecilor prunduite și se opreau din când în când să rumege pere zemoase din vârfurile pomilor. Și Billy era tot o girafă. Apucă și el cu gura o pară. Era o pară tare, care se împotrivea și îi scrâșnea între dinți. În cele din urmă para trosni, lăsând să-i scape un protest suculent.

Girafele îl acceptară pe Billy ca pe unul de-al lor – o ființă la fel de ridicol specializată ca și ele. Două se apropiară și se proptiră de el, fiecare de câte o parte. Buzele lor de sus, lunguiețe și musculoase, se arcuiră luând forma unor flori de vineriță. Girafele îl sărutară pe Billy. Erau femele – galben-crem și galben-citron. Cornițele lor semănau cu niște mânere sferice de uși. Mânerele erau învelite în catifea.

De ce oare?

Se lăsă noaptea peste grădina girafelor și o vreme Billy Pilgrim se cufundă într-un somn fără vise, apoi o porni să călătorească în timp. Se trezi cu capul sub pătură, într-un salon pentru bolnavi mintal inofensivi, în spitalul veteranilor de război de lângă Lake Placid, New York. Era în primăvara lui 1948, la trei ani după sfârșitul războiului.

Billy își scoase capul de sub pătură. Ferestrele salonului erau deschise. Afară ciripeau păsărelele. „Cip-cirip?“ îl întrebă una dintre ele. Soarele era în înaltul cerului. În același salon cu Billy mai fuseseră repartizați încă douăzeci și nouă de pacienți, dar acum se aflau cu toții afară, bucurându-se de frumusețea zilei. Puteau pleca și veni după bunul lor plac, puteau merge chiar și acasă, dacă voiau – ca și Billy Pilgrim de altfel. Cu toții veniseră aici de bunăvoie, tulburați de lumea de-afară.

Billy se internase în mijlocul ultimului său an la Școala de optometrie din Ilium. Pe atunci nimeni nu bănuia că o să se țicnească. În afară de el, toți ceilalți socoteau că arăta bine și se comporta perfect. Acum însă iată-l în spital. Doctorii îi confirmaseră părerea: așa era, își pierdea mințile.

Nimeni nu considera că războiul ar putea avea vreo legătură cu treaba asta. Toți erau siguri că Billy se țicnea deoarece tatăl său îl aruncase la o vârstă fragedă în bazinul de înot al clubului Asociației tineretului creștin, iar mai apoi îl târâse după el până la marginea Marelui Canion.

Cel care primise patul de lângă Billy era un fost căpitan de infanterie pe nume Eliot Rosewater. Rosewater se săturase să tot umble beat zi și noapte.

Datorită lui Rosewater, Billy Pilgrim intră în contact cu literatura științifico-fantastică și în mod special cu scrierile lui Kilgore Trout. Rosewater avea sub pat o colecție uluitoare de cărți științifico-fantastice. Le adusese în spital într-un cufăr de marinar. Neprețuitele lui cărți ponosite răspândeau în tot salonul un miros de tocăniță irlandeză sau de pijama de flanelă neschimbată de o lună.

Pentru Billy, Kilgore Trout deveni cel mai îndrăgit autor în viață, iar literatura științifico-fantastică – unicul gen de povestiri pe care le putea citi.

Rosewater era de două ori mai deștept decât Billy, dar el și Billy se confruntau în același mod cu aceeași criză.

Ambii descoperiseră că viața e lipsită de sens, în mare parte din cauza celor văzute în timpul războiului. Așa, de pildă, Rosewater împușcase mortal un pompier în vârstă de paisprezece ani, luându-l drept soldat german. Așa merg lucrurile. Iar Billy asistase la cel mai mare masacru din istoria europeană, bombardarea Dresdei. Așa merg lucrurile.

Prin urmare, amândoi încercau acum să se reinventeze pe ei și să-și reinventeze propriul univers. Literatura științifico-fantastică le era de mare ajutor.

Într-o zi, Rosewater îi spuse lui Billy ceva interesant despre o carte care nu era științifico-fantastică. Zicea că tot ce se poate ști despre viață se găsește în *Frații Karamazov,* de Feodor Dostoievski.

— Dar în prezent nici asta nu mai ajunge, adăugă Rosewater.

Altă dată Billy îl auzi pe Rosewater zicându-i unui psihiatru:

— După părerea mea, veți fi foarte curând nevoiți să inventați o groază de minciuni noi și frumoase, pentru că altfel oamenii pur și simplu nu vor mai voi să trăiască.

Pe noptiera lui Billy se afla un crâmpei de viață – două pilule, o scrumieră cu trei mucuri de țigări pătate de ruj, o țigară aprinsă și un pahar cu apă. Apa era moartă, stătută. Așa merg lucrurile. Aerul încerca să iasă din apa lipsită de viață. Bule mici se agățau de pereții paharului, prea slabe să urce până la suprafață.

Țigările erau ale mamei lui Billy, care fuma țigară de la țigară. Ea pornise în căutarea toaletei pentru femei, aflată dincolo de salonul rezervat femeilor care se înrolaseră voluntar în timpul războiului și care se țicniseră. Trebuia să se întoarcă dintr-o clipă într-alta.

Billy își trase din nou pătura peste cap. Ori de câte ori venea mama lui să-l viziteze, el își acoperea capul și

întotdeauna se simțea mult mai rău cât stătea ea acolo. Nu că ar fi fost o femeie urâtă, că i-ar fi mirosit rău gura sau că ar fi avut o fire imposibilă. Era foarte simpatică, obișnuită, cu păr castaniu, o femeie albă cu diplomă de bacalaureat.

Pe Billy îl deranja simplul fapt că îi era mamă. Ea îl făcea să se simtă stânjenit, slab și nerecunoscător pentru că se străduise atât să-i dea viață și să-l țină în viață, când de fapt lui Billy nu-i plăcea deloc viața.

Billy îl auzi pe Eliot Rosewater intrând și lungindu-se pe pat. Arcurile de la patul lui Rosewater dădeau un raport amănunțit în această privință. Rosewater era o huidumă de om, dar nu și foarte puternic. Arăta de parcă ar fi fost făcut din ghips.

Curând după aceea se întoarse și mama lui Billy de la toaletă și se așeză pe un scaun între patul lui Billy și cel al lui Rosewater. Rosewater o salută pe un ton cald și melodios, întrebând-o cum se mai simte. Păru încurcat să audă că se simte bine. El tocmai experimenta o metodă conform căreia trebuia să fie excesiv de amabil cu toți cei din jur. Socotea că în felul acesta lumea ar putea deveni un loc mai prielnic vieții. I se adresă mamei lui Billy cu „dragă". Asta făcea parte din experiment: să se adreseze cu „dragă".

— Într-o bună zi când o să vin aici, îi făgădui ea lui Rosewater, Billy o să-și scoată capul de sub pătură și știi ce-o să-mi spună?

— Ce-o să-ți spună, dragă?

— O să-mi spună: „Bună, mamă!" și o să-mi zâmbească. O să spună: „Ce bine-mi pare că te văd, mamă. Cum o mai duci?"

— De ce n-ar fi astăzi ziua aceea?

— Mă rog pentru asta în fiecare seară.

— E o treabă foarte bună.

— Oamenii ar rămâne surprinși să știe câte s-au făcut în lumea asta cu ajutorul rugăciunilor.

— Nici că se poate ceva mai adevărat, dragă.

— Mama dumitale te vizitează des?

— Mama mea e moartă, răspunse Rosewater. Așa merg lucrurile.

— Dumnezeu s-o odihnească!

— Cel puțin cât a trăit a fost fericită.

— E și asta o consolare.

— Da, așa-i.

— Și tatăl lui Billy a murit, zise mama lui Billy. Așa merg lucrurile.

— Un băiat *are nevoie* de tată.

Și tot așa, continua la nesfârșit duetul dintre femeia proastă, care credea în rugăciuni, și bărbatul mare și gol pe dinăuntru, care era plin de ecouri tandre.

— Când s-a întâmplat nenorocirea asta, el era printre cei mai buni din an, explică mama lui Billy.

— Poate că muncea prea mult, zise Rosewater.

Ținea în mână o carte pe care voia s-o citească, dar era mult prea politicos ca să citească și să vorbească în același timp, cu toate că nu i-ar fi venit greu să-i dea mamei lui Billy răspunsuri satisfăcătoare. Cartea se intitula *Maniaci în a patra dimensiune,* de Kilgore Trout. Era despre niște oameni ale căror boli mintale nu puteau fi tratate, întrucât toate cauzele respectivelor boli se găseau într-o a patra dimensiune și doctorii de pe Pământ, cunoscând doar trei dimensiuni, nu puteau nicidecum să le descopere sau măcar să și le imagineze.

Lui Rosewater îi plăcea în mod deosebit un lucru spus de Trout, și anume că într-adevăr *există* vampiri, vârcolaci, spiriduși, îngeri și așa mai departe, dar că se găsesc cu toții în a patra dimensiune. Tot așa stăteau lucrurile, după părerea lui Trout, și cu William Blake, poetul favorit al lui Rosewater. La fel și cu raiul și iadul.

— Billy e logodit cu o fată foarte bogată, continuă mama lui Billy.

— Foarte bine, spuse Rosewater. Uneori banii pot fi o mângâiere.

— Sigur că da.

— Bineînțeles că da.

— Nu-i prea amuzant să trebuiască să tragi de fiecare bănuț.

— E bine să-ți mai poți trage răsuflarea.

— Tatăl ei e proprietarul Școlii de optometrie la care merge Billy. Mai are și șase cabinete și laboratoare răspândite prin tot ținutul, un avion personal și o casă de odihnă pe malul lacului Washington.

— Frumos lac.

Pe Billy îl fură somnul sub pătură. Când se trezi, era din nou în spitalul din lagăr, legat de pat. Deschise un ochi și îl văzu pe sărmanul Edgar Derby citind *Semnul roșu al curajului,* la flacăra lumânării.

Billy închise ochiul și-l văzu în amintirile lui despre viitor pe bătrânul Edgar Derby printre ruinele Dresdei, în fața plutonului de execuție. Din pluton făceau parte doar patru oameni. Billy auzise că, de regulă, toți membrii plutonului, afară de unul, primesc o armă încărcată cu cartușe oarbe, dar bănuia că după atâta război și pentru un pluton atât de mic n-o să mai dea nimeni cartușe oarbe.

Șeful englezilor tocmai intrase pe ușa spitalului să se intereseze de Billy. Era colonel de infanterie, luat prizonier la Dunkerque. El fusese cel care îi dăduse lui Billy morfină. Întrucât printre englezi nu exista niciun doctor adevărat, făcea el pe doctorul.

— Cum mai e bolnavul nostru? îl întrebă pe Derby.

— Dus pe lumea cealaltă.

— Dar nu pentru totdeauna.

— Nu.

— Ce plăcut e să nu simți nimic și totuși să ți se atribuie meritul de-a fi în viață.

De-abia acum Derby luă o poziție lugubră de drepți.

— Nu, nu... te rog... stai jos. Când există câte doi soldați la fiecare ofițer și când toți soldații sunt bolnavi, cred că ne putem dispensa de obișnuitul protocol.

Derby continua să stea în picioare.

— Pari mai în vârstă decât ceilalți, zise colonelul.

Derby mărturisi că avea patruzeci și cinci de ani, ceea ce însemna că era cu doi ani mai în vârstă decât colonelul. Colonelul îl informă că ceilalți americani se și bărbieriseră și că Billy și Derby erau acum singurii cu bărbi. Și mai adăugă:

— Știi... stând aici de atâta vreme și fiind nevoiți să ne imaginăm războiul, ne-am imaginat că e purtat de oameni ca noi, mai în vârstă. Am uitat că războaiele sunt purtate de copii. Când am văzut fețele acelea proaspăt rase, am avut cu adevărat un șoc. „Doamne Dumnezeule...", mi-am zis, „asta e Cruciada Copiilor".

Colonelul îl întrebă pe bătrânul Derby în ce împrejurări fusese luat prizonier și Derby începu să povestească cum se găsea într-o pădurice împreună cu alți aproximativ o sută de soldați îngroziți. Lupta începuse cu cinci zile mai înainte. Cei o sută de soldați fuseseră goniți în pădurice de către tancuri.

Derby făcu o descriere amănunțită a incredibilei clime artificiale pe care pământenii o creează uneori pentru alți pământeni atunci când nu vor ca aceștia din urmă să mai locuiască pe Pământ. Obuzele explodau cu bubuituri puternice deasupra copacilor, povestea el, lăsând să cadă o ploaie de cuțite, ace și lame de ras. Niște chiștoace mici de plumb învelite în aramă traversau șuierând pădurica, de la un capăt la altul, sub obuzele care explodau, zburând mai repede ca sunetul.

Mulți au fost răniți sau uciși pe loc. Așa merg lucrurile.

Apoi deodată artileria tăcu și un neamț, ascuns cine știe unde, îi soma pe americani printr-o portavoce să-și lase jos armele și să iasă din pădurice cu mâinile pe creștetul

capului, că dacă nu, artileria o să tragă din nou și n-o să înceteze până ce nu-i va lichida pe toți.

Așadar, americanii își lăsară jos armele și ieșiră din pădurice cu mâinile pe creștetul capului, întrucât doreau să trăiască, dacă se putea.

Billy se întoarse din nou în timp la spitalul veteranilor de război. Capul îi era tot sub pătură. În salon se lăsase liniștea.

— A plecat mama? întrebă Billy.

— Da.

Billy privi pe furiș de sub pătură. Pe scaunul de lângă pat stătea acum logodnica lui. O chema Valencia Merble. Valencia era fiica proprietarului Școlii de optometrie din Ilium. Era o fată bogată și mare cât un dulap din cauză că mânca tot timpul. Chiar și acum mesteca ceva. Rontăia o ciocolată Three Musketeers. Purta ochelari cu lentile trifocale și rame tip arlechin, bătute cu strasuri. Strălucirea strasurilor se întețea în strălucirea diamantului de la inelul ei de logodnă. Diamantul fusese asigurat pentru suma de o mie opt sute de dolari. Billy găsise diamantul în Germania. Era captură de război.

Billy nu voia să se însoare cu sluta de Valencia. Ea reprezenta unul dintre simptomele bolii lui. În clipa când se auzise cerând-o de nevastă, implorând-o să primească inelul cu diamant și să-i fie tovarășă de viață, Billy avu certitudinea că își pierde mințile.

Billy îi zise „Bună!“, iar ea îl întrebă dacă nu voia ciocolată, la care el răspunse:

— Nu, mulțumesc.

Ea se interesă cum îi mai mergea, și el îi răspunse:

— Mulțumesc, mult mai bine.

Atunci ea îl informă că tuturor celor de la Școala de optometrie din Ilium le părea rău că era bolnav și sperau să se facă bine cât mai curând, la care Billy îi zise:

— Când îi vezi, transmite-le salutări din partea mea. Ea îi făgădui că așa va face.

ÎI întrebă apoi dacă n-avea nevoie să-i mai aducă ceva, la care el răspunse:

— Nu, am absolut tot ce-mi trebuie.

— Poate niște cărți? insistă Valencia.

— Am lângă mine una dintre cele mai mari biblioteci particulare din lume, spuse Billy, înțelegând prin aceasta colecția de cărți științifico-fantastice a lui Eliot Rosewater.

Rosewater citea în patul alăturat, dar Billy îl antrenă în discuție întrebându-l ce mai citea de data asta.

Așadar, Rosewater îl lămuri. Citea *Evanghelia din spațiul cosmic* de Kilgore Trout. Era ceva despre un vizitator din spațiul cosmic care, fiindcă veni vorba, semăna foarte mult cu un tralfamadorian. Extraterestrul s-a apucat să studieze amănunțit creștinismul pentru a pricepe, dacă era cu putință, de ce creștinilor le vine atât de ușor să dea dovadă de cruzime. Concluzia la care a ajuns a fost aceea că cel puțin în parte vina e cauzată de neglijența cu care fusese scris Noul Testament. El bănuia că intenția Evangheliilor fusese ca, printre altele, să-i învețe pe oameni să fie milostivi până și cu cel mai umil dintre umili.

Dar în realitate Evangheliile propovăduiau următoarea învățătură:

Înainte de-a omorî pe cineva, asigură-te că respectiva persoană nu are relații influente. Așa merg lucrurile.

Problema istorisirilor despre Hristos consta, după părerea extraterestrului, în faptul că Hristos, pe care nu dădeai nici două parale, era în realitate Fiul celei mai Puternice Ființe din întreg Universul. Cititorii înțelegeau lucrul acesta; așadar, când sosea momentul răstignirii, ei își ziceau pe bună dreptate în sinea lor, iar Rosewater citi din nou pasajul cu voce tare: *De data asta chiar c-au dat-o-n bară – s-au apucat să linșeze pe cine nu trebuia!"*

Și o dată cu gândul ăsta venea și altul, înrudit cu el:

„Există într-adevăr oameni care pot să fie linșați". Care? Oamenii care n-au relații influente. Așa merg lucrurile.

Extraterestrul lăsă în dar pământenilor o Nouă Evanghelie.

Aici Iisus era într-adevăr un individ oarecare și călca pe nervi o mulțime de oameni cu relații mai influente decât ale lui. Dar și în această Evanghelie el trebuia să rostească toate lucrurile minunate și complicate pe care le rostește și în celelalte Evanghelii.

Așadar, într-o bună zi, având chef de distracție, oamenii l-au pironit pe Iisus pe o cruce și au înfipt crucea în pământ. Cei care luau parte la linșaj erau convinși că n-aveau de ce să se aștepte la niciun fel de repercusiune. Cititorul ajungea și el exact la aceeași convingere, de vreme ce Noua Evanghelie insista atât de mult asupra faptului că Iisus era un nimeni.

Și deodată, chiar înainte ca vagabondul să-și dea duhul, cerurile s-au deschis cu tunete și fulgere și glasul Domnului a bubuit amenințător. Dumnezeu îi anunța pe oameni că îl adoptă pe vagabond ca fiu al său, investindu-l pentru eternitate cu putere și toate privilegiile cuvenite Fiului Celui care a creat Universul. A spus așa:

„Din această clipă, El va pedepsi crâncen pe toți cei care vor mai îndrăzni să chinuie un vagabond lipsit de relații!"

Logodnica lui Billy își terminase ciocolata Three Musketeers. Acum mânca un alt baton: Milky Way.

— Dă-le încolo de cărți! exclamă Rosewater, azvârlind cartea sub pat. Naiba să le ia!

— Părea să fie o carte interesantă, își dădu cu părerea Valencia.

— Doamne, dacă Trout ar ști să scrie! exclamă Rosewater. Avea el o teorie: Kilgore Trout își binemerita lipsa de popularitate. Maniera lui de-a scrie era oribilă. Doar ideile erau bune.

— Nu cred că Trout a trecut vreodată dincolo de granițele Americii, continuă Rosewater. Scrie tot timpul despre pământeni, dar pentru el toți pământenii sunt americani. Practic, pe întreg pământul ăsta nu există niciun american get-beget.

— Unde locuiește? întrebă Valencia.

— Nimeni nu știe, răspunse Rosewater. Cred că sunt singura persoană care a auzit vreodată de el. Își publică fiecare carte la câte o altă editură și, de câte ori îi scriu pe adresa vreunei edituri, primesc înapoi scrisoarea pe motiv că respectiva editură a dat faliment.

Rosewater se hotărî să schimbe subiectul și o felicită pe Valencia pentru inelul de logodnă.

— Mulțumesc, zise ea și îl întinse lui Rosewater ca să-l admire mai îndeaproape. Billy a făcut rost de diamantul ăsta în timpul războiului.

— Ăsta-i avantajul războiului, remarcă Rosewater. Absolut toată lumea se alege cu câte ceva de pe urma lui.

Cât privește domiciliul lui Kilgore Trout: acesta locuia de fapt în Ilium, orașul natal al lui Billy, disprețuit și lipsit de prieteni.

Billy avea să-l întâlnească nu peste mult timp.

— Billy... îl strigă Valencia Merble.

— Hm?

— Vrei să discutăm puțin despre ce model de argintărie ne vom alege?

— Bineînțeles!

— Prin eliminare am ajuns la două: fie Royal Danish, fie Rambler Rose.

— Rambler Rose, se hotărî Billy.

— Nu trebuie să ne pripim, zise ea. Vreau să spun că, indiferent ce alegem, cu asta rămânem până la sfârșitul zilelor noastre.

Billy se apucă să studieze catalogul.

— Royal Danish, decise el într-un târziu.

— Nici Colonial Moonlight nu-mi displace.

— Nici mie, zise Billy Pilgrim.

Și Billy o porni din nou în timp spre grădina zoologică de pe Tralfamadore. Avea patruzeci și patru de ani și era expus sub cupola unui dom geodezic. Stătea lungit pe canapeaua care îi servise drept culcuș pe tot parcursul călătoriei sale în Cosmos. Era gol. Pe tralfamadorieni îi interesa cum arată corpul lui – în *toate* detaliile. Dincolo de peretele de sticlă se înghesuiau mii de tralfamadorieni, care își întindeau mâinile lor mici ca să-l poată vedea cu propriii lor ochi. De când se afla Billy pe Tralfamadore, pe Pământ se scurseseră șase luni încheiate. El se obișnuise deja cu mulțimea vizitatorilor.

Nici nu se punea problema unei evadări. Atmosfera de afară era încărcată cu cianură, iar Pământul se afla la o distanță de 717 807 080 000 000 000 kilometri.

Billy era expus în grădina zoologică într-o ambianță care simula o locuință de pe Terra. Majoritatea obiectelor fuseseră furate din depozitul magazinelor Sears Roebuck din Iowa City, Iowa. Se găseau acolo un televizor în culori și o canapea extensibilă cu câte o măsuță la fiecare capăt, pe care se vedeau o scrumieră și o veioză. Mai erau și un bar mic cu două scaune înalte în fața tejghelei și o masă de biliard; întreaga pardoseală era acoperită cu o mochetă aurie, excepție făcând bucătăria, baia și capacul de fier al trapei din centrul podelei. Pe măsuța joasă din fața canapelei se vedeau niște reviste aranjate în evantai.

Mai era și un pick-up stereo. Pick-upul mergea, televizorul nu.

Pe ecranul televizorului fusese lipită o poză cu un cowboy care omora un alt cowboy. Așa merg lucrurile.

În interiorul domului nu erau niciun fel de pereți despărțitori și niciun colțișor unde Billy să se poată ascunde.

Obiectele sanitare din baie, verzi ca izma, se aflau sub privirile tuturor. Billy se sculă de pe canapea și se îndreptă spre toaletă să urineze. Mulțimea să înnebunească și nimic altceva.

Billy se spălă pe dinți, își fixă proteza dentară și se duse la bucătărie. Aragazul cu butelie, frigiderul și mașina de spălat vase erau și ele verzi ca izma. Pe ușa frigiderului era desenată o imagine. Frigiderul venise așa din fabrică. Poza reprezenta un cuplu din nebunii ani nouăzeci, pe o bicicletă pentru două persoane.

Billy privea acum poza și încerca să se gândească la ceva în legătură cu acest cuplu. Nu-i trecea prin minte nimic. După toate aparențele, oamenii aceștia doi nu-ți spuneau *nimic*.

Billy se înfruptă cu un mic dejun din conserve, își spălă cana, farfuria, cuțitul și furculița, lingurița și farfurioara, după care le așeză pe toate la locul lor. Apoi se apucă să facă niște exerciții de gimnastică pe care le învățase în armată – sărituri cu picioarele desfăcute, genuflexiuni, flotări abdominale. Majoritatea tralfamadorienilor n-aveau cum să știe că fața și corpul lui Billy nu erau frumoase. Își închipuiau despre el că era un specimen splendid. Lucrul acesta avea un efect plăcut asupra lui Billy, care pentru prima oară în viață începea să se simtă mândru de corpul său.

După terminarea exercițiilor făcu un duș și își tăie unghiile de la picioare. Se bărbieri și își pulverizză deodorant sub braț, în vreme ce un ghid de la grădina zoologică, aflat afară pe un podium, explica ce face Billy și în ce scop. Ghidul comunica prin telepatie, stând pur și simplu acolo și transmițând mulțimii gândurile pe calea undelor. Avea cu el pe podium un mic instrument cu un tablou de comandă, prin intermediul căruia îi tălmăcea lui Billy întrebările venite din mijlocul mulțimii.

Sosi și prima întrebare, din difuzorul de pe televizor:

— Vă simțiți bine aici?

— Cam tot atât de bine ca și pe Pământ, răspunse Billy, ceea ce era adevărat.

Pe Tralfamadore existau cinci sexe și fiecare îndeplinea o funcție necesară pentru crearea unui nou individ. Lui Billy i se părea că toți tralfamadorienii arătau identic – din cauză că la ei diferențele dintre sexe erau în a patra dimensiune.

Fiindcă veni vorba, în privința moralei, una din cele mai mari bombe primite de Billy de la tralfamadorieni a fost în legătură cu relațiile dintre sexe pe Pământ. Ei afirmau că echipajele de pe farfuriile zburătoare identificaseră pe Pământ nu mai puțin de *șapte sexe,* fiecare având un rol esențial în reproducere. Din nou Billy nu-și putea nicidecum imagina ce legătură ar avea cinci din cele șapte sexe cu zămislirea unui prunc, de vreme ce ele erau active doar în a patra dimensiune.

Tralfamadorienii încercară să-i dea lui Billy niște puncte de reper pentru a-l ajuta să-și imagineze sexele în dimensiunea invizibilă. Îi explicară că pe Pământ n-ar putea exista copii fără bărbați homosexuali. *Ar putea* însă exista copii fără femei lesbiene. N-ar putea exista copii fără femei peste șaizeci și cinci de ani. Însă *ar putea* exista copii fără bărbați peste șaizeci și cinci de ani. N-ar putea exista copii fără alți copii care trăiesc după naștere doar o oră sau chiar mai puțin. Și așa mai departe.

Pentru Billy toate acestea erau în limba păsărească.

Dar și pentru tralfamadorieni multe din cele spuse de Billy erau tot în limba păsărească. Ei nu-și puteau defel imagina cum concepea el timpul. Billy renunțase să le mai explice. Ghidul de afară era nevoit să le explice el, cum se pricepea mai bine.

Ghidul invita pe cei din mulțime să-și închipuie că într-o zi senină și strălucitoare priveau un lanț de munți aflat dincolo de întinderea unui deșert. Puteau vedea un pisc, o

pasăre sau un nor, o stâncă în fața lor sau chiar în adâncurile unui canion din spatele lor. Dar printre ei se afla și acest sărman pământean, al cărui cap era băgat într-o sferă de oțel de care nu va reuși nicicând să scape. Sfera era prevăzută cu un singur orificiu în dreptul unui ochi, iar de orificiu era sudată o țeavă de aproape doi metri; în această metaforă elaborată, Billy se afla de-abia la începutul nenorocirilor sale. Căci tot el urma să fie legat de un grilaj de oțel fixat la rândul său de un vagon platformă care aluneca pe șine. Iar el n-avea nicio posibilitate de a-și întoarce capul sau de a atinge țeava. Extremitatea țevii se sprijinea de un stativ cu două picioare fixat și el de platforma vagonului. Tot ce putea Billy să vadă se rezuma la punctul din capătul țevii. El habar n-avea că se afla pe platforma unui vagon, nici măcar nu știa că era ceva neobișnuit în tot ce i se întâmpla.

Uneori vagonul de-abia se mișca, alteori mergea extrem de repede, adeseori se oprea – urca și cobora, lua curbe și se avânta mai departe. Indiferent de ceea ce ar fi văzut Billy prin țeavă, el nu avea altceva de făcut decât să-și spună: „Asta-i viața".

Billy se așteptase ca tralfamadorienii să fie nedumeriți și alarmați de toate războaiele și celelalte forme de omor de pe Pământ. Se așteptase ca ei să se teamă ca nu cumva combinația de cruzime și înarmare spectaculoasă a pământenilor să distrugă până la urmă o parte din neprihănitul Univers sau poate chiar întreg Universul. Se așteptase la toate acestea din cauza cărților științifico-fantastice.

Dar nimeni nu pomeni de război până când Billy nu abordă el însuși subiectul. Cineva din mulțime îl întrebă prin intermediul ghidului care era lucrul cel mai important pe care îl învățase de când se afla pe Tralfamadore, iar Billy răspunse:

— Faptul că se poate ca toți locuitorii unei planete să trăiască în pace! După cum știți, încă de la începuturile timpului planeta de pe care vin a fost locul unor măceluri nesăbuite. Am văzut eu însumi cum propriii mei compatrioți, mândri la vremea aceea că stârpeau răul din lume, au aruncat niște școlărițe în apa clocotită dintr-un castel de apă.

Faptul era adevărat. Billy văzuse la Dresda cadavrele acestor fete.

— Iar când am fost în lagăr, noaptea aprindeam lumânări făcute din grăsimea unor ființe umane măcelărite de frații și tații acestor școlărițe din Dresda puse la fiert. E clar că pământenii sunt spaima Universului! Și dacă până în prezent Pământul n-a fost un pericol pentru celelalte planete, în scurt timp așa va fi. Așadar, dezvăluiți-mi secretul ca să-l pot duce cu mine pe Pământ și să salvez omenirea: cum poate domni pacea pe o planetă?

Billy simțea că vorbise cu înflăcărare. De aceea rămase surprins când îi văzu pe tralfamadorieni că-și fac mânuțele pumn ca să-și acopere ochii. Știa din experiența de până atunci ce însemna un asemenea gest: că vorbea tâmpenii.

— Nu vă supărați, puteți să-mi spuneți și mie, se adresă el, mult mai dezumflat, ghidului, care au fost de data asta tâmpeniile?

— Noi știm cum se sfârșește Universul, îl lămuri ghidul, și Pământul n-are niciun amestec în treaba asta, exceptând doar faptul că și *el* o să fie lichidat.

— Dar cum... cum se va sfârși Universul? se miră Billy.

— Noi îl vom arunca în aer tot făcând experiențe cu noi forme de combustibil pentru farfuriile zburătoare. Un pilot de încercare tralfamadorian va apăsa pe un starter și întreg Universul va dispărea.

Așa merg lucrurile.

— Dacă știți toate astea, zise Billy, de ce nu căutați un mod de-a preveni catastrofa? Nu-l puteți împiedica pe pilot să apese pe buton?

— A apăsat *dintotdeauna* și va apăsa mereu. Noi l-am lăsat *dintotdeauna* și-l vom lăsa mereu. Clipa este *structurată* exact în modul acesta.

— Atunci... ezită Billy, presupun că și ideea de-a pune capăt războaielor pe Pământ este tot o prostie.

— Bineînțeles.

— Cu toate acestea, pe planeta voastră domnește pacea.

— Astăzi da. Însă în alte zile avem și noi războaie la fel de crâncene ca acelea pe care le-ați văzut sau despre care ați citit. Iar noi nu putem interveni cu nimic, prin urmare pur și simplu refuzăm să le privim. Le ignorăm total. Ne petrecem eternitatea contemplând momentele plăcute – ca de pildă astăzi, aici, la grădina zoologică. Nu-i ăsta un moment plăcut?

— Este.

— Dacă ar depune un efort mai mare, și pământenii ar putea învăța de la noi un lucru: să nu dea atenție clipelor rele și să se concentreze doar asupra celor bune.

— Hmm, făcu Billy Pilgrim.

În seara aceea, la puțină vreme după ce îl fură somnul, Billy călători din nou în timp spre un alt moment, deosebit de plăcut: noaptea nunții sale cu Valencia, fosta domnișoară Merble. Ieșise din spital de șase luni. Se simțea foarte bine. Între timp absolvise Școala de optometrie din Ilium – al treilea din patruzeci și șapte.

Acum se afla în pat cu Valencia, la Cape Ann, Massachusetts, într-un apartament încântător, construit chiar unde se sfârșea cheiul. Dincolo de întinderea apei se vedeau luminile din Gloucester. Billy era deasupra Valenciei; făceau dragoste. Una dintre consecințele acestei activități avea să fie nașterea lui Robert Pilgrim, care în

liceu va constitui o adevărată problemă, dar care se va da pe brazdă mai târziu, ca membru al faimoaselor Berete Verzi.

Valencia nu călătorea în timp, avea în schimb o imaginație foarte vie. În vreme ce Billy se străduia s-o facă fericită, ea își închipuia că era o femeie celebră din paginile istoriei. Era regina Elisabeta I a Angliei, iar Billy, după toate probabilitățile, era Cristofor Columb.

Billy scoase un sunet slab, de balama ruginită. Tocmai își golise sămânța în pântecele Valenciei, aducându-și astfel partea lui de contribuție la confecționarea Beretei Verzi. Bineînțeles, după teoria tralfamadorienilor, Bereta Verde urma să aibă în total șapte părinți.

Billy își reluă acum locul lângă Valencia, dar fața extaziată a imensei lui soții nu-și schimbă expresia. El se lungi pe marginea saltelei cu mâinile sub cap. Acum era bogat. Fusese recompensat pentru că se însurase cu o fată pe care niciun om în toate mințile n-ar fi luat-o. Socrul lui îi dăruise un automobil Buick Roadmaster, nou-nouț, o casă complet automatizată și îl numise director la cea mai prosperă filială a firmei sale, filiala din Ilium, unde Billy se putea aștepta la un câștig de cel puțin treizeci de mii de dolari pe an. Nu era deloc rău. Tatăl lui fusese un simplu frizer.

Vorba maică-si: „Noi, Pilgrimii, știm să ne croim drumul în lume".

Luna de miere se scurse învăluită în misterele plăcute și neplăcute ale unei veri târzii din Noua Anglie. Apartamentul îndrăgostiților avea un perete romantic, numai uși cu canaturi de sticlă. Ușile dădeau spre un balcon, dincolo de care se întindea portul slinos.

Un trauler verde cu portocaliu, negru în întunericul nopții, trecu bolborosind și răpăind pe lângă balconul lor, la nici zece metri de patul nupțial. Se îndrepta spre mare numai cu farurile aprinse. Cala lui goală era ca o cutie de

rezonanță care amplifica și îngroșa cântecul motoarelor. Cheiul începu și el să cânte același cântec și în cele din urmă și tăblia de la căpătâiul mirilor se porni pe cântat. Și continuă să cânte mult timp după ce traulerul se pierdu în larg.

— Îți mulțumesc, spuse în sfârșit Valencia. Tăblia de la capul patului cânta ca un cor de țânțari.

— N-ai pentru ce.

— Mi-a plăcut.

Apoi ea începu să plângă.

— Ce s-a întâmplat?

— Sunt așa de fericită.

— Foarte bine.

— Credeam că n-o să mă ia nimeni de nevastă.

— Hmm, făcu Billy Pilgrim.

— O să slăbesc numai de dragul tău, continuă ea.

— Ce?

— O să țin regim. O să mă fac frumoasă pentru tine.

— Mie îmi placi așa cum ești.

— Vorbești serios?

— Foarte serios, o asigură Billy Pilgrim.

În călătoriile lui prin timp el văzuse o bună parte din căsnicia lor și știa că va fi cel puțin suportabilă până la sfârșit.

Acum, prin dreptul patului nupțial, trecea un iaht mare numit *Șeherezada*. Cântecul motoarelor era ca un sunet estompat de orgă. Pe vas ardeau toate luminile.

Doi tineri frumoși, un bărbat și o femeie în haine de seară, stăteau la pupă, lângă parapet și se iubeau; își iubeau visele și iubeau dâra de spumă care brăzda suprafața mării. Și ei erau în luna de miere. Erau Lance Rumfoord din Newport, Rhode Island, și mireasa lui, fosta domnișoară Cynthia Landry, care fusese o dragoste din copilărie a lui John F. Kennedy în Hyannis Port, Massachusetts.

Aici intervenea o mică coincidență. Mult mai târziu Billy Pilgrim avea să stea în aceeași rezervă de spital cu unchiul lui Rumfoord, profesorul Bertram Copeland Rumfoord de la Harvard, reputat istoric al Forțelor Aeriene ale Statelor Unite.

Când tinerii cei frumoși trecură, Valencia îl întrebă pe ciudatul ei soț despre război. Pentru o pământeancă era lucrul cel mai simplu să asocieze sexul și plăcerea cu războiul.

— Te gândești vreodată la război? spuse ea, punându-i mâna pe coapsă.

— Uneori, răspunse Billy Pilgrim.

— Uneori mă uit la tine, zise Valencia, și mă cuprinde senzația stranie că ești plin de secrete.

— Nu sunt, replică Billy.

Era, firește, o minciună. Nu povestise nimănui despre toate călătoriile lui în timp, despre Tralfamadore și așa mai departe.

— E normal să ai secrete în legătură cu războiul. Sau poate că nu secrete, ci lucruri despre care nu vrei să vorbești.

— Nicidecum.

— Știi? Sunt mândră c-ai fost soldat.

— Foarte bine.

— A fost chiar așa de îngrozitor?

— Uneori.

În acel moment lui Billy îi trecu prin minte un gând trăsnit. Adevărul lui îl făcu să tresară. Gândul acesta va fi un epitaf potrivit pentru Billy Pilgrim – ca și pentru mine, de altfel.

— Dacă aș vrea foarte tare, mi-ai povesti acum ceva despre război? întrebă Valencia.

Într-o mică ascunzătoare a imensului ei corp, ea strângea deja materiale pentru o Beretă Verde.

TOTUL
ERA
MINUNAT
ȘI
NIMIC
NU
DUREA

— Ar suna ca un vis, spuse Billy. De obicei visele altora nu prezintă interes.

— Te-am auzit povestindu-i odată tatei despre un pluton de execuție german.

Se referea la execuția sărmanului Edgar Derby.

— Hmm.

— Voi l-ați îngropat?

— Da.

— V-a văzut cu lopețile înainte de a fi împușcat?

— Da.

— Și a zis ceva?

— Nu.

— Îi era *frică*?

— Fusese drogat. Avea ochii sticloși.

— I-au prins de haină o țintă?

— O bucată de hârtie, preciză Billy, după care se dădu jos din pat, își ceru scuze, și o porni spre întunericul băii, la toaletă.

Bâjbâi cu mâna în căutarea comutatorului și, pipăind pereții aspri, își dădu seama că se întorsese în timp la anul 1944, aflându-se din nou în spitalul din lagăr.

Lumânarea din spital se stinsese. Bătrânul Edgar Derby adormise pe patul de campanie de lângă patul lui Billy. Billy se dăduse jos din pat și bâjbâia de-a lungul unui perete, încercând să găsească vreo modalitate de-a ieși afară ca să nu se scape pe el.

Pe neașteptate dădu de o ușă pe care o deschise, țâșnind ca din pușcă afară în noapte. De atâtea călătorii în timp și de atâta morfină, Billy se țăcănise de-a binelea. Se năpusti într-un gard de sârmă ghimpată care îl împunse într-o mulțime de locuri. Billy încercă să se tragă îndărăt, dar ghimpii nu-i dădeau drumul. Așadar, Billy începu un fel de

dans idiot cu gardul, făcând un pas încoace, unul încolo, reîntorcându-se apoi la locul de unde pornise.

De cealaltă parte a îngrăditurii, un prizonier rus ieșit și el în noapte ca să-și facă nevoile îl văzu pe Billy dansând. Se apropie de ciudata sperietoare de ciori, încercă să-i vorbească pe un ton blând, o întrebă din ce țară vine. Sperietoarea de ciori nu-i acordă nicio atenție, continuând să danseze. Așa că rusul desprinse ghimpii unul câte unul și sperietoarea de ciori se îndepărtă dansând în noapte, fără niciun cuvânt de mulțumire.

Rusul îi făcu semn cu mâna și strigă după el în rusește „La revedere".

Acolo, în noaptea lagărului, Billy își desfăcu șlițul de la pantaloni și se ușură îndelung, direct pe pământ. Apoi încercă, fără să reușească prea bine, să-l închidă la loc și începu să reflecteze la o nouă problemă: de unde oare venise și încotro să se ducă?

De undeva se auzeau în noapte gemete de durere. Neavând altceva mai bun de făcut, Billy o porni târâș în direcția lor. Se întreba și el oare ce nenorocire îi lovise pe cei care ieșiseră afară să se văicărească.

Fără să știe, Billy se apropia de spatele latrinei. Aceasta se compunea dintr-o balustradă sub care erau douăsprezece hârdaie. Balustrada era mărginită pe trei laturi de niște paravane din scânduri vechi și din tablă de la cutii de conserve. Partea rămasă liberă dădea spre peretele negru de carton gudronat al barăcii unde avusese loc ospățul.

Billy înainta de-a lungul paravanului și ajunse la un punct unde dădu cu ochii de un apel scris proaspăt cu pensula pe peretele de carton gudronat. Cuvintele erau scrise cu aceeași vopsea roz care dăduse strălucire decorului pentru *Cenușăreasa.*

Iată ce scria în mesaj:

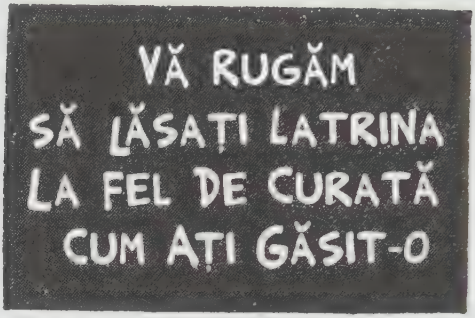

Simțurile lui Billy erau atât de tulburate, încât vedea cuvintele suspendate în aer, pictate parcă pe o cortină transparentă. Iar pe cortină se vedeau și splendide picățele de argint. De fapt, acestea erau capetele cuielor cu care fusese prins cartonul gudronat de peretele barăcii. Billy nu-și putea imagina cum stătea cortina atârnată în gol și bănuia că această cortină fermecată și văicăreala dramatică țineau de o ceremonie religioasă, de care el habar n-avea.

Billy aruncă o privire în latrină. De acolo veneau tânguielile. Latrina era înțesată cu americani care își dăduseră jos pantalonii. Banchetul de bun-venit le transformase burțile în adevărați vulcani. Hârdaiele erau pline, unele fuseseră chiar răsturnate.

În apropierea lui Billy, un american se tânguia că dăduse tot afară din el, mai puțin creierul. După câteva clipe exclamă:

— S-a dus și el, s-a dus și el. Creierul, adică.

Americanul acela eram eu. Eu eram ăla. Autorul acestei cărți.

Clătinându-se pe picioare, Billy se depărtă de această viziune de infern. Trecu pe lângă trei englezi care priveau

de la distanță festivalul excrementelor. Erau cataleptici din cauza dezgustului.

— Încheie-te la pantaloni! ordonă unul dintre ei, când îl văzu pe Billy.

Așadar, Billy își trase șlițul. Cu totul accidental se pomeni la ușa micului spital. Intră pe ușă și se trezi din nou la Cape Ann, în luna de miere, întorcându-se de la baie în patul unde îl aștepta mireasa.

— Mi-a fost dor de tine, mărturisi Valencia.

— Și mie mi-a fost dor de tine, spuse Billy Pilgrim.

Billy și Valencia se culcară, cuibăriți unul într-altul ca două linguri, iar Billy o porni înapoi în timp până la călătoria cu trenul pe care o făcuse în 1944 – din Carolina de Sud, unde făcea manevre, până în Ilium, unde avea loc înmormântarea tatălui său. La ora aceea încă nu dăduse cu ochii nici de Europa, nici de front. Lucrurile se întâmplau pe vremea locomotivelor cu aburi.

Billy se văzu nevoit să schimbe o groază de trenuri. Toate erau trenuri personale. Vagoanele duhneau a cărbune, a tutun și a băutură raționalizată, a tot felul de emanații venind din burțile oamenilor îndopați cu hrană proastă, ca pe timp de război. Tapițeria de pe banchetele metalice era numai țepi și Billy nu reuși să doarmă prea mult. De-abia când mai rămăseseră trei ore până la Ilium, se cufundă într-un somn adânc, cu picioarele lăbărțate spre intrarea în vagonul-restaurant.

Însoțitorul de vagon îl trezi când ajunseră în Ilium.

Clătinându-se pe picioare, Billy coborî din tren ducându-și ranița și apoi se opri pe peron, lângă însoțitor, încercând să se trezească.

— Ați tras un pui de somn, așa-i? întrebă însoțitorul.

— Așa-i, răspunse Billy.

— Mamă, Doamne, exclamă însoțitorul holbându-se la șlițul de la pantalonii lui, dar știu că ați avut un vis, nu glumă!

La trei dimineața, în noaptea când lui Billy i se dăduse morfină, în spitalul din lagăr doi englezi vânjoși aduceau încă un bolnav. Era pirpiriu. Se numea Paul Lazzaro, hoțul cu fața ciupită de vărsat din Cicero, Illinois. Fusese prins furând țigări de sub perna unui englez.

Englezul, buimac de somn, îi rupsese brațul lui Lazzaro și-l bătuse până acesta își pierduse cunoștința.

Englezul cu pricina dădea acum o mână de ajutor celorlalți să-l care pe Lazzaro. Avea păr roșu aprins și era complet lipsit de sprâncene. În piesă fusese zâna în albastru, nașa Cenușăresei. Acum tocmai îl sprijinea pe Lazzaro cu o mână pe după umeri, iar cu cealaltă închidea ușa după ei.

— Nu cântărește nici cât un pui de găină, zise el.

Englezul care îl ținea pe Lazzaro de picioare era colonelul care îl turtise pe Billy făcându-i injecția cu morfină.

Nașa Cenușăresei, zâna, era jenată și vădit supărată:

— Dacă aș fi știut că am de-a face cu un pui nenorocit, zise, n-aș fi dat așa de tare.

— Hmm.

Nașa-zână își exprimă deschis opinia că toți prizonierii americani erau dezgustători. Lipsiți de vlagă, împuțiți, văicăreți – o adunătură puturoasă de haimanale, de hoți smiorcăiți.

— Sunt mai rău decât toți blestemații din lagărul ăsta la un loc.

— Într-adevăr, se pare că sunt o șleahtă de vagabonzi, conchise colonelul.

Acum în încăpere își făcu apariția un maior neamț. Îi considera pe englezi prieteni apropiați, îi vizita aproape zilnic, juca diverse jocuri cu ei, le vorbea despre istoria Germaniei, cânta la pianul lor, le dădea lecții de germană. De nenumărate ori le mărturisea că, dacă nu s-ar fi

bucurat de compania unor oameni civilizați ca ei, de mult și-ar fi pierdut mințile. Vorbea o engleză impecabilă.

Se scuză pentru faptul că englezii trebuiau să-i suporte pe soldații americani. Le dădu însă asigurări că nu vor fi deranjați mai mult de o zi, două, întrucât americanii urmau să fie expediați la Dresda ca mână de lucru. Adusese cu el un studiu publicat de Asociația germană a personalului închisorilor. Era un raport privind comportarea soldaților americani ca prizonieri de război în Germania. Fusese scris de un fost american, care ajunsese să dețină funcții importante la Ministerul german al propagandei. Se numea Howard W. Campbell, jr. Mai târziu se va spânzura în celula unde aștepta să fie judecat pentru crime de război.

Așa merg lucrurile.

În timp ce colonelul britanic fixa la loc brațul rupt al lui Lazzaro și pregătea ghipsul, maiorul neamț începu să traducă fragmente din studiul lui Howard W. Campbell, jr. Cândva, Campbell fusese un dramaturg destul de cunoscut. Cartea sa începea astfel:

America este țara cea mai bogată de pe întreg globul pământesc, dar în majoritatea lor locuitorii ei sunt oameni săraci, iar americanii săraci ajung să se urască pe ei înșiși. După cum spunea umoristul american Kin Hubbard, „Nu-i nicio rușine să fii sărac, dar nu-i mai puțin adevărat că de fapt este". În realitate, deși America este o națiune de oameni săraci, pentru un american a fi sărac înseamnă o nelegiuire. Toate celelalte națiuni pomenesc în legendele lor populare despre oameni săraci, care sunt însă extrem de virtuoși și înțelepți și de aceea mai demni de stimă decât cei puternici și cu bani mulți. Dar săracii din America nu spun despre ei astfel de lucruri. Ei se iau în derâdere și îi ridică în slăvi pe cei care s-au căpătuit. E

foarte probabil că pe zidurile tuturor cârciumilor nenorocite, ai căror proprietari sunt și ei niște sărmani nenorociți, să dați cu ochii de afișe cu următoarea întrebare cinică: „Dacă ești așa de deștept, de ce n-ai bani?" în asemenea locuri veți mai vedea și un steguleț american, mic cât o palmă de copil – lipit de un băț din cele folosite pentru acadele, înfipt în casa de marcat.

Unii susțineau că autorul studiului, de loc din Schenectady, New York, ar fi obținut la testul de inteligență cel mai înalt punctaj în comparație cu toți ceilalți criminali de război care fuseseră puși față-n față cu moartea prin spânzurare. Așa merg lucrurile.

Ca toate ființele umane de pretutindeni, arăta studiul în continuare, *americanii cred multe lucruri care sunt evident niște neadevăruri. Cel mai nociv neadevăr este că orice american se poate îmbogăți ușor. Ei nu vor să recunoască niciodată ce greu se fac de fapt banii, motiv pentru care cei fără bani se învinovățesc pe ei înșiși pentru sărăcia lor. Această învinovățire lăuntrică s-a dovedit o adevărată comoară pentru cei bogați și puternici, care, atât pe cale oficială, cât și particulară, au făcut pentru săracii lor mai puțin decât orice altă clasă conducătoare începând, să zicem, cu epoca lui Napoleon.*

Din America ne-au venit până acum o mulțime de noutăți. Dintre acestea, cea mai surprinzătoare, un lucru absolut fără precedent, este o masă de săraci lipsiți de orice demnitate. Ei nu se iubesc unul pe altul pentru că nu se iubesc pe ei înșiși. Odată înțeles acest lucru, comportamentul respingător al soldaților americani în închisorile germane încetează să mai fie un mister.

Howard W. Campbell, jr. comenta acum uniforma soldaților americani în cel de-al doilea război mondial:

În decursul istoriei, absolut toate armatele, indiferent dacă au fost sau nu prospere, au încercat să-și echipeze

până și pe cei mai de rând soldați în așa fel încât să apară în ochii lor și ai celorlalți într-o postură impozantă de experți stilați în ale băuturii, în arta amorului, în jafuri și omoruri fulgerătoare. Cu toate acestea, armata americană își trimite ostașii să lupte și să moară îmbrăcați într-o variantă ușor modificată a unui costum de toate zilele, croit în mod evident pentru altcineva, niște haine sterilizate, dar necălcate, primite de pomană de la niște filantropi, care, ținându-se de nas, distribuie îmbrăcăminte beților din mahalale.

Când un ofițer spilcuit se adresează unui asemenea vagabond ponosit îi vorbește pe un ton aspru, dojenitor, cum e firesc să vorbească un ofițer. Numai că disprețul ofițerului nu este, ca în alte armate, un gest de afectare paternă. Este o veritabilă expresie a urii față de săraci, care în afară de ei înșiși nu au pe cine să învinovățească pentru nenorocirea lor.

Orice comandant de închisoare care are de-a face pentru prima oară cu soldații americani trebuie avertizat: să nu se aștepte la dragoste frățească, nici măcar între frați; nu va exista niciun fel de solidaritate între indivizi. Fiecare se va comporta ca un copil îmbufnat, care adesea își va dori moartea.

Campbell dădea în continuare amănunte din experiența nemților cu soldații americani luați prizonieri. Dintre toți prizonierii de război, spunea Campbell, soldații americani erau cei care se autocompătimeau cel mai mult, se ajutau cel mai puțin între ei și erau cei mai murdari. Se dovedeau incapabili să organizeze ei singuri o acțiune concertată. Disprețuiau orice conducător ales din rândurile lor, refuzau să-l urmeze sau să-i dea ascultare pe motiv că el nu e cu nimic mai presus decât ei și că ar face mai bine să nu-și mai dea atâta importanță.

Și așa mai departe. Billy Pilgrim adormi din nou și se trezi văduv, în casa lui pustie din Ilium. Fiica lui, Barbara, îi reproșa că trimitea ziarelor scrisori ridicole.

— Ai auzit ce-am spus? îl întrebă Barbara. Era din nou 1968.

— Bineînțeles. Moțăise până atunci.

— Dacă ai de gând să te comporți ca un copil, poate că vom fi și noi nevoiți să te tratăm ca pe-un copil.

— Nu asta urmează, preciză Billy.

— Vedem noi ce urmează. Barbara, un munte de femeie, își cuprinse brațele cu amândouă mâinile. Aici e groaznic de frig. Merge căldura?

— Căldura?

— Cuptorul – cazanul ăla de la subsol, instalația pentru aerul fierbinte care iese prin orificiile astea. Nu cred că funcționează.

— Poate că nu.

— Nu ți-e frig?

— N-am observat.

— Doamne Sfinte, chiar că ești ca un copil. Dacă te lăsăm singur aici, o să mori de frig, o să mori de foame.

Și așa mai departe. Avea o adevărată plăcere să-i răpească, în numele dragostei, și ultima fărâmă de demnitate.

Barbara chemă un instalator, apoi îl sili pe Billy să se bage în pat, îl obligă să promită că va sta sub pătura electrică până când se va da drumul la căldură. Fixă dispozitivul de reglare a temperaturii păturii la ultimul semn și, drept urmare, foarte curând patul lui Billy se încinse ca un cuptor de copt pâine.

După ce Barbara plecă trântind ușa, Billy o porni din nou în timp spre grădina zoologică de pe Tralfamadore. Tocmai i se adusese de pe Pământ o pereche. Aceasta era Montana Wildhack, stea de cinema.

Montana se mai afla încă sub efectul puternic al sedativelor. Niște tralfamadorieni cu măști de gaze o aduseră înăuntru, o așezară pe canapeaua galbenă a lui Billy și se retraseră prin camera de depresurizare. Mulțimea imensă de afară era încântată. Se doborâseră toate recordurile privind numărul de vizitatori. Toți doreau să vadă cum se împerechează pământenii.

Bineînțeles, Montana era goală, la fel ca și Billy. Întâmplător, Billy se putea mândri cu un penis ieșit cu totul din comun. Te miri cui i-e dat să aibă așa ceva.

La un moment dat ea își flutură agitată pleoapele. Genele erau ca niște bice care loveau în neștire.

— Unde sunt? întrebă ea.

— Totul e-n regulă, o liniști Billy cu blândețe. Te rog, nu te teme.

Montana își pierduse cunoștința încă de la începutul călătoriei prin Cosmos. Tralfamadorienii nu îi vorbiseră și nici nu i se arătaseră. Ultimul lucru de care își mai aducea aminte era că făcea plajă la marginea unei piscine în Palm Springs, California. Montana avea doar douăzeci de ani. În jurul gâtului purta un lanț de argint de care-i atârna, între sâni, un medalion în formă de inimă.

Își întoarse capul și dădu cu ochii de mulțimea uriașă de tralfamadorieni aflați de cealaltă parte a pereților domului. Ei o aplaudau deschizându-și și închizându-și rapid pumnii mici, verzi.

Montana începu să țipe ca din gură de șarpe.

Toți pumnii mici și verzi se închiseră brusc, căci groaza Montanei era ceva foarte neplăcut la vedere. Paznicul-șef al grădinii zoologice ordonă unui macaragiu care se afla prin preajmă să lase o acoperitoare albastră peste dom, simulând astfel căderea nopții pe Pământ. Noaptea

adevărată venea peste grădina zoologică doar pentru o oră la fiecare șaizeci și două de ore pământești.

Billy aprinse o veioză. Venind de la o singură sursă, lumina scotea puternic în relief detaliile baroce ale trupului Montanei. Billy își aminti de fantastica arhitectură a Dresdei înainte de bombardament.

Cu timpul, Montana ajunse să-l iubească și să aibă încredere în Billy Pilgrim. El nu îndrăzni să se atingă de ea până când ea nu-și exprimă clar dorința. După ce se scurse aproximativ o săptămână măsurată în ore pământești de când se afla pe Tralfamadore, Montana, cu glas timid, îl rugă pe Billy să se culce cu ea. Ceea ce Billy făcu. A fost divin. Și Billy călători din nou în timp, de la acel pat dumnezeiesc, la un alt pat din 1968. Era patul lui din Ilium și pătura electrică se încinsese la maximum. Era leoarcă de sudoare. Își aminti vag că fiica lui îl pusese în pat și îi spusese să nu se miște de-acolo până nu se repară instalația de încălzire.

Cineva ciocănea la ușă.

— Cine-i? întrebă Billy.

— Instalatorul.

— Ce-i?

— Am terminat. Acuși o să se simtă căldura.

— Bine.

— Un șobolan a ros un fir de la termostat.

— Fir-ar să fie!

Billy adulmecă aerul din jur. Patul fierbinte mirosea ca o pivniță plină de ciuperci. De vină era visul cu Montana Wildhack.

A doua zi dimineața, după visul cu Montana, Billy luă hotărârea să se întoarcă la biroul lui din marele complex comercial. Ca de obicei, afacerile mergeau strună. Asistenții lui se descurcau onorabil. Rămaseră cu toții surprinși

să-l vadă. Fiica lui le spusese că s-ar putea ca Billy să nu-și mai exercite niciodată meseria.

Dar Billy intră sprinten în cabinetul de consultații și ceru să-i fie trimis primul pacient. Așadar, îi trimiseră pe cineva – un băiat de doisprezece ani însoțit de mama lui, văduvă. Nu erau de prin partea locului, se mutaseră de curând în oraș. Billy îi întrebă câte ceva despre ei, află că tatăl băiatului murise în Vietnam – în celebra bătălie de cinci zile pentru dealul 875 de lângă Dakto. Așa merg lucrurile.

În timp ce îl examina, Billy îi povesti băiatului, printre altele, despre aventurile lui pe Tralfamadore, îl asigură pe orfan că tatăl lui mai trăiește încă în niște momente pe care băiatul le va putea vedea de nenumărate ori.

— Nu-i așa că-i o mângâiere? întrebă Billy. Și cam pe-aici pe undeva, mama băiatului ieși din cabinet și îi spuse secretarei că în mod cert Billy își pierduse mințile. Billy fu dus acasă. Fiica lui îl întrebă din nou:

— Tată, tată, tată – ce-o să *ne facem* noi cu tine?

Șase

Ascultați:

Billy Pilgrim spune că a plecat la Dresda, în Germania, chiar în ziua de după noaptea petrecută în spitalul din sectorul britanic, aflat în centrul lagărului de exterminare pentru prizonieri ruși. Billy se sculă în zorii acelei zile de ianuarie. Micul spital improvizat nu avea niciun fel de ferestre, iar lumânările spectrale se consumaseră de mult. Așadar, singura lumină care se vedea pătrundea prin găurile de cuie din pereți și pe lângă dreptunghiul ușii prost fixate. Mărunțelul Paul Lazzaro, cu brațul rupt, sforăia pe un pat. Edgar Derby, profesorul de liceu care până la urmă va muri împușcat, sforăia pe un alt pat.

Billy se ridică în capul oaselor. Habar n-avea în ce an era sau pe ce planetă se găsea. Indiferent însă de numele planetei, era un frig strașnic. Dar nu frigul îl trezise pe Billy, ci un fel de magnetism animal care îl făcea să tremure și să simtă furnicături în tot corpul. Avea și o febră musculară de parcă ar fi făcut antrenamente toată noaptea.

Magnetismul venea de undeva din spatele lui. Dacă ar fi trebuit să ghicească sursa, Billy ar fi zis că pe perete atârna cu capul în jos un liliac vampir.

Înainte de-a se întoarce să vadă despre ce era vorba, Billy se trase spre capătul patului. N-avea chef ca animalul să-i cadă drept în față și, cine știe, să-i scoată ochii cu ghearele sau să-i înhațe nasul lui mare. De-abia acum își întoarse capul. Sursa magnetismului semăna într-adevăr

cu un liliac. Era haina de impresar a lui Billy, cu gulerul ei de blană. Stătea atârnată de un cui.

Billy se trase din nou cu spatele spre ea, aruncându-i priviri peste umăr, simțind cum crește magnetismul. Apoi se întoarse cu fața spre ea, ridicându-se în patru labe pe pat și îndrăzni s-o pipăie de sus până jos. Căuta sursa exactă a radiațiilor.

Dădu în sfârșit de două surse mici, două protuberanțe ascunse în căptușeală, la doi centimetri una de cealaltă. Una era ca un bob de mazăre. Cealaltă avea forma unei potcoave micuțe. Billy primi un mesaj prin intermediul radiațiilor. I se spunea să nu încerce să afle ce reprezintă acele protuberanțe. Era sfătuit să se mulțumească cu a ști că ele pot săvârși adevărate minuni, cu condiția să nu stăruie să le afle natura. Billy Pilgrim n-avea nimic împotrivă. Era recunoscător. Era fericit.

Billy mai trase un pui de somn și se trezi tot în spitalul din lagăr. Soarele era în înaltul cerului. De afară se auzeau ca de pe Golgota tot felul de sunete făcute de niște oameni vânjoși, care săpau în pământul tare ca piatra găuri în care să înfigă bârne înalte. Englezii ridicau o nouă latrină. Își abandonaseră vechea latrină – precum și teatrul, locul unde se ținuse banchetul, lăsându-le americanilor.

Prin spital trecură clătinându-se șase englezi cu o masă de biliard pe care era un vraf de saltele. Le mutau în dormitorul rezervat personalului sanitar. În urma lor venea alt englez, care își trăgea după el salteaua și căra o țintă pentru jocul cu săgeți.

Omul cu ținta era Nașa, zâna în albastru, care îl lovise pe mărunțelul Paul Lazzaro. El se opri lângă patul lui Lazzaro și îl întrebă cum se mai simte.

Lazzaro îl amenință că după război o să tocmească pe cineva să-l omoare.

— Chiar așa?

— Ai făcut o mare greșeală, continuă Lazzaro. Când cineva îndrăznește să se atingă de mine, e mai bine să mă omoare, că dacă nu, am eu grijă să moară el.

Zâna albastră mai știa și ea câte ceva în privința asta. Îi adresă lui Lazzaro un zâmbet grijuliu.

— Mai e destul timp să te omor *eu* pe *tine,* zise ea, dacă reușești să mă convingi că e lucrul cel mai cuminte.

— Du-te-n pizda mă-tii!

— De-acolo vin! răspunse Nașa zână.

Nașa zână își văzu mai departe de drum, cu un aer amuzat, de superioritate. După plecarea ei, Lazzaro se jură în fața lui Billy și a sărmanului Edgar Derby că o să se răzbune el și că dulce mai e răzbunarea.

— E lucrul cel mai dulce de pe pământ, preciză Lazzaro. Să-ndrăznească să mă calce pe coadă careva, zise el, și pe crucea mea că-și va blestema ziua când l-a făcut mă-sa. Eu mă sparg de râs. Mă doare-n cot dacă-i vorba de vreun gagiu sau de vreo gagică. Președintele Statelor Unite să fie, și tot îi vin de petrecanie. Să mă fi văzut ce i-am făcut odată unui câine!

— Unui câine? se miră Billy.

— Potaia afurisită s-a repezit și m-a mușcat. Atunci am luat o bucată de carne și am scos arcul dintr-un deșteptător. Am tăiat arcul în bucățele mici. Am ascuțit bucățelele la capete. Aveau un tăiș ca lamele de ras. Le-am înfipt adânc în carne. Și am trecut pe lângă locul unde era legat câinele. Javra, iar să mă-nhațe. Eu i-am zis: „Vino-ncoa', cuțu, cuțu – hai să ne împrietenim. Să nu mai fim dușmani. Mie mi-a trecut supărarea". Și el m-a crezut.

— Chiar te-a crezut?

— I-am aruncat carnea. S-a repezit și-a înfulecat-o dintr-o înghițitură. Am așteptat cam vreo zece minute. Acum ochii lui Lazzaro începură să strălucească. Și n-am stat mult,

că a și început să-i năvălească sângele pe gură. Javra a început să urle și să se tăvălească de parcă ar fi avut cuțite înfipte pe dinafară, nu pe dinăuntru. După aia a încercat să se sfâșie cu dinții ca să-și tragă afară măruntaiele. M-a apucat râsul și i-am zis: „Bine faci. Sfârtecă-ți mațele, băiatu'. Dacă vrei să știi, *eu* ți-am băgat toate cuțitele astea".

Așa merg lucrurile.

— Dacă te întreabă vreodată cineva care-i treaba cea mai plăcută în viață..., spuse Lazzaro, să știi că-i răzbunarea.

Mai târziu, când Dresda a fost distrusă, cu totul întâmplător, Lazzaro n-a jubilat. N-avea nimic cu nemții, a declarat el. Și a mai declarat că lui îi plăcea să-și lichideze dușmanii pe rând, unul câte unul. Se mândrea cu faptul că nu se atinsese în viața lui de cineva care-și vedea de treabă.

— Nimeni n-a-ncasat-o de la Lazzaro, se lăuda el, dacă nu și-a căutat-o singur cu lumânarea.

Sărmanul Edgar Derby, profesorul de liceu, intră și el în conversație. Îl întrebă pe Lazzaro dacă avea de gând să-i dea și zânei albastre să mănânce friptură cu arcuri de ceas.

— Pe dracu'! exclamă Lazzaro.

— E de două ori cât tine, spuse Derby, care, evident, avea și el o statură destul de impunătoare.

— Mărimea nu face două parale.

— Ai de gând să-l împuști?

— O să pun pe alții să-l împuște, precizează Lazzaro. După război o să se ducă acasă. O s-o facă pe eroul. Toate gagicile o să fie grămadă pe el. O să se așeze și el la casa lui. O să mai treacă niște ani. Și atunci, într-o bună zi, cineva o să-i bată la ușă. El o să deschidă ușa și-o să dea cu ochii de-un necunoscut. Necunoscutul o să-l întrebe dacă el e cutare și cutare. Când o să spună că da, necunoscutul o să-i zică: „M-a trimis Paul Lazzaro". Și o să-și scoată revolverul și

o să-l împuște drept în sulă. Necunoscutul o să-l mai lase câteva secunde să se gândească cine e Paul Lazzaro și cum va fi viața de-aci înainte fără prețiosul mădular. După care o să-i tragă un glonț în burtă și-o să se care. Așa merg lucrurile.

Lazzaro zicea că poate tocmi niște indivizi care, pentru o mie de dolari plus cheltuielile de deplasare, sunt în stare să lichideze pe oricine, oriunde s-ar afla. Avea în cap o listă întreagă, spunea el.

Derby îl întrebă cine erau cei de pe listă și el îi răspunse:

— Mai bine vezi să nu nimerești și tu printre ei. Să nu mă calci pe coadă, asta-i tot. Urmă un moment de tăcere, apoi Lazzaro adăugă: și să-mi lași în pace prietenii.

— Ai și prieteni? dori să afle Derby.

— Din război? întrebă Lazzaro. Îhî – am avut un prieten în război. A murit.

Așa merg lucrurile.

— Păcat. Ochii lui Lazzaro sclipiră din nou.

— Mda. M-am împrietenit cu el în vagonul de marfă. Îl chema Roland Weary. A murit în brațele mele.

Apoi, arătând cu mâna sănătoasă spre Billy, adăugă:

— A murit din cauza imbecilului ăsta. Și i-am promis că după război o să găsesc eu pe cineva să-l împuște pe idiot.

Gestul cu mâna anulase tot ce-ar fi intenționat să spună Billy Pilgrim.

— Nu pune la inimă, băiete, îl îmbărbătă Lazzaro. Bucură-te de viață cât mai ai timp. Poate vreo cinci, zece, cincisprezece sau douăzeci de ani n-o să se întâmple nimic. Da' să-ți spună el, tata, ceva: de câte ori o să sune soneria, să trimiți pe altcineva să deschidă ușa.

Billy Pilgrim susține acum că, într-adevăr, ăsta-i va fi sfârșitul. Călătorind în timp, își văzuse de multe ori propria moarte și înregistrase pe bandă de magnetofon

toate amănuntele. Banda este închisă împreună cu alte lucruri de preț în seiful său personal de la Banca Națională de Comerț din Ilium, susține el.

Banda începe așa: *Eu, Billy Pilgrim, voi muri, am murit și întotdeauna voi muri la 13 februarie 1976.*

În ziua morții sale, spune Billy, se va afla la Chicago, pentru a vorbi unei mulțimi imense despre farfuriile zburătoare și despre adevărata natură a timpului. Locuiește tot în Ilium. Ca să ajungă la Chicago, se văzuse nevoit să treacă trei frontiere. Statele Unite ale Americii fuseseră balcanizate, divizate în douăzeci de națiuni mici, pentru ca niciodată să nu mai constituie un pericol pentru pacea lumii. Deasupra orașului Chicago, chinezii înfuriați lansaseră o bombă cu hidrogen. Așa merg lucrurile. Acum totul aici e nou-nouț.

Billy se adresează unui numeros auditoriu pe un teren de baseball acoperit de un dom geodezic. Drapelul țării se află în spatele lui. Pe drapel se vede un taur pe o întindere verde.

Billy prezice că propria sa moarte va avea loc peste cel mult o oră. Râde și invită și mulțimea să râdă cu el.

— Trebuia de mult să fiu mort, afirmă el. Cu mulți ani în urmă, continuă, o anumită persoană a făgăduit că va pune pe cineva să mă omoare. Persoana aceea e acum în vârstă și locuiește nu departe de-aici. E la curent cu toată publicitatea care s-a făcut în legătură cu sosirea mea în frumosul dumneavoastră oraș. E dement. În seara aceasta își va ține făgăduiala.

Izbucnesc proteste din partea ascultătorilor. Billy Pilgrim îi dojenește.

— Dacă protestați, dacă vi se pare că moartea e ceva atât de îngrozitor, înseamnă că n-ați înțeles nicio vorbă din tot ce v-am spus. Și aici își încheie cuvântarea, așa cum

își încheie toate cuvântările, spunând: „Adio, bun-găsit! Adio, bun-găsit!"

Când părăsește scena, în jurul lui se formează un cerc de polițiști. Polițiștii îl apără ca să nu fie strivit de imensa lui popularitate. Din 1945 nu s-au mai făcut amenințări la adresa vieții lui. Polițiștii îi acordă voluntar protecție. Doresc cu ardoare să stea toată seara cerc în jurul lui, cu armele pregătite.

— Nu, nu-i nevoie, le spune el liniștit. E timpul să vă duceți acasă la neveste și la copii, iar pentru mine e timpul să mă cufund puțin în somnul morții – după care să trăiesc din nou.

Exact în acest moment fruntea lui Billy apare în vizorul unei arme puternice cu laser. Arma se îndreaptă spre el din umbra lojei rezervate presei. În clipa următoare Billy Pilgrim e mort. Așa merg lucrurile.

Așadar, Billy are prilejul să vadă pentru un timp cum arată moartea. E doar o lumină violetă și un zumzet. Nu se mai află acolo nimeni altcineva. Nici măcar Billy Pilgrim.

Apoi Billy se întoarce din nou la viață, ajungând înapoi la o oră după ce Lazzaro îl amenințase cu moartea, în 1945. I se spune să se dea jos din pat și să se îmbrace că nu mai are nimic. El, Lazzaro și bietul Edgar Derby trebuie să se ducă în sala de teatru unde sunt și ceilalți americani. Acolo își vor desemna un șef din rândurile lor, prin vot secret, în cadrul unui scrutin liber.

Billy, Lazzaro și bietul Edgar Derby tocmai traversau curtea lagărului îndreptându-se spre teatru. Billy își ducea paltonașul de parcă ar fi fost un manșon de damă. Îl ținea înfășurat strâns în jurul mâinilor. El era clovnul principal într-un travesti al celebrei picturi în ulei intitulate *Spiritul anilor '76*.

Edgar Derby compunea în minte scrisori în care îi spunea soției sale că era bine, sănătos, că ea n-avea de ce să-și

facă griji, că războiul era pe sfârșite, că în curând se va întoarce acasă.

Lazzaro vorbea cu el însuși despre cei pe care îi va lichida după război, despre loviturile nemaipomenite pe care le va da, despre femeile pe care le va fute, cu sau fără voia lor. Dacă ar fi fost câine vagabond într-un oraș, cu siguranță că l-ar fi împușcat vreun polițist și i-ar fi trimis capul la un laborator să vadă dacă nu cumva a fost turbat. Așa merg lucrurile.

Chiar în apropierea teatrului dădură cu ochii de un englez care săpa un șănțuleț în pământ cu călcâiul cizmei. Marca hotarul dintre americani și englezi. Billy, Lazzaro și Derby nu aveau de ce să întrebe ce însemna acea linie. Era un simbol cunoscut încă din copilărie.

Teatrul era pardosit cu trupurile americanilor, care se cuibăriseră unii într-alții ca niște linguri. Majoritatea americanilor fie dormeau, fie erau cuprinși de amorțeală. Le dârdâiau până și mațele goale.

— Închide dracului ușa aia, strigă cineva la Billy. Te-ai născut în staul?

Billy o închise, își scoase o mână din manșon și atinse o sobă. Era rece ca gheața. Decorul pentru *Cenușăreasa* rămăsese tot acolo. Draperiile azurii atârnau de arcadele vopsite în roz țipător. Tot acolo erau și tronurile aurii și falsul orologiu ale cărui arătătoare erau fixate la miezul nopții. Condurii Cenușăresei, de fapt niște cizme de pilot vopsite argintiu, zăceau răsturnați unul lângă celălalt sub un tron auriu.

Billy, sărmanul Edgar Derby și Lazzaro se aflaseră în spital când britanicii împărțiseră pături și saltele, așa că ei n-aveau de nici unele. Trebuiau să improvizeze ceva. Singurul spațiu disponibil era pe scenă. Prin urmare, se urcară toți trei acolo, smulseră draperiile azurii și înjghebară niște culcușuri.

Chircit în cuibul său azuriu, Billy se trezi holbându-se sub un tron, la încălțările argintii ale Cenușăresei și în clipa aceea își aminti că pantofii lui erau ferfeniță și că avea nevoie de niște bocanci. N-avea niciun chef să-și părăsească cuibul, dar cu un efort o porni în patru labe, se așeză jos și probă bocancii.

Îi veneau perfect. Billy Pilgrim era Cenușăreasa și Cenușăreasa era Billy Pilgrim.

La un moment dat, șeful englezilor ținu parcă o predică despre igiena personală și apoi urmă un scrutin liber. Cel puțin jumătate din americani rămaseră moțăind. Englezul se urcase pe scenă și ciocănea cu un băț falnic pe brațul unuia din tronuri strigând:

— Băieți, băieți, băieți – puțină atenție, vă rog. Și așa mai departe.

Iată ce zicea englezul despre supraviețuire: „Dacă nu te mai interesează cum arăți, înseamnă că sfârșitul ți-e aproape".

Le povesti că văzuse câțiva oameni murind în felul următor:

— Au încetat să mai stea drept, apoi au încetat să se mai bărbierească sau să se mai spele, apoi au încetat să mai coboare din pat, au încetat să mai vorbească și apoi au murit. Un singur lucru se poate spune în favoarea acestei metode: este în mod evident un mod foarte ușor de a-ți da duhul fără nicio durere.

Așa merg lucrurile.

Englezul mai adăugă că, atunci când fusese luat prizonier, făcuse în sinea lui următorul legământ: să se spele pe dinți de două ori pe zi, să se bărbierească o dată pe zi, să se spele pe față și pe mâini înainte de fiecare masă și după ce merge la latrină, să-și lustruiască pantofii o dată pe zi, să facă gimnastică cel puțin o jumătate de oră în

fiecare dimineață și apoi să-și ușureze intestinele, să se uite des în oglindă și să-și evalueze sincer aspectul, în special în ceea ce privește ținuta.

Billy Pilgrim auzea toate acestea în timp ce stătea culcat în cuibul său. El nu-i vedea englezului fața, doar gleznele.

— Vă invidiez, băieți, zise englezul. Cineva pufni în râs. Billy se întreba care să fi fost poanta.

— Voi, băieți, veți pleca după-amiază la Dresda – un oraș frumos, după câte-am auzit. Nu veți mai sta închiși, așa ca noi. Veți fi dincolo de gratii, acolo unde pulsează viața și unde hrana va fi fără discuție mai îndestulătoare decât la noi. Permiteți-mi să strecor aici și o notă personală: de cinci ani n-am mai văzut un copac sau o floare, o femeie sau un copil, un câine sau o pisică, un loc de agrement sau o ființă umană care să facă o muncă utilă.

Și, pentru că veni vorba, să nu vă temeți de bombe. Dresda e oraș deschis. Nu e apărat și nu are nici industrie și nici concentrări cât de cât importante de trupe.

Și, la un moment dat, bătrânul Edgar Derby se trezi ales șeful americanilor. Englezul ceruse propuneri de la cei din sală, dar nimeni nu-și exprimă opinia. Prin urmare, îl propuse pe Derby, lăudându-l pentru maturitatea și îndelungata sa experiență în relațiile cu oamenii; întrucât nu mai existau alte propuneri, lista fu declarată închisă.

— Sunteți cu toții de acord?

Doi sau trei inși răspunseră îhî!

Apoi bătrânul Derby ținu și el, sărmanul, o scurtă cuvântare. Mulțumi englezului pentru sfaturile lui utile și făgădui că le va urma întocmai. Adăugă că fără îndoială toți americanii vor proceda la fel. Și mai spuse că acum prima lui responsabilitate va fi să facă tot posibilul pentru ca toți oamenii lui să revină cu bine la casele lor.

— Mai du-te-n mă-ta, murmură Paul Lazzaro în cuibul său azuriu. Du-te dracu' și te culcă!

În ziua aceea temperatura urcă surprinzător. Pe la vremea prânzului aerul era înmiresmat. Nemții aduseră supă și pâine în două cărucioare trase de prizonieri ruși. Englezii trimiseră și ei cafea naturală, zahăr, marmeladă, țigări și trabucuri, iar ușile teatrului rămaseră deschise ca să intre căldura.

Americanii începură să se simtă mult mai bine. Acum erau în stare să mănânce fără să mai iasă afară tot la două minute. Și curând sosi ora plecării la Dresda. Americanii ieșiră din lagărul englezilor mărșăluind, destul de chipeși la înfățișare. Din nou, Billy Pilgrim era cel care conducea parada. Acum avea ghete argintii, un manșon și o bucată de draperie azurie, pe care o purta în chip de togă. Avea și barbă. La fel ca și bietul Edgar Derby, care mergea alături de el. Derby își imagina că scria scrisori familiei și mișca necontenit din buze.

Dragă Margaret,

Astăzi plecăm la Dresda. Să nu-ți faci griji. Orașul acesta nu va fi bombardat. E un oraș deschis. La prânz au fost alegeri. Și ce să vezi?

Și așa mai departe.

Se întoarseră iarăși la stația de triaj a închisorii. Veniseră în două vagoane și acum aveau să plece în patru vagoane, mult mai confortabil. Văzură din nou vagabondul mort. Zăcea țeapăn în bălăriile de lângă linie. Se chircise ca un făt, încercând chiar în moarte să se cuibărească, lipit de alții. Dar nu mai erau alți oameni. Stătea cuibărit pe pământ și zgură. Cineva îi luase bocancii. Picioarele-i desculțe arătau vinete, ca de fildeș. Într-un fel era bine că murise. Așa merg lucrurile.

Drumul până la Dresda a fost o adevărată plăcere. A durat doar două ore. De data aceasta stomacurile chircite erau pline ochi. Prin gurile de ventilație intrau soarele și aerul blând. În plus, americanii primiseră de la englezi o mulțime de țigări.

Au sosit la Dresda la ora cinci după-amiază. Când s-au deschis vagoanele, în cadrul ușilor a apărut unul dintre cele mai frumoase orașe pe care le văzuseră vreodată americanii. În depărtare, linia orizontului se profila alambicată, voluptuoasă, absurdă și încântătoare. Pentru Billy Pilgrim era asemenea unei imagini a Paradisului, făurită în anii copilăriei.

Chiar în spatele lui, cineva din vagon exclamă „Oz". Acela eram eu. Eu eram ăla. Singurul oraș pe care îl mai văzusem până atunci fusese Indianapolis, Indiana.

Toate celelalte orașe mari ale Germaniei fuseseră bombardate și pârjolite cu sălbăticie. De Dresda nu se atinsese nimeni. În fiecare zi sirenele se porneau să urle infernal, iar oamenii coborau în beciuri și ascultau știrile la radio, întotdeauna avioanele aveau o țintă precisă - Leipzig, Chemnitz, Plauen și alte asemenea locuri. Așa merg lucrurile.

La Dresda se mai auzea și acum șuieratul vesel al aburului de la sistemul de încălzire centrală. Pe străzi treceau zdrăngănind tramvaiele. Telefoanele sunau și avea cine să ridice receptoarele. Luminile se aprindeau și se stingeau la țăcănitul întrerupătoarelor. Erau deschise și teatrele și restaurantele. Funcționa și o grădină zoologică. Principalele întreprinderi producătoare din oraș erau profilate pe medicamente, produse alimentare și țigări.

Acum, în ultimele clipe ale după-amiezei, oamenii se întorceau la casele lor după o zi de muncă. Erau obosiți.

Opt locuitori ai Dresdei înaintau printre spaghetele de oțel ale triajului. Purtau cu toții uniforme noi. Depuseseră

jurământul militar doar cu o zi înainte. Doi dintre ei erau veterani, ciuruiți de gloanțe în Rusia, ceilalți erau fie tineri, fie bărbați trecuți de vârstă mijlocie. Misiunea lor era să supravegheze o sută de prizonieri americani care urmau să fie folosiți ca mâna de lucru. Din grupă făceau parte și un bunic cu nepotul lui. Bunicul era arhitect.

Cei opt se apropiau încruntați de vagoanele de marfă unde se aflau prizonierii pe care trebuiau să-i ia sub tutelă. Știau prea bine cât de jalnic și de ridicol arătau ei înșiși. Unul dintre ei avea realmente o proteză în loc de picior și pe lângă pușcă mai ducea și un baston. Totuși, trebuia să impună respect și ascultare unor infanteriști americani înalți, țanțoși, sângeroși, care de-abia se întorseseră din focul luptei.

Și în momentul acela dădură cu ochii de Billy Pilgrim în toga lui albastră, cu cizmele argintii și cu mâinile în manșon. Arăta de cel puțin șaizeci de ani. Lângă Billy se afla mărunțelul Paul Lazzaro cu un braț rupt. Fierbea de turbare. Lângă Lazzaro stătea bietul profesor de liceu, bătrânul Edgar Derby, copleșit de un jalnic patriotism, de maturitatea vârstei și de o închipuită înțelepciune. Și așa mai departe.

Cei opt locuitori ridicoli ai Dresdei s-au convins mai întâi că cele o sută de ființe ridicole sunt într-adevăr soldați americani veniți de pe front. La început au zâmbit, apoi au izbucnit în râs. Groaza lor se evaporase. N-aveau de ce să se teamă. În fața lor se aflau niște ființe umane mai jalnice și mai nătânge decât ei. Adevărate personaje de operetă.

Și personajele de operetă ieșiră pe porțile triajului și o porniră mărșăluind pe străzile Dresdei. Billy Pilgrim era steaua numărul unu. El conducea parada. Pe trotuare erau mii de oameni care se îndreptau spre casele lor după o zi de muncă. Erau cu toții slabi și palizi din cauză că de doi ani se hrăneau aproape numai cu cartofi. Fericiți de

aerul blând al zilei, oamenii nu se așteptaseră ca după-amiaza să le mai aducă vreo altă bucurie. Și iată că din senin era rost de distracție.

Billy nici nu băgă în seamă mulțimea de ochi care îl socoteau atât de amuzant. Era vrăjit de arhitectura orașului. Amorași surâzători împleteau ghirlande deasupra ferestrelor. De pe cornișele împodobite cu ghirlande priveau pe furiș la Billy fauni pehlivani și nimfe goale. Printre pergamente deschise, scoici, bambuși și alte ornamente, țopăiau maimuțe de piatră.

Billy, cu amintirile lui despre viitor, știa că peste aproximativ treizeci de zile orașul va fi făcut fărâme și apoi pârjolit. Mai știa și că în curând majoritatea celor ce se zgâiau acum la el vor fi morți. Așa merg lucrurile.

Și Billy continua să mărșăluiască frecându-și mâinile de manșon. Tot agitându-se în întunecimea fierbinte a manșonului, degetele deveniră curioase în privința celor două protuberanțe din căptușeala hainei de impresar. Pătrunseră în interiorul căptușelii. Pipăiră protuberanțele, cea în formă de mazăre și cea în formă de potcoavă. Parada se opri la o intersecție. Semaforul era pe roșu.

La respectivul colț, printre pietonii din primul rând se afla și un chirurg care operase toată ziua aceea. Era civil, dar avea alură de militar. Participase la două războaie mondiale. Aspectul lui Billy îl scandaliza, în special după ce paznicii îl lămuriră că Billy era american. După părerea lui, Billy dovedea un gust execrabil și probabil că își bătuse mult capul ca să se costumeze în asemenea hal.

Chirurgul știa englezește și i se adresă lui Billy:

— După cum s-ar zice, găsești că războiul e ceva extrem de comic.

Billy se uită la el cu o privire vagă. Pentru moment Billy nu mai știa nici unde se afla, și nici cum ajunsese

acolo. Nici prin cap nu-i trecea că oamenii ar putea crede că o face pe măscăriciul. Bineînțeles, Soarta îl costumase așa – Soarta, și o infimă dorință de supraviețuire.

— Te așteptai să râdem? îl întrebă chirurgul.

Chirurgul cerea un fel de satisfacție. Billy era victima unei mistificări. El dorea să fie amabil, să fie de ajutor dacă se putea, dar resursele îi erau insuficiente. În sfârșit, degetele apucară cele două obiecte din căptușeala hainei. Billy hotărî să le arate chirurgului.

— Ai crezut că o să ne facă plăcere să vedem cum îți bați joc de noi? continuă chirurgul. Și te mândrești că reprezinți America în felul acesta?

Billy scoase o mână afară din manșon și deschise pumnul chiar sub nasul chirurgului. În palmă ieșiră la iveală un diamant de două carate și o bucată de proteză dentară. Proteza era un produs artizanal respingător, de culoarea argintului, a perlei și a mandarinei. Billy zâmbi.

Parada luă țanțoș poziție de drepți și, bălăbănindu-se, se urni din loc deșirându-se spre poarta abatorului din Dresda. Abatorul nu mai cunoștea forfota de altădată. Ființele umane, în majoritatea lor soldați, omorâseră, mâncaseră și digeraseră aproape toate copitatele din Germania. Așa merg lucrurile.

Americanii fuseseră repartizați în clădirea a cincea, dincolo de poartă. Clădirea era un cub de beton cu uși glisante în față și în spate. Fusese construită drept loc de adăpostit porcii înainte de tăiere. Acum urma să servească drept casă unui grup de o sută de prizonieri americani plecați de mult de-acasă. În interior se găseau paturi de cazarmă, două sobe pântecoase și un robinet pentru apă. În spate era latrina, care consta dintr-o bară metalică în chip de balustradă, cu niște hârdaie dedesubt.

Deasupra intrării în clădire era o cifră mare. Cifra *cinci*. Înainte de-a li se permite să pătrundă în interior, singurul

paznic care vorbea englezește îi sfătui pe americani să memoreze noua lor adresă, pentru eventualitatea că vreunul dintre ei s-ar fi rătăcit prin marele oraș. Adresa era simplă: S*chlachthof-fünf. Schlachthof* însemna abator. *Fünf* nu era decât bătrâna, binecunoscuta cifră *cinci*.

Șapte

Douăzeci și cinci de ani mai târziu, Billy Pilgrim se urcă la bordul unui avion pe aeroportul din Ilium. Știa că avionul se va prăbuși, dar nu voia să se facă de râs spunând lucrul acesta și altora. Avionul urma să-l ducă pe Billy împreună cu alți douăzeci și opt de optometriști la un congres în Montreal.

Soția lui, Valencia, rămăsese jos, iar Lionel Merble, socrul lui, stătea prins în centura de siguranță, în fotoliul de lângă el.

Lionel Merble era ca o mașinărie. Bineînțeles, tralfamadorienii susțin că toate ființele și plantele din Univers sunt niște mașinării. Pe ei îi amuză faptul că așa de mulți pământeni se simt ofensați de ideea de-a fi socotiți niște mașinării.

În aeroport, mașinăria denumită Valencia Merble Pilgrim se înfrupta dintr-o ciocolată și făcea cu mâna în semn de rămas-bun.

Avionul decolă fără niciun fel de dificultate. Așa era structurată respectiva clipă. La bord se afla și un cvartet vocal. Cei patru cântăreți erau tot optometriști. Își luaseră numele de Scop, un acronim de la „secături cu ochii-n patru".

După ce se asigură că avionul ajunsese cu bine în înaltul cerului, mașinăria care era socrul lui Billy ceru membrilor cvartetului să-i cânte melodia lui preferată. Ei știau ce dorea, și-i dădură drumul cu un cântecel cam fără perdea care suna cam așa:

Singur în celulă zac.
Și-n izmene mă tot cac.
Coaiele-mi atârnă leneș până la podea.
Mă uit la jalnicu-mi cârnat,
De care ea m-a tot mușcat.
Ah, în veci o poloneză n-oi mai regula!

Socrul lui Billy să se tăvălească de râs, nu alta; după care îi rugă să-i mai cânte și un alt cântecel care îi plăcea lui. Așadar, se apucară și-i cântară un cântec al minerilor polonezi din Pennsylvania:

Eu și Mike scoatem cărbune,
Al naibii ce ne distrăm!
După ce luăm bani, pe bune,
Munca dracului o dăm!

Apropo de Polonia: cam la trei zile după sosirea sa la Dresda, Billy Pilgrim asistase cu totul întâmplător la spânzurarea unui polonez într-o piață publică. S-a nimerit ca, îndreptându-se spre locul de muncă, la scurt timp după asfințit, Billy împreună cu alți câțiva prizonieri să dea cu ochii în fața unui stadion de o spânzurătoare și o mică mulțime de oameni strânși în jurul ei. Polonezul era un muncitor agricol spânzurat pentru că făcuse dragoste cu o nemțoaică. Așa merg lucrurile.

Știind că avionul urma curând să se prăbușească, Billy închise ochii și călători în timp înapoi în anul 1944. Se afla din nou în pădurea din Luxemburg, cu „cei trei muschetari". Roland Weary îl zgâlțâia și-l izbea cu capul de trunchiul unui copac.

— Mergeți, fără mine, fraților, se ruga Billy Pilgrim.

Când avionul se izbi de vârful muntelui Sugarbush din statul Vermont, cvartetul vocal de la bord tocmai cânta

„Așteaptă până o răsări soarele, Nelly". Toți cei din avion își pierdură viața, în afară de Billy și de copilot. Așa merg lucrurile.

Primii ajunși la locul catastrofei au fost niște tineri austrieci, instructori de schi din celebra stațiune alpină aflată mai în vale. Tinerii vorbeau între ei nemțește și cercetau fiecare cadavru în parte. Purtau pe cap cagule împotriva vântului, negre, cu două găuri în dreptul ochilor și în creștet cu un moț roșu. Arătau ca niște păpuși negre de cârpă, ca niște oameni albi care se mascaseră în negri ca să stârnească râsul.

Billy avea o fractură de craniu, dar nu-și pierduse cunoștința. Nu știa unde se află. Își mișca necontenit buzele și una din păpușile negre se aplecă și își apropie urechea, să audă care îi erau ultimele cuvinte înaintea morții.

Billy credea că păpușile negre de cârpa aveau vreo legătură cu cel de-al doilea război mondial și le șopti adresa: *Schlachthof-fünf.*

Tinerii austrieci îl coborâră pe Billy din vârful muntelui Sugarbush cu o sanie. Direcționau sania cu ajutorul unor frânghii și cereau pârtie scoțând niște iodlere melodioase. Aproape de poalele muntelui pârtia cobora abrupt pe lângă pilonii unui telescaun. Billy privea în sus la tinerii în costume mulate, viu colorate, cu bocanci și ochelari enormi, care treceau legănându-se pe cer în niște scaune galbene. Presupunea că prezența lor acolo trebuia să fie legată de o nouă și surprinzătoare fază a celui de-al doilea război mondial. Lui îi era egal. Lui Billy totul îi era egal.

Îl transportară într-un mic spital particular. Un renumit chirurg veni tocmai de la Boston și îl operă pe creier timp de trei ore. Billy rămase inconștient vreme de două zile și visă milioane de lucruri, dintre care unele adevărate. Singurele adevăruri erau călătoriile în timp.

Unul dintre lucrurile adevărate a fost prima lui seară la abator. El și sărmanul Edgar Derby împingeau un cărucior gol cu două roți pe poteca plină cu gunoaie dintre țarcurile pentru vite, rămase acum pustii. Se duceau la bucătărie să ia cina pentru toți ceilalți. Erau păziți de un neamț de șaisprezece ani pe nume Werner Gluck. Osiile căruciorului erau unse cu grăsime de la animalele moarte. Așa stau lucrurile.

Soarele tocmai asfințise și contururile orașului se profilau întunecate pe fundalul roșiatic, ca niște stânci joase înconjurând întinderea pastorală care începea de la țarcurile goale de vite. Dresda era învăluită în beznă din cauză că, dintr-o clipă într-alta, se puteau ivi bombardierele. Așadar, Billy nu apucă să vadă unul dintre lucrurile cele mai vesele pe care le poate face un oraș atunci când apune soarele, și anume să se împodobească cu strălucirea luminilor aprinse una câte una.

Pe acolo trecea și un fluviu lat în care se puteau reflecta luminile și care ar fi dat un spor de frumusețe strălucirilor nocturne. Fluviul se numea Elba.

Tânărul paznic, Werner Gluck, era un băiețandru din Dresda. Până atunci nu mai fusese la abator și de aceea nu știa bine unde se găsea bucătăria. Era înalt și slab ca Billy, ar fi putut trece drept fratele lui mai mic. În realitate erau veri îndepărtați, un fapt pe care însă nu l-au aflat niciodată. Gluck era înarmat cu o muschetă înfiorător de grea, o piesă de muzeu care trăgea un singur foc, cu o țeavă octogonală, neghintuită. El îi montase și baionetă. Baioneta arăta ca o andrea lungă. Nu era prevăzută cu orificii pentru scurgerea sângelui.

Gluck îi conduse spre o clădire unde bănuia el că s-ar putea găsi bucătăria și deschise ușile glisante laterale. Numai că acolo nu se vedea nici urmă de bucătărie. Era

un vestiar care dădea într-o sală de dușuri și totul se afla învăluit într-un abur gros.

În încăpere se găseau aproximativ treizeci de fetișcane dezbrăcate. Erau nemțoaice, refugiate din orașul Breslau care fusese bombardat cu sălbăticie. De-abia sosiseră și ele la Dresda. Dresda gemea de refugiați.

Deci acolo erau fetele, cu cele mai intime părți ale corpului expuse la vedere, iar dincoace, în pragul ușii, cu ochii cât cepele, stăteau Gluck, Derby și Pilgrim – soldatul căruia de-abia îi mijiseră tuleiele, bătrânul profesor de liceu și măscăriciul cu togă și cizme argintii. Fetele începură să țipe. Încercară să-și ascundă goliciunea cu mâinile, se întoarseră cu spatele și reușiră să pară și mai frumoase.

Werner Gluck, care în viața lui nu mai văzuse o femeie goală, închise repede ușa. Nici Billy nu mai văzuse așa ceva. Pentru Derby, însă, nu era nicio noutate.

Când cei trei nătărăi dădură în sfârșit de bucătărie, a cărei principală destinație era să pregătească prânzul pentru muncitorii de la abator, tot personalul plecase acasă, cu excepția unei singure femei care îi aștepta nerăbdătoare. Era văduvă de război. Așa merg lucrurile. Își pusese deja paltonul și pălăria. Voia și ea să plece acasă, deși acasă n-o mai aștepta nimeni. Mănușile ei albe erau așezate una lângă alta pe tejgheaua de zinc.

Oprise pentru americani două oale uriașe cu supă. Supa era pe plită și fierbea molcom, la foc mic. Le mai pregătise și un morman de pâini negre.

Femeia îl întrebă pe Gluck dacă nu era mult prea tânăr pentru armată. El recunoscu că așa era.

Îl întrebă pe Derby dacă nu era mult prea bătrân pentru armată. El recunoscu că așa era.

Îl întrebă pe Billy Pilgrim ce însemna o asemenea costumație. Billy îi răspunse că habar n-avea. Încerca și el să se mai încălzească.

— S-au prăpădit toți soldații adevărați, remarcă ea.

Avea dreptate. Așa merg lucrurile.

Un alt lucru adevărat văzut de Billy, în timp ce zăcea lipsit de cunoștință în Vermont, fusese genul de muncă pe care el și ceilalți o avuseseră de făcut în Dresda în decursul lunii dinaintea distrugerii orașului. Spălau geamuri, măturau podelele, curățau closetele, puneau borcane în cutii și sigilau cutii mari de carton într-o fabrică unde se producea sirop de malț. Siropul era îmbogățit cu vitamine și săruri minerale. Se recomanda gravidelor.

Siropul semăna la gust cu o miere subțire cam afumată și toți cei care lucrau în fabrică se înfruptau din el cu lingurile cât era ziua de lungă. E drept că nu așteptau să nască, dar aveau și ei nevoie de vitamine și săruri minerale. Billy nu se atinse de sirop în prima zi de muncă, dar o mulțime de alți americani îi încercară gustul.

Billy începu să guste din el doar în ziua a doua. Prin toate cotloanele fabricii – pe grinzi, în sertare, în spatele radiatoarelor și așa mai departe – erau ascunse zeci de linguri. Fuseseră pitite în grabă de cei care se înfruptaseră din sirop și care auziseră pași apropiindu-se. A te atinge de sirop era considerat un delict.

În cea de-a doua zi, făcând curat în spatele unui radiator, Billy descoperi o lingură. Nu departe de el se afla un recipient cu sirop pus la răcit. Singura persoană care l-ar fi putut vedea pe Billy cu lingura era sărmanul Edgar Derby, care spăla o fereastră pe dinafară. Lingura era dintre cele mari. Billy o băgă iute în sirop, învârtind-o de câteva ori și făcând un fel de acadea lipicioasă. Apoi o băgă iute în gură.

Se scurse doar o clipă și toate celulele din corpul lui Billy începură să se agite cu lacomă recunoștință și vie aprobare.

Se auziră niște bătăi discrete în geam. De acolo, de la fereastră, Derby văzuse totul. Voia și el sirop.

Așadar, Billy îi făcu și lui o acadea. Deschise fereastra și băgă lingura în gura căscată a bătrânului Derby. Se scurse o clipă și Derby izbucni în plâns. Billy închise la loc fereastra și găsi iute o ascunzătoare pentru lingura lipicioasă. Se auzeau pași.

Opt

Cu două zile înainte de distrugerea Dresdei, americanii primiră vizita unui musafir deosebit de interesant în persoana lui Howard W. Campbell jr., un american devenit nazist. Campbell era cel care scrisese studiul despre comportarea deplorabilă a prizonierilor americani. Pentru moment abandonase cercetările cu privire la prizonierii de război. Venise la abator să recruteze oameni pentru o unitate militară germană denumită „Corpul american independent". Campbell era inventatorul și comandantul unității, care urma să lupte exclusiv pe frontul rusesc.

Campbell avea o înfățișare obișnuită, dar era costumat extravagant, într-o uniformă creație proprie. Purta o pălărie albă de texan și cizme negre de cowboy, garnisite cu svastici și stele. Era încorsetat într-un fel de salopetă colantă albastră, cu dungi galbene de la subțiori până jos la glezne. Sus pe braț purta un ecuson cu profilul lui Abraham Lincoln pe un fundal verde pal. Avea și o banderolă în jurul brațului, roșie, cu o svastică albastră într-un cerc alb.

Acum tocmai explica, în clădirea de beton destinată porcilor, semnificațiile acestei banderole.

Billy Pilgrim avea niște arsuri groaznice la stomac, din cauză că toată ziua la fabrică se înfruptase din siropul de malț. De durere ochii i se umpluseră de lacrimi, prin urmare imaginea lui Campbell era distorsionată de aceste lentile unduitoare din lacrimi sărate.

— Albastrul reprezintă cerul Americii, spunea Campbell. Albul simbolizează rasa deschizătoare de drumuri, care

a cucerit continentul, a asanat mlaștinile, a defrișat pădurile, a construit drumuri și poduri. Roșul reprezintă sângele patrioților americani, vărsat cu atâta abnegație în decursul timpului.

Ascultătorii lui Campbell moțăiau. Munciseră din greu la fabrica de sirop, apoi mărșăluiseră în frig, pe drumul lung spre casă. Erau costelivi, cu ochii duși în fundul capului. Pielea începuse să li se acopere de mici ulcerații. La fel și gurile, gâtlejurile și intestinele. Siropul de malț din care se înfruptaseră la fabrică conținea doar câteva din vitaminele și sărurile minerale necesare unui pământean.

Acum Campbell promitea americanilor mâncare copioasă, mușchi de vacă, piure de cartofi și plăcintă cu carne, dacă se vor înrola în Corpul independent.

— De îndată ce rușii vor fi înfrânți, continuă el, veți fi repatriați prin Elveția.

Nu se înregistrară niciun fel de reacții.

— Mai devreme sau mai târziu tot o să trebuiască să luptați împotriva comuniștilor, adăugă Campbell. De ce să nu-i dați gata încă de pe acum?

Și până la urmă se dovedi că Howard W. Campbell jr. nu avea să plece chiar fără niciun răspuns. Bătrânul Derby, sărmanul profesor de liceu, osânditul sorții, se sculă greoi în picioare pentru ceea ce urma să fie probabil cel mai frumos moment din viața lui. În această povestire aproape că nu există nici personaje principale și nici confruntări dramatice, întrucât toți cei pomeniți aici sunt niște amărâți, sătui de tot și de toate, niște sărmane jucării apatice, manevrate de forțe uriașe. La urma urmelor, una dintre principalele consecințe ale războiului este aceea că oamenilor li se taie elanul de-a mai deveni personaje principale. Dar în clipa aceea, bătrânul Derby devenise un asemenea personaj.

Poziția pe care și-o luase era aceea a unui boxer ametit de lovituri. Ținea capul în jos și pumnii aduși

înainte, așteptând să afle mai multe despre planul de atac al adversarului. Derby își ridică fruntea și îi spuse lui Campbell că e o viperă. Dar se corectă imediat. Preciză că viperele n-au nicio vină că sunt vipere, pe când Campbell *ar fi putut* să nu fie ceea ce era și că deci Campbell era ceva mult mai rău decât vipera – un șobolan sau chiar o căpușă.

Campbell zâmbi.

Derby vorbi emoționat despre forma americană de guvernământ, care oferă libertate, dreptate, posibilități de realizare și egalitate tuturor indivizilor. Spunea că nu există om care să nu-și dea bucuros viața pentru asemenea idealuri.

Mai vorbi și despre frăția dintre poporul rus și cel american, despre faptul că aceste două națiuni vor stârpi molima nazismului, care voia să contamineze întreaga lume.

Sirenele Dresdei începură să urle jalnic.

Americanii, paznicii și Campbell se refugiară într-un compartiment metalic pentru depozitarea cărnii, tăiat chiar în stâncă, sub abator. Acolo jos se ajungea pe o scară de fier cu uși metalice la ambele capete.

În încăperea subterană, de câteva cârlige de fier atârnau oi, vaci, porci și cai. Așa merg lucrurile. Mai rămâneseră mii de cârlige care așteptau goale. Temperatura se menținea scăzută în mod natural. Nu exista niciun fel de instalație frigorifică. Pentru iluminat se foloseau lumânări, încăperea fusese spoită și mirosea a fenol. De-a lungul pereților se înșirau niște bănci joase. Americanii se așezară pe ele, ștergând cu spinările varul de pe ziduri.

Howard W. Campbell jr. rămase în picioare, la fel ca paznicii. Discuta cu nemții într-o germană impecabilă. La vremea lui scrisese în germană mai multe poezii și piese de teatru care se bucuraseră de popularitate, și se căsătorise cu o celebră actriță germană pe nume Resi North. Acum ea era moartă, fusese ucisă în timpul unui spectacol pentru trupele din Crimeea. Așa merg lucrurile.

În noaptea aceea nu se întâmplă însă nimic deosebit. Deabia în noaptea următoare aveau să moară la Dresda aproape o sută treizeci de mii de oameni. Așa merg lucrurile. Billy începu să moțăie acolo, în încăperea pentru depozitat carne. Se pomeni prins din nou, cuvânt cu cuvânt, gest cu gest, în discuția avută cu fiica lui la începutul acestei povestiri.

— Tată, tată, zicea ea, ce-o să ne facem noi cu tine? Și așa mai departe.

— Știi pe cine aș fi în stare să omor? îl întrebă ea.

— Pe cine ai fi tu în stare să omori?

— Pe individul ăla, Kilgore Trout.

Firește, Kilgore Trout era și este scriitor de literatură științifico-fantastică. Billy nu numai că citise zeci de cărți scrise de Trout, dar se și împrietenise cu Trout atât cât se poate împrieteni cineva cu Trout, care e un om sarcastic.

Trout locuiește cu chirie într-un subsol din Ilium, cam la trei kilometri de frumoasa casă albă a lui Billy. Nici el singur nu știe câte romane a scris până acum – probabil că vreo șaptezeci și cinci. Așadar, Trout o duce de azi pe mâine, câștigându-și existența ca distribuitor de tiraj la ziarul *Ilium Gazette*. Se ocupă de băieții care vând ziare – intimidează, măgulește și trage pe sfoară niște bieți copii.

Billy îl întâlnise pentru prima oară în 1964. Billy tocmai trecea cu Cadillacul pe o alee dosnică din Ilium și deodată dădu cu ochii de o mulțime de băieți cu biciclete, care blocau drumul. Se ținea un fel de miting. Un bărbat cu barbă le predica ceva băieților. Omul părea temător și periculos totodată, și în mod evident foarte potrivit pentru slujba lui. Pe vremea aceea Trout avea șaizeci de ani. Le spunea puștilor să catadicsească să mai coboare de pe biciclete și să-i convingă pe clienți să se aboneze și la blestemata ediție de duminică. Le promitea băieților că cine va vinde în următoarele două luni cele mai multe abonamente pentru ediția de duminică va primi gratuit, fir-ar al dracu', pentru el și părinții lui, o excursie de șapte zile la Martha's Vineyard.

Și așa mai departe.

Unul dintre băieți era de fapt o fată. Ea se entuziasmă cel mai tare.

Figura paranoică a lui Trout îi era teribil de cunoscută lui Billy, care o văzuse pe supracopertele atâtor cărți. Dar, întâlnind-o pe neașteptate într-o alee din propriul lui oraș, Billy nu se dumirea de ce figura îi era atât de cunoscută. La început crezu că poate îl întâlnise pe țicnitul ăsta pe undeva la Dresda. Trout arăta leit ca un prizonier de război.

În acel moment fata ridică mâna.

— Domnule Trout, zise ea, dacă o să câștig, pot s-o iau și pe soră-mea?

— Cum s-o iei? se răsti Kilgore Trout. Crezi că banii cresc în pom?

În paranteză fie spus, Trout scrisese o carte despre un pom care făcea bani. Pomul avea bancnote de douăzeci de dolari în loc de frunze, obligațiuni în loc de flori și diamante în loc de fructe. Atrăgea o mulțime de oameni, care se omorau între ei la rădăcina lui, transformându-se astfel într-un foarte bun îngrășământ. Așa merg lucrurile.

Billy își parcă mașina pe alee și aștepta sfârșitul mitingului. Deși participanții începură să se risipească, Trout tot mai avea ceva de discutat cu unul dintre băieți. Băiatul voia să renunțe la slujbă pentru că era prea istovitoare, orele de muncă prea numeroase, iar plata prea mică. Pe Trout problema nu-l lăsa rece, deoarece dacă băiatul într-adevăr pleca, Trout trebuia să preia el însuși traseul acestuia până când avea să găsească un alt fraier.

— Tu ce ești? îl întrebă Trout pe băiat cu un ton disprețuitor. Vreo minune fără măruntaie?

Și acesta era tot titlul unei cărți de Trout: *Minunea fără măruntaie*. Era o carte despre un robot căruia îi mirosea rău gura și care deveni foarte simpatizat după ce se vindecă de această boală. Ceea ce făcea însă povestirea cu totul remarcabilă, ținând cont că fusese scrisă în 1932, era faptul

că ea prezicea folosirea pe scară largă a unor substanțe incendiare gelatinoase pentru exterminarea oamenilor.

Acestea erau aruncate din avioane de niște roboți. Roboții nu aveau nici conștiință și nici circuite care să le permită să-și imagineze ce se va întâmpla cu ființele umane de la sol.

Robotul principal din cartea lui Trout arăta exact ca o ființă umană, putea să vorbească, să danseze și așa mai departe, făcea curte fetelor. Și nimeni nu-i purta vreo pică pentru faptul că arunca peste oameni substanțe incendiare. În schimb, halitoza lui era considerată de neiertat. Până la urmă însă robotul reuși să scape de ea, după care dobândi simpatia întregii specii umane.

Trout pierdu în disputa cu băiatul care voia să renunțe la slujbă. Încercase el să-i amintească de toți milionarii care în copilărie vânduseră ziare, dar băiatul îi răspunse:

— Mda, dar pariez că s-au lăsat după o săptămână. E prea de tot să te lași tras pe sfoară în așa hal.

Și băiatul aruncă la picioarele lui Trout tolba sa plină de ziare, cu lista abonaților deasupra. Acum era de datoria lui Trout să distribuie aceste ziare. El nu avea mașină, nu avea nici bicicletă și se temea de câini ca de moarte.

De undeva se auzi lătratul unui dulău.

Tocmai când Trout, cu un aer lugubru, își lua tolba pe umăr, Billy Pilgrim se apropie de el.

— Domnule Trout...

— Ce doriți?

— Vă rog... nu cumva sunteți Kilgore Trout?

— Chiar el.

Trout bănuia că Billy venise cu vreo reclamație privind modul cum i se distribuiseră ziarele. Nu se gândea niciodată la faptul că mai era și scriitor, pentru simplul motiv că lumea nu-l lăsa să se vadă în această postură.

— Scriitorul?

— Ce anume?

Billy era convins că se înșelase.

— Există un scriitor cu numele de Kilgore Trout.

— Chiar există? Trout avea un aer nătâng și uluit.

— N-ați auzit de el?

Trout clătină din cap.

— Nimeni, absolut nimeni n-a auzit de el.

Billy îl ajută pe Trout să distribuie ziarele, oprind Cadillacul în fața tuturor caselor de pe listă. Billy își asumase toată responsabilitatea. El depista adresele și tot el le bifa. Mintea lui Trout rămăsese complet înmărmurită. Nu mai întâlnise până atunci un alt admirator al cărților sale, iar Billy era fără doar și poate un admirator extrem de avid.

Trout îi mărturisi că niciodată nu văzuse vreuna dintre cărțile lui expusă spre vânzare sau bucurându-se de reclame sau recenzii.

— În toți anii aceștia, conchise el, n-am făcut decât să deschid larg fereastra și să fac dragoste cu întreaga lume.

— Probabil că ați primit, fără îndoială, o mulțime de scrisori, spuse Billy. Eu unul am simțit de multe ori nevoia să vă scriu.

Trout ridică în sus degetul arătător.

— Una singură.

— Era o scrisoare elogioasă?

— Era scrisă de un dement, care zicea că ar trebui să devin președintele întregii lumi.

Mai târziu se dovedi că persoana care scrisese această scrisoare era Eliot Rosewater, prietenul lui Billy din spitalul veteranilor de lângă Lake Placid. Billy îi povesti lui Trout despre Rosewater.

— Fir-ar să fie! Eu credeam că e un puști de vreo paisprezece ani, zise Trout.

— E un bărbat în toată puterea cuvântului – a fost căpitan în timpul războiului.

— Dar scrie ca un puști de paisprezece ani, insistă Kilgore Trout.

Billy îl invită pe Trout la a optsprezecea aniversare a căsătoriei lui, care urma să aibă loc peste două zile. Acum petrecerea era în toi.

Trout se afla în sufrageria lui Billy și înfuleca niște gustări. Cu gura plină de brânză Philadelphia și de icre de somon, se întreținea cu nevasta unui optometrist. Într-un fel sau altul, toți invitații aveau tangență cu optometria, exceptându-l pe Trout. Tot el era singurul care nu purta ochelari. El constituia marea senzație a serii. Deși nimeni nu-i citise cărțile, erau cu toții emoționați să știe că aveau în mijlocul lor un scriitor în carne și oase.

Trout discuta acum cu o anume Maggie White, care renunțase la meseria ei de asistent stomatolog pentru a deveni menajera unui optometrist. Era foarte drăguță. Ultima carte pe care o citise fusese *Ivanhoe*.

Billy Pilgrim stătea pe-aproape și asculta, pipăind totodată ceva în buzunarul pantalonilor. Era un dar pe care se pregătea să-l ofere nevestei lui – o cutiuță de satin conținând un inel cu un safir în formă de stea. Inelul valora opt sute de dolari.

Adulația cu care era privit Trout, deși prostească și incultă, acționa asupra lui ca marijuana. Trout era fericit, gălăgios și îndrăzneț.

— Mă tem că nu prea citesc cât ar trebui, declară Maggie.

— Toți ne temem de câte ceva, replică Trout. Eu mă tem de cancer, de șobolani și de câini doberman.

— Deși ar trebui să știu, mărturisesc că nu știu, așa că permiteți-mi să vă întreb, continuă Maggie. Care e cea mai celebră carte a dumneavoastră?

— O carte despre funeraliile unui vestit bucătar francez.

— Pare ceva extrem de interesant.

— La funeralii participă toți marii bucătari ai lumii. E o ceremonie impunătoare.

Trout inventa subiectul pe măsură ce povestea.

— Înainte de-a se închide coșciugul, asistența îndoliată presară pe defunct pătrunjel și boia de ardei.

Așa merg lucrurile.

— Chiar așa s-a întâmplat? întrebă Maggie White.

Maggie era cam prostuță, dar avea harul senzațional de a te îndemna să faci copii. De cum o vedeau, bărbații simțeau pe loc dorința de a-i face câțiva copii. Până acum ea n-avea niciun copil. Folosea mijloace contraceptive.

— Firește că așa s-a întâmplat, o asigură Trout. Dacă aș scrie ceva ce nu s-a întâmplat în realitate și aș încerca să vând cele scrise, aș intra la pușcărie pentru fraudă!

Maggie îi dădu crezare.

— La așa ceva nu m-aș fi gândit.

— Nici acum nu-i prea târziu.

— E ca la reclame. În reclame trebuie să spui adevărul; dacă nu, o sfeclești.

— Exact. Se aplică aceleași legi.

— Credeți că s-ar putea să scrieți cândva și despre noi?

— Scriu despre tot ce mi se întâmplă.

— Înseamnă că trebuie să am grijă ce vorbesc.

— Asta cam așa-i. Și nu vă ascult numai eu. Ascultă și cineva de-acolo din cer. Și în ziua Judecății de Apoi ți se reamintesc toate câte ai spus și le-ai făcut. Dacă se dovedește că sunt lucruri rele și nu bune, cu atât mai rău, pentru că în cazul acesta rămâi veșnic pradă flăcărilor. Iar durerea pricinuită de flăcări nu se stinge niciodată.

Sărmana Maggie se făcu lividă. O crezuse și pe asta și rămase de-a dreptul împietrită.

Kilgore Trout izbucni în râs. O icră de somon îi zbură din gură și ateriză direct în decolteul lui Maggie.

În acea clipă un optometrist ceru să se facă liniște și rosti un toast în cinstea lui Billy și a Valenciei, a căror aniversare era. Conform programului, cvartetul vocal al optometriștilor, Scop, începu să cânte în timp ce invitații ciocneau paharele, iar Billy și Valencia se îmbrățișară îmbujorați. Ochii tuturor străluceau de emoție. Cântecul se intitula „Vechea mea gașcă".

Hei!, începea cântecul, *aș da orice să-mi revăd vechea gașcă.* Și așa mai departe. Puțin mai încolo urma: *Vă las pe toți cu bine, prieteni vechi și dragi, vă las pe toți cu bine, băieți și fete dragi. Vă aibă ceru-n pază.* Și așa mai departe.

Brusc, Billy Pilgrim se simți tulburat de cântec și de aniversare. Nu avusese nicicând prieteni vechi, băieți și fete dragi, dar în orice caz le simțea lipsa acum, când auzea inflexiunile dureroase, lente ale vocilor – acordurile deliberat false, tot mai false, insuportabil de false și apoi un acord sufocant de dulce, urmat din nou de niște acorduri false. Billy avu niște reacții psihosomatice foarte puternice la schimbările acordurilor. Gura i se umplu cu gust de limonadă, iar fața îi luă o expresie grotescă, de parcă cineva l-ar fi supus la cazne pe patul de tortură.

Arăta atât de straniu, încât la sfârșitul cântecului câțiva invitați își exprimară îngrijorarea. Se temeau ca nu cumva Billy să aibă un atac de cord, iar Billy părea să confirme acest lucru, căci se îndreptă spre un scaun și se așeză cu o figură descompusă.

Se făcu tăcere.

— Doamne Dumnezeule! exclamă Valencia, aplecându-se deasupra lui, Billy, te simți rău?

— Nu.

— Arăți îngrozitor.

— N-am nimic, crede-mă.

Și nici n-avea nimic, exceptând faptul că nu-și putea explica de ce cântecul acela îl afectase într-un mod atât

de grotesc. De ani de zile își închipuise că nu mai avea secrete față de el însuși. Și iată dovada că undeva, în adâncurile ființei lui, stătea ascuns un secret mare de tot, iar el nu-și putea imagina despre ce era vorba.

Văzând că obrajii lui Billy prindeau din nou culoare și că fața i se lumina de un zâmbet, invitații se împrăștiară din nou prin toată încăperea. Valencia rămase lângă el, iar Kilgore Trout, care din cauza celorlalți nu reușise să-l vadă pe Billy, se apropie cu o privire curioasă și pătrunzătoare.

— Arăți de parcă ai fi văzut o stafie, spuse Valencia.

— Prostii, zise Billy.

Nu văzuse decât ceea ce se afla într-adevăr în fața lui – figurile celor patru cântăreți, oameni obișnuiți, cu ochi blegi, nătângi sau chinuiți, după cum se trecea de la un acord dulce la unul fals și înapoi la unul dulce.

— Pot să-mi dau și eu cu părerea? interveni Kilgore Trout. Cred că te-ai uitat printr-o fereastră a timpului.

— Prin ce? întrebă Valencia.

— A văzut pe neașteptate trecutul sau viitorul. Am dreptate sau nu?

— Nu, răspunse Billy Pilgrim. Apoi se ridică în picioare, își băgă mâna în buzunar și acolo dădu peste cutiuța cu inelul. Scoase cutiuța și i-o dădu Valenciei cu aer absent. Intenționase să i-o ofere la sfârșitul cântecului, când toți ochii erau ațintiți asupra lor. Acum era de față doar Kilgore Trout.

— Pentru mine? se minună Valencia.

— Da.

— Dumnezeule! exclamă ea. Apoi repetă exclamația cu voce mai ridicată, ca s-o audă și alții.

Invitații se strânseră cerc în jurul ei, iar ea deschise cutia și cât pe ce să scoată un țipăt când văzu safirul în care sclipea o stea.

— Dumnezeule! zise ea și îi dădu lui Billy un sărut lung. După care adăugă: îți mulțumesc mult, mult de tot.

Urmară o mulțime de remarce despre bijuteriile minunate pe care Billy le dăduse Valenciei în decursul anilor.

— Doamne, zise Maggie White, Valencia are cel mai mare diamant pe care l-am văzut vreodată, dacă nu pun la socoteală ce-am văzut în filme. Se referea la diamantul adus de Billy din război.

Bucata de proteză dentară pe care Billy o găsise accidental în căptușeala hainei de impresar se afla în cutia cu butoni pentru cămăși din sertarul măsuței lui de toaletă. Billy avea o colecție minunată de butoni. Devenise o tradiție ca familia să-i dăruiască o pereche de butoni în fiecare an de Ziua Tatălui. Chiar în momentul acesta Billy purta niște butoni primiți cu o astfel de ocazie. Costaseră peste o sută de dolari. Erau făcuți din monede romane antice. Sus în dormitor avea o pereche de butoni reprezentând niște roți mici de ruletă care se învârteau. Mai avea o altă pereche cu un termometru adevărat și cu o busolă adevărată.

Billy o porni acum printre invitați – complet restabilit, după toate aparențele. Kilgore Trout îl urmărea pas cu pas, interesat să afle ce-și imaginase sau văzuse Billy. La urma urmelor, majoritatea romanelor lui Trout erau despre distorsionări ale timpului, percepții extrasenzoriale și alte asemenea lucruri neașteptate. Trout credea în ele și era dornic să culeagă dovezi ale existenței lor.

— Ai pus vreodată un câine să stea pe o oglindă mare așezată pe podea? îl întrebă Trout pe Billy.

— Nu.

— Câinele se va uita în jos și deodată își va da seama că sub el nu mai e nimic. Va crede că stă în aer și va sări cale de-o poștă.

— Chiar așa?

— Așa arătai dumneata adineauri – ca și cum din senin ți-ai fi dat seama că stai în aer.

Cvartetul vocal începu din nou să cânte. Și din nou Billy se simți supus la cazne. Emoțiile lui erau în mod evident asociate cu cei patru bărbați și cu cântecul lor.

Iată ce cântau ei când Billy începu să simtă că i se sfâșia totul în adâncul ființei:

Scumpă mai e carnea, scump e și-un colac,
Ce să mai mănânce azi omul sărac?
Soare, dă-mi o ploaie să pot să trăiesc,
Toate merg aiurea, mulți se și țicnesc,
Mi-am făcut o casă-n margine de drum,
Dar veni un fulger și mi-o arse scrum,
Ce atâta vorbă, ai ajuns sărac,
Scumpă mai e carnea, scump e și-un colac,
Ai de dus în cârcă saci de datorii,
Dar povara-i mare, nu poți s-o mai ții.

Și așa mai departe.

Billy se năpusti în sus pe scările care duceau la etajul frumoasei sale case albe.

Trout ar fi urcat cu Billy dacă acesta nu l-ar fi oprit. Billy pătrunse în camera de baie de la etaj, care era învăluită în întuneric, închise ușa și trase zăvorul. Treptat își dădu seama că nu era singur în încăpere. Era și fiul lui acolo.

— Tată? șopti fiul lui din întuneric.

Robert, viitoarea Beretă Verde, avea la vremea aceea șaptesprezece ani. Lui Billy îi era drag băiatul, dar nu știa mai nimic despre el. Nu-și putea împiedica gândul că nici nu prea aveai ce să știi despre Robert.

Billy apăsă pe întrerupător. Robert stătea pe toaletă, cu pantalonii de pijama lăsați în jos până la glezne. De gât îi atârna o chitară electrică. Și-o cumpărase chiar în ziua

aceea. Încă nu învățase să cânte la ea și de fapt nici n-a apucat să învețe vreodată. Chitara era de culoare roz sidefiu.

— Salut, băiete, îi zise Billy.

Billy se retrase în dormitorul lui, deși jos petrecerea era în toi. Se întinse pe pat și puse în funcțiune *Degetele Magice*. Salteaua începu să trepideze și de sub pat ieși speriat un câine. Câinele era Spot. Bătrânul Spot mai trăia încă pe vremea aceea. Spot se cuibări din nou într-un colț al camerei.

Billy reflectă adânc la efectul produs asupra lui de cvartetul vocal și descoperi o legătură cu o experiență trăită cu mulți ani în urmă. De data aceasta nu mai călători în timp până la clipa respectivă, ci o reconstitui din licăriri de memorie, după cum urmează:

Se afla jos, în încăperea de depozitat carne, chiar în noaptea când fusese distrusă Dresda. De deasupra se auzeau tot felul de sunete ca niște pași de uriași. Erau de fapt proiectilele bombelor explozive. Încăperea de depozitare a cărnii constituia un adăpost foarte sigur. Doar din când în când mai cădea de pe ziduri câte o ploaie de var. Acolo jos nu se aflau decât americanii, cei patru paznici, animalele atârnate în cârlige și nimeni altcineva. Restul paznicilor plecaseră cu puțin înainte de-a începe bombardamentul să se odihnească pe la casele lor. Au murit toți împreună cu familiile.

Așa merg lucrurile.

Fetele pe care le văzuse Billy la dușuri au murit și ele într-un adăpost mult mai puțin adânc, situat într-o altă zonă a țarcurilor pentru vite.

Așa merg lucrurile.

Unul dintre nemți se tot urca până în capul scărilor să vadă ce mai e pe-afară, apoi cobora și șușotea ceva la urechile celorlalți. Afară se dezlănțuise un adevărat potop de foc. Dresda se transformase într-o flacără uriașă. Flacăra devora întreaga lume organică, tot ce putea arde.

De-abia a doua zi la prânz au putut părăsi adăpostul. Când americanii și paznicii lor ieșiră la lumina zilei, cerul era negru de fum. Soarele, supărat, se transformase într-o minusculă gămălie de ac. Dresda arăta ca suprafața lunii – o aglomerare de minerale. Pietrele erau fierbinți. Cât vedeai cu ochii, toți oamenii zăceau morți.

Așa merg lucrurile.

Instinctiv, paznicii se strânseră laolaltă, rotindu-și ochii în toate părțile. Încercară când o expresie, când alta și nu rostiră niciun cuvânt, deși gurile li se căscau adesea. Parcă erau un cvartet vocal într-un film mut.

— Rămâneți cu bine, vechi prieteni dragi – s-ar fi zis că rosteau ei în cântecul lor; Rămâneți cu bine, băieți și fete dragi. Vă aibă Ceru-n pază!

— Povestește-mi ceva, îl rugă odată Montana Wildhack pe Billy Pilgrim în grădina zoologică de pe Tralfamadore.

Erau amândoi în pat, unul lângă altul. De data aceasta nu-i deranja nimeni. Domul fusese acoperit. Din când în când Montana, însărcinată în luna a șasea, prosperă și trandafirie, îi cerea alene lui Billy mici servicii. Firește, nu-l putea trimite să-i cumpere înghețată sau căpșune, de vreme ce atmosfera dincolo de pereții domului era încărcată cu cianură, iar cele mai apropiate locuri unde se găseau înghețată și căpșune erau la o distanță de milioane de ani lumină.

Putea în schimb să-l trimită până la frigiderul decorat cu poza cuplului de pe tandem care nu-ți spunea nimic, sau ca acum de pildă, putea să se pisicească rugându-l:

— Billy, iubitule, povestește-mi ceva.

— Dresda a fost distrusă în noaptea de 13 februarie 1945, începu Billy Pilgrim. Noi am ieșit din adăpost de-abia a doua zi. Billy îi povesti Montanei despre cei patru soldați nemți, care în uimirea și durerea lor semănau cu un cvartet vocal. Îi mai povesti și despre țarcurile pentru vite, cu gardurile, cu acoperișurile și ferestrele mistuite

de flăcări – și despre niște bușteni mici, carbonizați, care zăceau pretutindeni. Bușteniii erau oameni pe care îi înghițise potopul de foc. Așa merg lucrurile.

Billy îi povesti și ce se întâmplase cu clădirile ale căror contururi alambicate împodobiseră linia orizontului. Se prăbușiseră. Întâi arsese lemnăria, apoi se prăbușiseră zidurile, iar pietrele se rostogoliră unele peste altele, până când se adunară în niște movile frumos arcuite.

— Parcă eram pe Lună, spuse Billy Pilgrim.

Paznicii ordonară americanilor să se încoloneze în rânduri de câte patru, iar americanii se executară pe loc. Apoi coloana porni în marș spre clădirea pentru porci unde fuseseră cazați. Zidurile se mai țineau în picioare, dar nu mai existau nici ferestre și nici acoperiș, iar înăuntru totul era scrum și cenușă. De-abia atunci supraviețuitorii pricepură că rămăseseră fără apă și fără alimente și că, dacă voiau să supraviețuiască în continuare, trebuiau să străbată lanțul nesfârșit de movile de pe suprafața Lunii.

Ceea ce și făcură.

Movilele păreau line doar privite de la distanță. Dar cei care se cățărau pe ele se lămureau foarte curând că erau înșelătoare, colțuroase, fierbinți și adesea instabile, gata să se năruie la cel mai mic pas greșit, pentru a forma alte curbe, mai joase și mai stabile.

Cât timp expediția traversă suprafața Lunii, niciunul din membrii ei nu rosti prea multe cuvinte. Nici nu existau cuvinte potrivite. Un lucru era clar: că scopul fusese acela de a lichida pe toți oamenii din oraș, indiferent cine ar fi fost ei, și că orice supraviețuitor reprezenta o fisură în planul inițial. Pe Lună nu trebuia să existe oameni.

Niște avioane de vânătoare americane coborâră sub stratul de fum să vadă dacă jos mai mișca ceva. Îi văzură pe Billy și pe ceilalți. Mitralierele dădură drumul unei ploi de gloanțe, dar gloanțele nu-și atinseră ținta. Apoi

avioanele depistară alți oameni care înaintau pe malul fluviului și mitralierele începură din nou să răpăie. Câteva gloanțe nimeriră din plin. Așa merg lucrurile.

Ideea era să se pună cât mai repede capăt războiului.

Povestea lui Billy se sfârșea foarte ciudat, într-o suburbie a Dresdei neatinsă de foc și de explozii. La căderea nopții, paznicii și americanii ajunseră la un han care își aștepta musteriii cu ușile deschise. Înăuntru ardeau lumânări. În sala cea mare focul duduia în trei cămine. Mesele și scaunele goale își așteptau clienții, la fel și păturile cu așternut proaspăt de la etaj.

Hanul era ținut de un hangiu orb, de nevasta lui care avea vederea bună și era bucătăreasă și de cele două fete ale lor, care țineau loc de chelnerițe și slujnice. Familia aceasta știa că Dresda e la pământ. Cei cu vederea bună o văzuseră arzând și înțeleseseră că se aflau acum la marginea unui imens deșert. Cu toate acestea, deschiseră hanul ca de obicei, șterseră praful, potriviră pendulele, aprinseră focurile și începură să aștepte să vadă cine va veni.

Dar nu se prea ivea niciun refugiat dinspre Dresda.

Pendulele ticăiau molcom, buștenii trosneau în vetre, lumânările picurau lacrimi de ceară. Și deodată se auzi o bătaie în ușă și înăuntru se revărsară patru paznici și o sută de prizonieri americani.

Hangiul îi întrebă pe paznici dacă veneau din oraș.

— Da.

— Mai vin și alții?

La care soldații răspunseră că pe drumul anevoios ales de ei nu mai întâlniseră niciun alt suflet de om.

Hangiul cel orb dădu voie americanilor să doarmă peste noapte în grajd, le oferi supă, surogat de cafea și puțină bere. Apoi veni la grajd să asculte cum își fac prizonierii culcușuri în paie.

— Noapte bună, americanilor, le zise el în nemțește. Somn ușor.

Nouă

Iată cum și-a pierdut Billy Pilgrim soția, pe Valencia.

Zăcea lipsit de cunoștință în spitalul din Vermont, după accidentul de avion de pe muntele Sugarbush, iar Valencia, care aflase în Ilium despre accident, se îndrepta acum spre spital în automobilul familiei, luxosul Cadillac El Dorado Coupe de Ville. Valencia era isterizată, fiindcă i se spusese deschis că Billy s-ar putea să moară sau că, dacă va trăi, s-ar putea să rămână o legumă tot restul vieții.

Valencia îl adora pe Billy. Singură în mașină, începu să bocească și să se lamenteze atât de tare, încât uită să semnalizeze din timp ieșirea de pe autostradă. Enervată, apăsă pe frână și un Mercedes care venea din spate o izbi din plin. Slavă Domnului, nimeni nu păți nimic, deoarece amândoi șoferii purtau centuri de siguranță. Slavă Domnului! Mercedesul nu s-a ales decât cu un far paradit, în schimb, spatele Cadillacului arăta de groază. Portbagajul și aripile erau complet înfundate. Portbagajul căscat semăna cu gura unui idiot care se chinuia să explice că habar n-are de nimic. Aripile erau făcute armonică. Bara din spate parcă executase comanda „prezentați arm'!" „Reagan președinte!" scria pe o etichetă lipită de bară. Luneta devenise o rețea de vinișoare. Țevile și tobele de eșapament zăceau pe asfaltul șoselei.

Șoferul Mercedesului coborî și veni la Valencia să vadă dacă nu pățise ceva. Valencia începu să turuie ca o isterică despre Billy și despre accidentul de avion, iar apoi băgă brusc mașina în viteză și trecu peste linia continuă,

lăsând dispozitivul de eșapament al gazelor în mijlocul șoselei.

Când Valencia ajunse în fața spitalului, oamenii se repeziră la ferestre să vadă de unde venea zgomotul acela infernal. Cu cele două tobe de eșapament lipsă, Cadillacul scotea un zgomot asurzitor, ca de bombardier în picaj. Valencia opri motorul, dar imediat se prăbuși peste volan și claxonul se porni să urle jalnic. Un doctor și o soră veniră în fugă să vadă ce se întâmplase. Sărmana Valencia zăcea fără cunoștință, intoxicată cu monoxid de carbon. Avea o culoare azurie ca cerul.

După o oră era moartă. Așa merg lucrurile.

Billy nu știa nimic din toate acestea. El visa, călătorea în timp, făcea tot felul de asemenea treburi. Spitalul era atât de aglomerat, încât nu se putea ca Billy să stea singur într-o rezervă. Cu el în cameră mai era și un profesor de istorie de la Harvard, care se numea Bertram Copeland Rumfoord. Rumfoord nu era nevoit să-l vadă pe Billy, deoarece patul lui Billy era înconjurat de paravane din pânză albă pe rotile de cauciuc. În schimb, auzea cum, din când în când, Billy începea să vorbească de unul singur.

Rumfoord avea piciorul stâng în extensie. Îl fracturase la schi. Avea șaptezeci de ani, dar la trup și la minte era ca un bărbat cu jumătate din anii lui. Când se întâmplase accidentul, tocmai își petrecea luna de miere cu cea de-a cincea soție. Pe ea o chema Lily. Lily avea douăzeci și trei de ani.

Cam în aceeași clipă când Valencia era declarată moartă, Lily intra în rezerva lui Billy și a lui Rumfoord cu un vraf de cărți în brațe. Rumfoord o trimisese după ele tocmai la Boston. Lucra la un volum despre istoria Forțelor Aeriene ale Statelor Unite în cel de-al doilea război mondial. Cărțile se refereau la niște bombardamente și lupte aeriene care avuseseră loc înainte că Lily să se fi născut.

„Mergeți fără mine, fraților", delira Billy Pilgrim când își făcu apariția drăgălașa Lily. La vremea când îl întâlnise pe Rumfoord și acesta se hotărâse s-o păstreze pentru el, Lily era o fată zglobie nevoie mare. Nu-și terminase nici măcar liceul. La testul de inteligență obținuse doar 103 puncte.

— Mă bagă-n toți sperieții, șopti Lily referindu-se la Billy Pilgrim.

— Pe mine mă plictisește de moarte! replică Rumfoord cu voce puternică. Nu știe să spună altceva în somn decât că se lasă păgubaș, se predă, își cere scuze și se roagă să fie lăsat în pace.

Rumfoord era general de brigadă în Rezerva Forțelor Aeriene, profesor universitar, autor a douăzeci și șase de cărți, multimilionar încă de la naștere și unul dintre cei mai iluștri participanți ai tuturor timpurilor la întreceri nautice. Cea mai cunoscută carte a sa era despre viața sexuală și atletismul la bărbați trecuți de șaizeci și cinci de ani. Rumfoord îl cită acum pe Theodore Roosevelt cu care semăna în multe privințe:

— Chiar și dintr-o banană aș putea croi un om mai bun.

Printre hârtiile pe care, la solicitarea lui Rumfoord, Lily le adusese de la Boston se găsea și o copie a declarației prin care președintele Harry S. Truman anunța întregii lumi că americanii aruncaseră o bombă atomică asupra Hiroshimei. Lily făcuse copia la xerox, de aceea Rumfoord o întrebă dacă nu cumva o citise.

— Nu.

Nu prea stătea ea bine cu cititul, ceea ce fusese și unul dintre motivele pentru care nu terminase liceul.

Rumfoord îi ordonă să stea jos și să citească declarația lui Truman. Habar n-avea că Lily nu se prea pricepea la citit. Știa foarte puține despre ea, exceptând faptul că reprezenta în ochii tuturor o dovadă că el era un adevărat supraom.

Prin urmare, Lily se așeză și se căzni să citească declarația lui Truman, care începea așa:

Acum șaisprezece ore un avion american a lansat o bombă asupra orașului Hiroshima, importantă bază militară japoneză. Bomba avea o putere mai mare decât 20 000 tone de T.N.T. Suflul ei a fost de peste două mii de ori mai puternic decât cel provocat de faimoasele bombe grele fabricate de englezi, cele mai mari bombe cunoscute în istoria de până acum a războaielor.

Japonezii au început războiul cu atacul de la Pearl Harbor.

De atunci le-am plătit-o de mai multe ori. Și încă n-am terminat. Cu această bombă am adăugat puterii de distrugere un plus revoluționar de noutate și ingeniozitate, care să suplimenteze potențialul mereu crescând al forțelor noastre armate. Acest tip de bombă a și intrat în producție, iar în prezent se lucrează la noi tipuri și mai puternice.

Bomba atomică reprezintă triumful asupra forței primare a universului. Forța din care își trage soarele energia a fost descătușată pentru a nimici pe cei ce au dezlănțuit războiul în Extremul Orient.

Încă înainte de 1939, oamenii de știință acceptaseră ideea că din punct de vedere teoretic se poate produce energie nucleară. Dar nimeni nu descoperise o metodă practică de a o produce. În 1942 știam deja că germanii lucrau intens pentru a găsi o cale de-a adăuga energia atomică pe lista celorlalte arme de război cu care sperau să înrobească întreaga lume. Dar n-au reușit. Să fim recunoscători Providenței că germanii au realizat atât de târziu și în cantități atât de restrânse avioanele de bombardament strategic V1 și V2 și să fim încă și mai recunoscători pentru faptul că ei nu posedă bomba atomică.

La fel ca bătăliile duse în văzduh, pe mare și pe uscat, bătălia din laboratoare a prezentat pentru noi riscuri inevitabile, dar iată că am câștigat și această bătălie, așa cum le-am câștigat și pe celelalte.

Deținem la ora actuală mijloacele de a lichida total și rapid orice întreprindere productivă ridicată de japonezi pe suprafața pământului, indiferent în ce oraș, spunea Harry Truman. *Le vom distruge japonezilor docurile, fabricile, căile și mijloacele de comunicație. Să nu existe nicio îndoială: vom distruge total mașina de război a Japoniei. Pentru a cruța...*

Și așa mai departe.

Una dintre cărțile aduse de Lily era *Distrugerea Dresdei* de un englez numit David Irving. În America, volumul apăruse în 1964 la editura Hoit, Rinehart și Winston. Pe Rumfoord îl interesau pasaje din prefețele scrise de prietenii săi, general-locotenent (rez.) Ira C. Eaker din Forțele Aeriene ale Statelor Unite și Sir Robert Saundby, mareșal de aviație britanic.

Mi-e greu să-i înțeleg pe englezii sau americanii care deplâng victimele din rândul populației civile inamice, dar care nu varsă o lacrimă pentru bravele noastre echipaje căzute în lupta cu dușmanul necruțător, scria prietenul său, generalul Eaker. *Cred că ar fi fost bine ca atunci când a descris tabloul înfricoșător al civililor omorâți la Dresda, domnul Irving să-și fi amintit că, exact la acea dată, V1 și V2 își lansau bombele deasupra Angliei și omorau la întâmplare bărbați, femei și copii, îndeplinindu-și astfel misiunea pentru care fuseseră proiectate și lansate. N-ar strica să-și amintească de asemenea de Buchenwald și de Coventry.*

Cuvântul introductiv scris de Eaker se încheia astfel:

Regret profund că bombardierele britanice și americane au ucis în atacul asupra Dresdei 135 000 de oameni, dar îmi amintesc foarte bine cine a pornit războiul și regret încă și mai profund cele peste 5 000 000 de vieți omenești pierdute de aliați în efortul atât de necesar de a înfrânge total și a nimici definitiv nazismul.

Așa merg lucrurile.

La rândul său, mareșalul Saundby spunea, printre altele, următoarele:

Nimeni nu poate tăgădui faptul că bombardarea Dresdei a fost o mare tragedie. Dar, după parcurgerea acestei cărți, puțini vor fi aceia care să creadă că în realitate ea a fost o necesitate militară. Bombardarea Dresdei s-a numărat printre acele erori care se mai produc uneori în războaie ca urmare a unui concurs nefericit de împrejurări. Cei care au aprobat-o nu au fost nici răi, nici neîndurători, deși se prea poate ca, fiind departe de realitățile dure ale războiului, să nu fi înțeles pe deplin înspăimântătoarea forță distructivă a bombardamentului aerian din primăvara lui 1945.

Cei ce luptă pentru dezarmare nucleară cred, se pare, că dacă s-ar realiza acest deziderat, războiul ar deveni mai ușor de suportat. Nu le-ar strica să citească această carte și să cugete asupra sorții orașului Dresda, unde 135 000 de oameni au murit ca urmare a unui atac aerian cu arme convenționale. În noaptea de 9 martie 1945, bombardarea orașului Tokio de către bombardiere grele americane, care foloseau bombe incendiare și explozive, a cauzat moartea a 83 793 de oameni. La Hiroshima bomba atomică a ucis 71 379 de oameni. Așa merg lucrurile.

— Dacă se-ntâmplă să treceți prin Cody, Wyoming, zise Billy Pilgrim de după paravanul de pânză albă, întrebați de Aprigul Bob.

Pe Lily Rumfoord o străbătu un fior de groază, dar continuă să citească cum se pricepea ea declarația lui Harry Truman.

În aceeași zi, mai spre seară, veni la Billy și fiica lui, Barbara. Era îndopată cu tranchilizante, avea aceeași privire sticloasă pe care o avusese și sărmanul Edgar Derby înainte de a fi executat la Dresda. Doctorii îi dăduseră aceste hapuri pentru ca organismul ei să poată funcționa înainte, chiar dacă tatăl ei era ca și terminat, iar mama îi murise.

Așa merg lucrurile.

Barbara intră însoțită de un doctor și o asistentă. Fratele ei, Robert, sosea acasă de pe frontul din Vietnam.

— Tată, încercă ea să-i spună vestea. Tată?

Dar Billy se afla în trecut, la zece ani distanță, în 1958. Examina ochii unui tânăr mongoloid care avea nevoie de lentile de corecție. Mama mongoloidului era și ea de față și făcea pe interpreta.

— Câte puncte vezi? îl întrebă Billy Pilgrim.

Apoi Billy călători în timp până în momentul când avea șaisprezece ani și se găsea în sala de așteptare a unui medic.

Avea o infecție la degetul mare. În sală mai aștepta un singur pacient – un bătrân, împovărat de ani. Bătrânul suferea cumplit de balonare. Răspândea un miros insuportabil și apoi dădea drumul unei râgâieli.

— Scuză-mă, îi spunea el lui Billy. Apoi o lua de la capăt.

— Doamne Dumnezeule, se văita el, știam eu c-o să fie rău la bătrânețe. Și clătina din cap. Dar nu știam c-o să fie chiar așa de rău.

În spitalul din Vermont, Billy Pilgrim deschise ochii fără să știe unde se afla. Lângă el stătea fiul său, Robert. Robert purta uniforma celebrelor Berete Verzi. Părul lui tăiat scurt era ca o perie de culoarea grâului. Robert avea un aspect curat și îngrijit. Era decorat cu o Inimă purpurie și o Stea de argint și una de bronz.

Iată un băiat care fusese eliminat din liceu, la șaisprezece ani devenise alcoolic, se înhăitase cu o șleahtă de vagabonzi și fugise de-acasă, fusese arestat deoarece într-o noapte profanase morminte într-un cimitir catolic. Acum o apucase pe calea cea bună. Avea o ținută frumoasă, pantofii îi străluceau, pantalonii erau proaspăt călcați, arăta ca un adevărat conducător.

— Tată?

Billy Pilgrim închise din nou ochii. Din cauză că se simțea atât de rău, Billy nu luă parte la înmormântarea soției sale. Deși era pe deplin conștient în momentul când Valencia coborî în pământul orașului Ilium. Billy nu spusese mare lucru de când își recăpătase cunoștința, nu reacționase cine știe ce la vestea că a murit Valencia, că Robert s-a întors de pe front și așa mai departe – prin urmare, părerea generală era că Billy devenise complet legumă.

Mai existau unele șanse de-a i se activa circulația sângelui la creier printr-o operație, care însă nu se putea face decât mai târziu.

În realitate, apatia manifestată de Billy era doar un paravan. Indiferența lui ascundea o minte care clocotea și scotea niște străfulgerări senzaționale. În mintea lui se pregăteau scrisori și prelegeri despre farfurii zburătoare, caracterul neglijabil al morții și adevărata natură a timpului.

Profesorul Rumfoord rostise niște vorbe oribile despre Billy, chiar lângă urechea acestuia, convins că Billy nu mai avea nici urmă de creier.

— De ce oare nu-l lasă să moară? o întrebă el pe Lily.

— Habar n-am, răspunse ea.

— Mai e ăsta om? Doctorii să se ocupe de oameni. Pe el ar trebui să-l dea în grija unui veterinar sau a unui pomicultor. Ei ar ști mai bine ce să facă. Uită-te la el! Dacă te iei după doctori, ăsta se cheamă că e ființă umană. Ce minunată e ființa umană, nu-i așa?

— Habar n-am, răspunse Lily.

La un moment dat, Rumfoord îi vorbi lui Lily despre bombardarea Dresdei și Billy auzi fiecare cuvințel. Rumfoord avea o problemă în legătură cu Dresda. Cartea sa despre istoria Forțelor Aeriene în cel de-al doilea război mondial trebuia să fie un rezumat digerabil, într-un singur volum, al lucrării în douăzeci și șapte de volume intitulate: *Istoria oficială a Forțelor Armate Aeriene în cel de-al doilea*

război mondial. Totuși problema era că în cele douăzeci și șapte de volume nu se spunea aproape nimic despre raidul asupra Dresdei, deși fusese un succes răsunător! Încă mulți ani după război dimensiunile acestui succes au rămas un secret – un secret pentru poporul american. Pentru nemți, Dresda nu constituia, firește, niciun secret, și nici pentru ruși, care au ocupat Dresda după război și care sunt încă acolo.

— Până la urmă americanii au aflat despre cele întâmplate la Dresda, explică Rumfoord, de-abia după douăzeci și trei de ani de la data raidului. Astăzi mulți dintre ei știu că acolo a fost mai rău decât la Hiroshima. Așadar, sunt obligat să menționez și eu câte ceva în cartea mea. Oficial, din punctul de vedere al Forțelor Aeriene, totul va constitui o noutate.

— De ce au ținut atâta timp secret lucrul ăsta? se miră Lily.

— De teamă ca nu cumva o mulțime de suflete milostive, o lămuri Rumfoord, să ajungă la concluzia că treaba asta n-a fost tocmai frumoasă.

Exact în clipa aceea Billy Pilgrim vorbi pentru prima oară deslușit și inteligibil.

— Eu am fost acolo, zise el.

Era greu pentru Rumfoord să-l ia în serios pe Billy – când de atâta vreme îl considera un fel de vietate respingătoare, căreia moartea nu i-ar aduce decât servicii. Acum, când Billy vorbise clar și la obiect, urechile lui Rumfoord voiau să-i trateze cuvintele ca pe o limbă străină care nu merita să fie învățată.

— Ce-a zis? întrebă Rumfoord.

Lily se văzu nevoită să facă pe interpreta.

— A zis că el a fost acolo, explică ea.

— Unde anume?

— Habar n-am, zise Lily. Unde ai fost? îl întrebă ea pe Billy.

— La Dresda, spuse Billy.

— La Dresda, îi comunică Lily lui Rumfoord.

— Nu face decât să repete ce spunem noi, constată Rumfoord.

— O! exclamă Lily.

— A mai făcut acum și ecolalie!

— O!

Ecolalia este o boală mintală care se manifestă prin repetarea automată de către bolnavi a sunetelor auzite la persoanele sănătoase din jurul lor. Dar, de fapt, Billy nu avea această boală. Rumfoord susținea numai pentru propria sa liniște că Billy suferea de boala asta. El raționa ca un adevărat militar: că orice persoană incomodă, căreia din motive de ordin practic îi dorea moartea, suferea de o boală respingătoare.

Timp de câteva ore Rumfoord o ținu una și bună că Billy avea ecolalie – le spuse și surorilor și unui doctor că Billy avea ecolalie. Billy fu supus unor teste. Doctorii și surorile se străduiseră să-l facă pe Billy să repete ceva, dar Billy nu voia să scoată niciun sunet.

— Acum n-are nimic, spunea Rumfoord cu răutate. Dar cum ieșiți pe ușă, o să înceapă din nou.

Nimeni nu luă în serios diagnosticul lui Rumfoord. Cei din spital îl considerau pe Rumfoord un bătrân îngâmfat, rău și nesuferit. Le spunea adesea, sub o formă sau alta, că oamenii slabi merită să moară. Dar, bineînțeles, tot personalul spitalului era devotat ideii că cei slabi trebuie ajutați prin toate mijloacele și că nimeni nu trebuie lăsat să moară.

Acolo, în spital, Billy trăia o experiență foarte obișnuită printre oamenii lipsiți de putere în timp de război: încerca să dovedească unui dușman, în mod intenționat surd și orb, că de fapt era o persoană care merită să fie privită și ascultată. Nu rosti niciun cuvânt până nu se stinseră toate luminile și atunci, în liniștea nopții, când nu se mai

auzi niciun sunet care să poată fi repetat, Billy îi spuse lui Rumfoord:

— Eu am fost la Dresda când au bombardat-o. Eram prizonier de război.

Rumfoord oftă agasat.

— Pe cinstea mea, zise Billy Pilgrim. Mă credeți?

— Trebuie să vorbim despre asta chiar acum? întrebă Rumfoord. Auzise foarte bine. Dar nu credea.

— Nu-i nevoie să vorbim nicicând despre asta, zise Billy. Am vrut doar să știți: eu am fost acolo.

În noaptea aceea nu se mai pomeni nimic despre Dresda și Billy închise ochii și călători în timp până la o după-amiază de mai, cu două zile după încetarea celui de-al doilea război mondial în Europa. Billy, împreună cu alți cinci prizonieri americani, mergeau într-o căruță verde în formă de coșciug, pe care o găsiseră abandonată, cu cai cu tot, într-o suburbie a Dresdei. Acum înaintau în sunet de copite de-a lungul potecilor înguste făcute printre ruinele cu aspect selenar. Se întorceau la abator după suveniruri de război. Billy se gândea la tropotul copitelor pe care-l auzea în copilărie la Ilium, dis-de-dimineață, când treceau caii lăptarului.

Billy stătea în fundul coșciugului care se zgâlțâia din toate încheieturile. Capul îi era ușor înclinat spre spate, iar nările i se dilataseră. Era fericit. Nu-i mai era frig. În căruță aveau mâncare și vin, un aparat de fotografiat, o colecție de timbre, o bufniță împăiată și un ceasornic care mergea singur datorită schimbărilor de presiune atmosferică. Americanii intraseră prin casele pustii din suburbia unde fuseseră întemnițați și luaseră aceste obiecte, plus multe altele.

Auzind că vin trupe rusești care omoară, pradă, siluiesc și pârjolesc totul în cale, proprietarii lor fugiseră care-ncotro.

Dar trupele rusești nu sosiseră încă, deși trecuseră două zile de la încetarea războiului. Printre ruine domnea pacea.

Pe tot drumul până la abator, Billy nu văzu decât un singur om. Era un bătrân care împingea un cărucior

pentru copii. Îngrămădise în cărucior oale, cești, o umbrelă veche și alte lucruri găsite.

Când ajunseră la abator, Billy rămase în căruță, la soare. Ceilalți porniră să caute suveniruri. Mai târziu tralfamadorienii îl vor sfătui pe Billy să se concentreze numai asupra momentelor fericite din viața lui, ignorându-le pe cele neplăcute, să privească doar lucrurile frumoase care rețin în ele un crâmpei de eternitate. Dacă acest gen de selecție i-ar fi fost accesibil lui Billy, poate că ar fi ales drept cel mai fericit moment al vieții sale clipa aceasta, când moțăia tolănit la soare în fundul căruței.

Billy Pilgrim ațipise, dar de data aceasta, pentru prima oară de când terminase cursurile de pregătire militară, era și el înarmat. Camarazii lui stăruiseră ca Billy să nu umble fără armă, căci Dumnezeu știe ce fel de ucigași s-ar fi putut afla prin ascunzișurile de pe suprafața asta selenară – câini sălbatici, o groază de șobolani sătui de cadavre, nebuni și criminali scăpați din spatele gratiilor, soldați care nu renunță să ucidă până nu sunt uciși ei înșiși.

Billy avea la brâu un înspăimântător pistol de cavalerist. Era o relicvă din primul război mondial. Pistolul avea și un inel, ca să poată fi atârnat. Gloanțele cu care fusese încărcat erau de mărimea oului de măcăleandru. Billy îl găsise pe o noptieră, în dormitorul unei case pustii. Unul dintre aspectele tipice pentru sfârșitul războiului a fost acela că absolut orice persoană care dorea o armă și-o putea procura imediat. Dădeai de arme peste tot. Billy mai avea și o sabie. Era o sabie de paradă Luftwaffe. Pe plăselele ei era ștanțat un vultur amenințător. Vulturul ducea o svastică și privea în jos. Billy văzuse din căruță sabia înfiptă într-un stâlp de telefon. O smulsese de acolo din mers.

Două glasuri, unul de bărbat și altul de femeie, care vorbeau nemțește pe un ton compătimitor, tulburară somnul lui Billy. Vorbitorii își exprimau plini de lirism mila față de cineva. Înainte de-a deschide ochii, Billy avu impresia că

tonul celor doi s-ar putea asemăna cu cel folosit de prietenii lui Iisus când i-au coborât de pe cruce trupul zdrobit. Așa merg lucrurile.

Billy deschise ochii. Un bărbat și o femeie între două vârste murmurau ceva dulce la botul cailor. Observaseră ceea ce nu văzuseră americanii – că gurile cailor sângerau tăiate de zăbale, că din păcate copitele erau rănite, că deci fiecare pas le provoca o durere cumplită și că cei doi cai erau înnebuniți de sete. Americanii își trataseră mijloacele de transport de parcă n-ar fi fost cu nimic mai simțitoare decât un automobil Chevrolet cu șase cilindri.

Cei doi care se milostiviseră de cai veniră pe lângă căruță până în spate, de unde puteau să-l privească cu un aer de superioritate pe Billy – pe Billy Pilgrim, care era așa de slab și deșirat, așa de ridicol cu toga lui azurie și cu cizmele argintii. Nu se temeau de el. Nu se temeau de nimic. Erau amândoi medici, obstetricieni. Aduseseră pe lume copii până în clipa în care spitalele se prăbușiseră mistuite de flăcări. Acum organizaseră un picnic lângă locul unde până nu de mult se înălțase casa lor.

Femeia avea o frumusețe calmă, translucidă din cauza consumului îndelungat de cartofi. Bărbatul purta un costum de dimineață, cu cravată și tot dichisul. Pe el cartofii îl făcuseră numai piele și os. Era de înălțimea lui Billy. Avea ochelari cu rame metalice și lentile trifocale. Cei doi soți, a căror viață era așa de strâns legată de existența copiilor, nu făcuseră niciun copil, deși ar fi putut. Bineînțeles, aceasta reprezintă o remarcă interesantă privind întreaga problemă a reproducerii.

Una peste alta, cei doi soți se descurcau împreună în nouă limbi. Cu Billy Pilgrim încercară mai întâi polona, de vreme ce Billy era îmbrăcat ca la circ și nenorociții de polonezi deveniseră fără voia lor paiațele celui de-al doilea război mondial.

Billy îi întrebă în engleză ce doreau și pe loc cei doi începură să-l dojenească tot în engleză pentru starea în care ajunseseră caii. ÎI făcură pe Billy să se dea jos din căruță și să vină să se uite la cai. Când constată în ce hal arătau bietele animale, Billy izbucni în plâns. În tot timpul războiului nu mai plânsese pentru nimic altceva.

Mai târziu, ca optometrist între două vârste, Billy avea să plângă uneori în taină, domol, fără să mai hohotească.

Fapt care explică de ce cartea aceasta are ca epigraf un catren dintr-o binecunoscută colindă. Billy plângea foarte puțin, deși adeseori vedea lucruri pentru care ar fi meritat să plângă și cel puțin în *această* privință Billy semăna cu pruncul sfânt din această colindă:

Vaci mari mugesc în iesle
Și Pruncul îl trezesc,
Dar micul Prunc nu plânge,
Căci lacrimi nu-i mijesc.

Billy se întoarse din nou în timp la spitalul din Vermont.

Tocmai terminase micul dejun, resturile fuseseră strânse, iar profesorul Rumfoord începea să manifeste oarecare interes pentru Billy ca ființă umană. Rumfoord îl chestionă pe Billy cu o voce aspră și ajunse la convingerea că Billy fusese într-adevăr la Dresda. Îl întrebă cum a fost acolo și Billy îi povesti despre cei doi cai și despre cei doi soți și despre picnicul lor selenar.

Povestea se sfârșea în felul următor: Billy și cei doi doctori deshămară caii, dar caii nu voiau să se urnească din loc. Îi dureau prea tare picioarele. Și apoi sosiră niște ruși pe motociclete și îi arestară pe toți, cu excepția cailor.

După două zile rușii îl predară pe Billy americanilor, care îl expediară acasă cu un cargobot leneș numit *Lucretia A. Mott.* Lucretia A. Mott a fost o celebră sufragetă americană. E moartă de mult. Așa merg lucrurile.

— Trebuia să se facă și asta, îi spuse Rumfoord lui Billy, vorbind despre distrugerea Dresdei.

— Știu, zise Billy.

— Așa-i războiul.

— Știu. Nu mă plâng.

— Probabil că a fost un adevărat infern acolo jos pe pământ.

— A fost, confirmă Billy Pilgrim.

— Să-ți fie milă de oamenii care au fost nevoiți să facă treaba asta.

— Îmi este.

— Probabil că aflându-te acolo jos ai încercat niște sentimente foarte amestecate.

— A fost totul în ordine, zise Billy. Totul este în ordine și fiecare trebuie să facă exact ceea ce face. Asta am învățat-o pe Tralfamadore.

Mai târziu, în aceeași zi, fiica lui Billy Pilgrim veni și-l luă acasă, îl culcă în patul din dormitorul lui și puse în funcțiune *Degetele Magice*. Acasă îl aștepta și o infirmieră. Billy nu avea voie nici să lucreze și nici să iasă din casă, cel puțin câtva timp. Era ținut sub observație.

Dar profitând de neatenția infirmierei, Billy o șterse pe furiș cu mașina la New York, unde spera să vorbească la televiziune. Intenționa să împărtășească lumii învățăturile dobândite pe Tralfamadore.

Billy Pilgrim luă o cameră la hotelul Royalton din New York, pe Forty-fourth Street. Din întâmplare, i se dădu camera în care locuise cândva George Jean Nathan, critic și editor. Conform concepției despre timp a pământenilor, Nathan murise încă din 1958. După tralfamadorieni, firește, pe undeva Nathan mai era încă în viață și așa urma să rămână întotdeauna.

Încăperea era mică și simplă, doar că se afla la ultimul etaj și avea uși de sticlă care se deschideau spre o terasă de mărimea unei camere. Iar dincolo de parapetul terasei

se căsca un adevărat abis deasupra străzii. Billy se aplecă peste parapet, se uită în jos la oamenii care mișunau de colo-colo. Semănau cu niște perechi de foarfece mici și iuți. Arătau teribil de caraghios.

Era o noapte răcoroasă și după un timp Billy intră în casă și închise ușile după el. Gestul acesta îi aminti de luna lui de miere. Cuibul îndrăgostiților de la Cape Ann, unde își petrecuseră ei luna de miere, avusese uși de sticlă și încă mai avea și așa va rămâne întotdeauna.

Billy deschise televizorul și începu să manevreze la nesfârșit telecomanda. Căuta emisiuni în care s-ar fi putut să apară și el. Dar era prea devreme pentru emisiuni care să permită oamenilor cu păreri deosebite să-și exprime gândurile. De-abia trecuse de ora opt, prin urmare toate programele erau despre omoruri și tot felul de tâmpenii. Așa merg lucrurile.

Billy ieși din cameră, coborî la parter cu liftul leneș și o porni spre Times Square, unde se opri în fața vitrinei țipătoare a unei librării. În vitrină se vedeau sute de cărți despre arta amorului și despre crime, un ghid al străzilor din New York și o statuie a libertății pe care era fixat un termometru. În aceeași vitrină, pătate cu funingine și cu murdărie de muscă, se aflau și patru romane scrise de prietenul lui Billy, Kilgore Trout.

În același timp, pe o clădire din spatele lui Billy, știrile zilei se succedau într-o panglică de lumini. Vitrina reflecta știrile.

Erau știri despre forță, sport, mânie și moarte. Așa merg lucrurile.

Billy intră în librărie.

Pe un anunț stătea scris că numai persoanele adulte au acces în partea din spate a librăriei. Acolo puteai vedea filme cu femei și bărbați goi. Costa douăzeci și cinci de cenți minutul. Tot acolo se vindeau și poze deocheate. Pe acestea le puteai lua acasă. Pozele corespundeau mai mult

decât filmele spiritului tralfamadorian, căci le puteai privi ori de câte ori doreai și rămâneau aceleași. Și după douăzeci de ani fetele acestea vor fi tot tinere, tot zâmbitoare sau agresive sau pur și simplu imbecile, cu picioarele desfăcute. Unele sugeau acadele sau mâncau banane. Și peste douăzeci de ani tot asta vor face, iar penisurile bărbaților vor continua să fie semierecte și mușchii lor vor fi ca niște ghiulele de tun.

Dar partea din spate a librăriei nu-l ademenea pe Billy Pilgrim. Pentru el adevăratul fior îl constituiau romanele lui Kilgore Trout, aflate imediat lângă intrare. Titlurile erau noi, sau cel puțin așa credea el. Deschise unul dintre romane. Nu văzu nimic neobișnuit în acest gest. Toți cei din prăvălie se serveau după pofta inimii. Cartea se intitula *Uriașul panou*. De-abia parcursese câteva paragrafe și își dădu seama că o mai *citise* cu ani în urmă la spitalul veteranilor de război. Era o carte despre un pământean și o pământeancă răpiți de extratereștri. Cei doi fuseseră expuși într-o grădină zoologică pe o planetă numită Zircon-212.

Acești oameni inventați aveau în grădina zoologică un uriaș panou electronic de-a lungul unui întreg perete al habitatului, pe care se afișau prețurile și presupusul curs al acțiunilor la bursă, un ecran pentru afișarea știrilor și un telefon care făcea o legătură iluzorie cu un agent de bursă de pe Pământ. Ființele de pe Zircon-212 spuseră celor doi captivi că investiseră pentru ei pe Pământ un milion de dolari și că rămânea în sarcina captivilor să chivernisească banii în așa fel încât, atunci când se vor întoarce pe Pământ, să fie posesorii unei averi fabuloase.

Telefonul, uriașul panou și ecranul pentru înregistrarea știrilor erau, firește, un truc. Rolul lor era pur și simplu acela de a-i face pe pământeni să-și joace cu cât mai multă însuflețire rolul în fața mulțimilor de la grădina zoologică, să-i facă să sară în sus și să jubileze, să soarbă

cifrele din ochi și să se bucure sau, dimpotrivă, să se întristeze ori să-și smulgă părul din cap, să facă pe ei de spaimă sau să se simtă fericiți ca pruncii la sânul mamei.

Teoretic, pământenii se descurcaseră foarte bine. Firește, totul fusese aranjat dinainte. Nu fusese neglijată nici religia. Ecranul pentru știri le atrăsese atenția că președintele Statelor Unite declarase o săptămână națională a rugăciunii și că deci toată lumea trebuia să se roage. Înainte de asta pământenii avuseseră o săptămână foarte proastă la bursă. Pierduseră o mică avere în acțiuni investite în ulei de măsline. Așadar, încercaseră și ei să se roage puțin.

Efectul nu se lăsase așteptat. Prețul uleiului de măsline crescuse din nou.

O altă carte de Kilgore Trout, aflată în vitrină, era despre un om care își construise o mașină a timpului ca să se poată duce să-l vadă pe Iisus. Planul îi reușise întocmai și îl văzuse pe Iisus la vârsta de numai doisprezece ani. Iisus tocmai învăța de la tatăl lui meseria de dulgher.

Doi soldați romani veniră la atelier cu un papirus conținând schița unui dispozitiv care trebuia construit până a doua zi la răsăritul soarelui. Era vorba de o cruce, care urma să servească la execuția unui agitator.

Iisus împreună cu tatăl său o construiseră. Erau bucuroși că primiseră ceva de lucru. Și agitatorul a fost executat pe cruce.

Așa merg lucrurile.

De librărie se îngrijeau cinci bărbați scunzi, care arătau ca cinci frați gemeni și care rumegau niște trabucuri neaprinse, mustind de salivă. Niciunul nu zâmbea și fiecare avea un scaun înalt pe care să se poată cocoța. Scoteau bani frumoși de pe urma acestui bordel de hârtie și celuloid. Pe ei nu-i impresiona nimic din ce era acolo. La fel ca și pe Billy Pilgrim. Dar toți ceilalți se arătau foarte

interesați. Era o prăvălie ridicolă – totul numai despre dragoste și despre prunci.

Din când în când cei cinci avertizau pe câte un individ că, dacă nu cumpără nimic, să plece, să nu mai caște gura și să scormonească prin toate ungherele ore-n șir. Câte unii, în loc să privească lucrurile expuse, se priveau unii pe alții.

Un vânzător se apropie de Billy și îl informă că marfa bună se găsea în fundul prăvăliei, că romanele la care se uita el erau numai de decor.

— N-ai nevoie de astea, omule, îi spuse el lui Billy. În spate găsești tot ce-ți trebuie.

Așadar, Billy se deplasă puțin mai încolo, dar nu îndeajuns pentru a ajunge în zona rezervată numai adulților. De fapt, făcu acest lucru numai dintr-o politețe distrată, luând cu el și o carte de Trout – cea despre Iisus și mașina timpului.

Călătorul în timp din respectiva carte se întorcea la epoca biblică să afle un lucru anume: dacă Iisus murise sau nu pe cruce, dacă mai trăia când îl coborâseră de pe cruce și dacă a mai continuat cu adevărat să trăiască. Eroul luase cu el și un stetoscop.

Billy sări acum la sfârșitul cărții, unde eroul se găsea printre cei care îl coborau pe Iisus de pe cruce. Călătorul în timp, îmbrăcat în veșmintele respectivei epoci, se cățărase primul pe scară și, aplecându-se mult spre Iisus ca să nu-l vadă ceilalți, scoase stetoscopul și începu să asculte.

Din interiorul pieptului vlăguit nu venea niciun sunet. Fiul lui Dumnezeu era mort de-a binelea.

Așa merg lucrurile.

Călătorul în timp, al cărui nume era Lance Corwin, mai reuși să afle și înălțimea lui Iisus, dar nu și greutatea. Iisus avea un metru și șaizeci și doi de centimetri.

Un alt vânzător se apropie acum de Billy și-l întrebă dacă intenționa sau nu să cumpere cartea, iar el îi

răspunse că, dacă se putea, dorea s-o cumpere. Billy stătea cu spatele spre un raft cu cărți despre arta amorului din epoca Egiptului antic până în prezent, iar vânzătorul crezuse că Billy citea una dintre cărțile acestea. Prin urmare, rămase surprins să constate ce fel de carte citea Billy. Zise:

— Iisuse Hristoase, unde ai mai găsit-o și pe asta? și așa mai departe, după care plecă să le spună și celorlalți vânzători despre perversul care voia să cumpere decorul din vitrină.

Ceilalți vânzători erau deja lămuriți în privința lui Billy. Și ei îl urmăriseră îndeaproape.

La casă, unde Billy se opri să aștepte restul, se afla o ladă plină cu reviste vechi cu tot felul de fetișcane. Privind cu coada ochiului coperta uneia din ele, Billy citi următoarea întrebare: *Ce s-a întâmplat cu Montana Wildhack?*

Așadar, Billy se apucă să citească articolul. Bineînțeles, el chiar știa ce se întâmplase cu Montana Wildhack. Actrița era pe Tralfamadore și își îngrijea bebelușul, dar revista, intitulată *Pisicuțe de noapte,* îi încredința pe cititori că Montana zăcea sub 250 de metri de apă sărată în Golful San Pedro.

Așa merg lucrurile.

Billy simți nevoia să râdă. Revista, destinată unor bărbați singuri și nefericiți, prezenta în așa fel toată povestea, încât să poată publica poze din câteva filme deocheate făcute de Montana Wildhack la vârsta primei adolescențe. Billy nu se uită prea atent la poze. Erau de calitate proastă, aveau un aspect granulos, alb-cenușiu. Puteau fi atribuite oricui.

Din nou un vânzător îl pofti pe Billy în fundul prăvăliei, și de data aceasta Billy se duse. Un marinar sătul de câte văzuse plecă de lângă aparatul la care vizionase un film, deși filmul nu se terminase încă. Billy îi luă locul și dădu cu ochii de Montana Wildhack, singură pe un pat,

curățând o banană. Clișeul dispăru cu un țăcănit. Billy nu mai voia să vadă ce urmează, iar un vânzător începu să tragă de el poftindu-l la tejghea să vadă ceva într-adevăr „trăsnet", rezervat numai cunoscătorilor.

Billy simți o ușoară curiozitate să afle ce oare se ținea ascuns sub tejghea într-o asemenea prăvălie. Aruncându-i niște priviri pline de înțeles, vânzătorul îi arătă fotografia obscenă a unei femei cu un ponei. Scena cu cei doi se petrecea între două coloane dorice, în fața unor draperii de catifea cu ciucuri.

Billy nu reuși să apară la televizor în seara aceea la New York, în schimb, reuși să apară într-o emisiune la radio. Chiar lângă hotelul lui Billy se afla un post de emisie radio. Billy văzu literele de identificare a codului deasupra intrării unei instituții și se grăbi să intre. Luă liftul automat și urcă până la ușa studioului, unde mai așteptau și alte persoane. Erau critici literari și bănuiră cu toții că și Billy făcea parte din breaslă lor. Urmau să discute dacă romanul ca specie literară a murit sau nu. Așa merg lucrurile.

Billy se așeză împreună cu ceilalți la o masă rotundă de stejar auriu și se trezi în față cu un microfon destinat lui în exclusivitate. Maestrul de ceremonii îl întrebă cum se numea și ce ziar reprezenta. Billy răspunse că era de la *Ilium Gazette.*

Era nervos și fericit. „Dacă se-ntâmplă să treci prin Cody, Wyoming, își spuse în sinea lui, întreabă de Aprigul Bob." Billy ridică mâna încă de la începutul emisiunii, dar nu i se dădu imediat cuvântul. I-o luară alții înainte. Unul din critici declară că întrucât acum, la o sută de ani după luptele de la Appomattox, cineva din statul Virginia scrisese *Coliba lui Moș Tom,* era evident că sosise momentul că romanul să fie îngropat. Un altul afirmă că oamenii din ziua de azi nu mai erau în stare să citească atât de bine încât pe baza textului tipărit să-și poată

imagina cu propriile lor minți niște situații palpitante și de aceea scriitorii erau nevoiți să procedeze că Norman Mailer, adică să interpreteze în public ceea ce scriseseră. Maestrul de ceremonii îi întrebă pe cei prezenți care era, după părerea lor, funcția romanului în societatea modernă. Un critic răspunse:

— Să furnizeze pete de culoare unor încăperi cu pereți complet albi.

Un altul zise:

— Să descrie artistic cum se face dragoste.

Al treilea adăugă:

— Să învețe pe tinerele soții de directori ce să cumpere și cum să se poarte într-un restaurant franțuzesc.

Și apoi i se îngădui și lui Billy să vorbească. Cu vocea lui bine exersată, Billy începu să înșire dintr-o suflare tot felul de amănunte despre farfuriile zburătoare, despre Montana Wildhack și așa mai departe.

În timpul unei reclame se trezi scos ușurel afară din studio. Se întoarse în cameră la hotel, puse în funcțiune *Degetele Magice* introducând o monedă de douăzeci și cinci de cenți într-un aparat conectat la patul lui și adormi. O porni din nou prin timp spre Tralfamadore.

— Iar ai făcut o călătorie în timp? îl descusu Montana. Peste dom se lăsase o seară artificială. Montana alăpta copilul.

— Hmm? făcu Billy.

— Iar ai călătorit în timp. Îmi dau seama imediat.

— Hm.

— De data asta pe unde mi-ai fost? Bănuiesc că nu în perioada războiului. Și de asta îmi dau seama imediat.

— La New York.

— La Mărul Cel Mare.

— Hm?

— Așa i se zice orașului New York.

— O!

— Te-ai dus la vreun film sau la vreo piesă de teatru?

— Nu, m-am plimbat puțin pe Times Square și am cumpărat o carte de Kilgore Trout.

— Ce *noroc* pe tine. Ea nu-i împărtășea entuziasmul pentru Kilgore Trout.

Billy pomeni într-o doară că văzuse niște poze dintr-un film deocheat făcut de ea. Răspunse și ea, tot așa într-o doară, fără niciun sentiment de culpabilitate, în manieră strict tralfamadoriană:

— Da..., spuse ea, am auzit și eu despre tine, ce mai clovn ai fost în timpul războiului. Am auzit și de profesorul ăla de liceu care a murit împușcat. A făcut și el săracu' un film cu un pluton de execuție.

Schimbă bebelușul de la un sân la celălalt, căci momentul era structurat astfel încât ea să trebuiască să facă acest lucru.

Urmă o clipă de tăcere.

— Din nou se joacă ăștia cu ceasurile, constată Montana ridicându-se în picioare și pregătindu-se să așeze bebelușul în leagăn.

Voia să spună că paznicii puneau ceasurile electrice din interiorul domului să meargă mai repede, apoi mai încet, apoi din nou mai repede, pentru ca ei să urmărească prin niște găuri minuscule ce făcea mica familie de pământeni.

Montana Wildhack purta în jurul gâtului un lanț de argint. De lanț îi atârna între sâni un medalion cu fotografia mamei ei, care fusese alcoolică; fotografia era de calitate proastă, avea un aspect granulos, alb-cenușiu. Putea fi a oricui. Pe capacul medalionului erau gravate următoarele cuvinte:

Să-mi dea Domnul puterea
de-a accepta ce nu pot schimba,
curajul de-a schimba ce pot
și înțelepciunea de-a pricepe
ce pot și ce nu.

Zece

Robert Kennedy, a cărui reședință de vară se află la treisprezece kilometri de casa unde locuiesc tot anul, a fost împușcat acum două nopți. A murit noaptea trecută. Așa merg lucrurile.

Martin Luther King a fost împușcat acum o lună. Și el a murit. Așa merg lucrurile.

În fiecare zi guvernul țării mele îmi dă cifra cadavrelor pe care le furnizează în Vietnam știința militară. Așa merg lucrurile.

Tatăl meu a murit cu mulți ani în urmă – de cauze naturale. Așa merg lucrurile. A fost un om tare drăguț. Dar avea țicneala asta cu armele. Mi-a lăsat mie toate armele lui. Au ruginit.

Pe Tralfamadore, spune Billy Pilgrim, Iisus nu prezintă prea mult interes. Pentru tralfamadorieni personalitatea pământeană cea mai atrăgătoare, susține el, este Charles Darwin, care ne-a învățat că cei care mor trebuie să moară și că toate cadavrele contribuie la ameliorarea solului. Așa merg lucrurile.

În general, aceeași idee apare și în *Uriașul panou* de Kilgore Trout. Ființele din farfuriile zburătoare care îl capturează pe eroul lui Trout îi pun acestuia întrebări despre Darwin. Îi mai pun și unele întrebări despre golf.

Dacă ceea ce a învățat Billy Pilgrim de la tralfamadorieni e adevărat, și anume că noi toți trăim veșnic, indiferent de momentele când părem a fi morți, eu unul nu mă simt entuziasmat la culme. Deși – dacă e să-mi petrec eternitatea vizitând când o clipă, când alta – mă bucur că atâtea clipe sunt plăcute.

În ultimul timp una dintre cele mai plăcute clipe a fost excursia la Dresda cu vechiul meu camarad de arme, O'Hare.

În Berlinul de est ne-am urcat într-un avion aparținând liniilor aeriene maghiare. Pilotul avea o mustață pleoștită. Semăna cu Adolf Menjou. Cât a durat alimentarea cu benzină a avionului, el a fumat un trabuc cubanez. La decolare, nimeni nu ne-a spus să ne punem centurile de siguranță.

După ce am luat înălțime, un steward tânăr ne-a servit cu pâine de secară, salam, unt, caşcaval și vin alb. Tava pliantă fixată de fotoliul din fața mea nu voia să se deschidă. Stewardul s-a dus în carlingă să caute vreo unealtă și a revenit cu un desfăcător de bere. Folosindu-se de ea, reuși cu mare greutate să lase tava în jos.

În afară de noi, în avion mai erau doar șase pasageri. Aceștia vorbeau o mulțime de limbi. Se și distrau, fiecare în felul lui. Republica Democrată Germană se afla exact dedesubt, iar luminile erau aprinse. Mi-am imaginat că aruncăm bombe peste aceste lumini, peste sate, orașe și orășele.

O'Hare și cu mine nu ne-am așteptat niciodată să facem avere – și acum iată-ne în avionul ăsta, extrem de înstăriți.

— Dacă se-ntâmplă să treci prin Cody, Wyoming, i-am zis eu alene, întreabă de Aprigul Bob.

O'Hare avea la el o mică agendă de buzunar și la spatele ei erau publicate diverse informații: taxe poștale, distanțe de zbor, înălțimile unor munți cunoscuți și alte date esențiale despre lumea noastră. Încercând să găsească numărul locuitorilor Dresdei, care de fapt nu figura în agendă, O'Hare văzu următoarea informație, pe care mi-o dădu mie s-o citesc:

În lume se nasc în medie 323 000 de copii pe zi. Tot într-o singură zi, în medie 10 000 de persoane mor din cauza

foametei sau a subnutriției. Așa merg lucrurile. *Alte 123 000 de persoane mor din diferite alte cauze.* Așa merg lucrurile. *Aceasta înseamnă că în fiecare zi populația lumii crește cu aproximativ 191 000 de oameni. Biroul pentru evidența populației pronostichează că până în anul 2 000 totalul populației de pe glob se va dubla, atingând cifra de 7 000 000 000.*

— Bănuiesc că toți oamenii ăștia vor dori puțină demnitate, am spus.

— Cred și eu, mă aprobă O'Hare.

Între timp, și Billy Pilgrim călătorea tot la Dresda, dar nu în prezent. Se întorcea acolo în anul 1945, la două zile după distrugerea orașului. Billy și ceilalți mărșăluiau printre ruine, conduși de paznici. Am fost și eu acolo. O'Hare a fost și el acolo. Ne petrecuserăm ultimele două nopți în grajdul hangiului orb. Autoritățile dădură peste noi acolo și ne instruiră ce să facem. Trebuia să luăm târnăcoape, lopeți și răngi de la vecini. Trebuia să plecăm în marș cu aceste unelte până în cutare și cutare loc din mijlocul ruinelor și să ne apucăm de treabă.

Pe drumurile principale care duceau spre ruine se instalaseră baricade. Nemții nu aveau voie să treacă mai departe. Lor nu li se permitea să exploreze Luna.

În dimineața aceea, la Dresda, în cutare și cutare loc se strânseseră prizonieri dintr-o mulțime de țări. Fusese decretat că de acolo urmau să pornească săpăturile pentru dezgroparea cadavrelor. Așadar, începură săpăturile.

Billy se pomeni pereche cu un soldat neozeelandez care fusese capturat la Tobruk. Pielea neozeelandezului era de culoarea ciocolatei. Pe frunte și pe obraji avea tatuate niște vârtejuri. Billy și neozeelandezul începură să sape în pietrișul inert și deprimant al Lunii. Totul se prăvălea la cea mai mică atingere, prin urmare permanent se produceau mici avalanșe.

Se săpară în același timp mai multe gropi. Nimeni nu știa încă peste ce se va da. Majoritatea gropilor se opreau în bucăți de pavaj sau în bolovani așa de mari, încât nici nu se clinteau din loc. Nu exista nici urmă de utilaje. Nici măcar caii, măgarii sau boii nu puteau să traverseze peisajul selenar.

Și Billy, împreună cu neozeelandezul și cu ceilalți care săpau la aceeași groapă dădură în cele din urmă de un fel de împletitură de bârne, care, împinsă de bolovani, formase din întâmplare un fel de dom. Prizonierii făcură o gaură în această membrană. Dedesubt era un spațiu întunecat.

Un soldat neamț coborî cu o lanternă și întârzie mai mult timp. Când reveni în sfârșit la lumina zilei, el informă pe unul din superiori că acolo jos se aflau zeci de cadavre. Morții stăteau pe bănci. Nu aveau niciun semn distinctiv. Așa merg lucrurile.

Cel căruia i se adresase soldatul neamț dădu ordin ca deschizătura să fie lărgită și prin ea să se coboare o scară pe unde să se scoată afară cadavrele. Și astfel a fost inaugurată prima mină de cadavre din Dresda.

Încetul cu încetul intrară în funcțiune sute de asemenea mine. La început ele nu miroseau urât, erau adevărate muzee de ceară. Dar după un timp, cadavrele începură să putrezească, să se lichefieze și să miroasă a iperită și roze.

Așa merg lucrurile.

Așadar, se născoci o nouă metodă. Cadavrele nu mai erau scoase la suprafață. Soldații le incinerau cu aruncătoare de flăcări chiar în locurile unde se aflau. Soldații stăteau pe marginea gropii și trimiteau în jos doar jeturile de foc.

Cam pe atunci sărmanul profesor de liceu, bătrânul Edgar Derby, a fost prins cu un ceainic luat din catacombe. A fost arestat pentru jaf. A fost judecat și împușcat.

Așa merg lucrurile.

Și cam tot pe atunci se făcu primăvară. Minele de cadavre fură închise. Soldații plecară să lupte cu toții împotriva rușilor. La periferie, femeile și copiii săpau tranșee. Billy și restul grupului se văzură din nou zăvorâți în grajdul hangiului orb. Și deodată, într-o dimineață, când se deșteptară, descoperiră că ușile nu mai erau zăvorâte. În Europa, cel de-al doilea război mondial se sfârșise.

Billy și ceilalți ieșiră pe strada umbrită. Copacii începuseră să înfrunzească. Acolo, afară, nu se întâmpla nimic, nu era nicio mișcare. Se vedea un singur vehicul – o căruță abandonată trasă de doi cai. Căruța era verde și avea formă de coșciug.

Păsărelele discutau aprins între ele.

O păsărică i se adresă lui Billy Pilgrim:

— Cip-cirip?

Grupul Editorial ART
Comenzi – carte prin poștă
C.P. 22, O.P. 84, cod 062650, sector 6, București
tel.: (021) 224.01.30, 0744.300.870, 0721.213.576;
fax: (021) 224.32.87

Tiparul executat la Imprimeria Arta Grafică S.A.

BC 4/16

Abatorul cinci sau *Cruciada copiilor* este unul dintre cele mai importante romane împotriva războiului care s-au scris vreodată și o adevărată carte-cult. Kurt Vonnegut scrie cu ironie și umor, de cele mai multe ori negru, o cronică atipică a unuia dintre cele mai îngrozitoare momente din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial: bombardarea Dresdei de către britanici și americani, în urma căreia au murit o sută treizeci și cinci de mii de oameni, aproape de două ori mai mult ca numărul celor uciși de bomba atomică de la Hiroshima.

Romanul lui Vonnegut, devenit un clasic american, îmbină realismul cu SF-ul și atrage cititorul într-o lume incredibilă, în care se amestecă bombardamente, călătorii în timp, prizonieri de război, extratereștri de pe planeta inventată Tralfamadore, peste toate plutind mirosul aducător de moarte al iperitei.

„Debordând de imaginație, aproape psihedelic, *Abatorul cinci* este un roman trist și încântător deopotrivă, scris în cel mai autentic stil Vonnegut."

The New York Times

„O carte hazlie pe care, citind-o, nu-ți poți îngădui să râzi, o carte tristă care nu-ți stoarce lacrimi, un basm plasat într-un abator."

Life Magazine

www.editura-art.ro
ISBN 978-973-124-975-9
9 789731 249759
KQ-844-275